

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2022

Jan Kroupa

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Diskurzivní analýza sekuritizace koronaviru
v českých médiích**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jan Kroupa

Studijní program: Mediální studia – distanční (N0321A180003)

Vedoucí práce: Mgr. Jan Miessler

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 10. 7. 2022

Jan Kroupa

Bibliografický záznam

KROUPA, Jan. *Diskurzivní analýza sekuritizace koronaviru v českých médiích*. Praha, 2022. 92 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Jan Miessler.

Rozsah práce: 219 644 zn.

Abstrakt

Účelem této diplomové práce je aplikovat koncept sekuritizace v oblasti mediálních studií. Práce také blíže zkoumá roli médií v (de)sekuritizačním procesu jakožto autonomního aktéra, který je schopný produkovat vlastní diskurz, nezávislý na diskurzu politických aktérů. Cílem práce je potvrdit odlišnosti v (de)sekuritizační rovině mezi diskurzem, který produkují média a zástupci politických elit. Konkrétně je zkoumáno téma koronavirové epidemie v období od ledna roku 2020 do okamžiku vyhlášení nouzového stavu vládou 12. března 2020. Práce je zpracována jako diskurzivní analýza na základech foucaultovské historické metody. V teoretickém oddílu jsou představeny základní myšlenky sekuritizační teorie, její geneze a současná diskuze, včetně dimenze mediální autonomie. Analytická část se věnuje sedmi tematickým aspektům, které jsou pro koronavirový diskurz ve sledovaném období charakteristické. Dále je hlouběji zkoumána také reprezentace vládních sdělení v mediálních výstupech. Analýza zahrnuje korpus celkem 154 textových materiálů, mezi něž patří přepisy tiskových konferencí vlády věnované koronaviru a články online médií iDnes a Fórum 24, vybrané na základě sekvence klíčových slov. Výsledky diskurzivní analýzy potvrzují unikátnost koronavirového diskurzu médií, a také jeho protichůdnou tendenci v rámci sekuritizačního procesu konstrukce hrozby. Vládní diskurz nese známky převážně desekuritizační, zatímco diskurz obou sledovaných médií lze označit za silně sekuritizující. Práce tak přispívá k současné diskuzi o médiích jakožto autonomním aktéru v rámci sekuritizační teorie. Budoucí směřování výzkumu by se mělo zabývat především aplikovatelností tohoto předpokladu na další bezpečnostní a politická témata.

Abstract

This diploma thesis aims to apply the securitization concept in the field of media studies, while also exploring the role of media as an autonomous actor in the (de)securitization process, being able to produce a unique type of discourse, independent from the discourse of political actors. The thesis seeks to confirm the disparities between the discourse of media and political elites on the plain of the (de)securitization theory. This is examined within the topic of the covid-19 epidemic, from 1st January until 12th March, when the state of emergency has been announced by the Czech government. The thesis is organized as a discourse analysis on the basis of the Foucauldian historical method. The theoretical chapter introduces the basic premises of the securitization theory, its evolution and contemporary discussion, including the dimension of media autonomy. The analytical chapter examines

seven topical aspects representing the uniqueness of the coronavirus discourse during the examined time period. In addition, the thesis also analyzes the reproduction of the discourse of political elites in media. A total of 154 inputs is compiled in the analyzed corpus, consisting of the transcript of covid-themed press conferences, and articles from the online media portals of iDnes and Fórum 24 that have been selected using a keyword string. The results of the analysis confirm the uniqueness of the coronavirus discourse in media articles as well as its contradictory implications in the process of threat construction. The government discourse can be described as rather (de)securitizing, whereas the discourse promoted by both observed media channels is of strongly securitizing nature. This thesis therefore contributes to the contemporary discussion regarding media as an autonomous agent in the securitization theory. Further research should focus on the applicability of such premises in other fields of security and politics.

Klíčová slova

Koronavirus, diskurz, média, sekuritizace, desekuritizace, hrozba

Keywords

Coronavirus, discourse, media, securitization, desecuritization, threat

Title/název práce

Discourse analysis of the securitization of Covid-19 in Czech media

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce, Mgr. Janu Miesslerovi, za odborné vedení práce i cenné rady v průběhu jejího zpracování.

Obsah

Úvod	2
1 Teoretická a metodologická část	4
1.1 Koncept sekuritizace – východiska kodaňské školy	4
1.1.1 Historie, vývoj a kritika	9
1.1.2 Média a sekuritizace	12
1.1.3 Role médií v sekuritizaci	14
1.2 Současná úroveň poznání	16
1.3 Dobový kontext	19
1.3.1 Kontext koronavirové pandemie v Česku	19
1.3.2 Další významné události	21
1.4 Metodologie	22
1.4.1 Foucaultovská historická diskurzivní analýza	24
1.4.2 Pravidla diskurzu	25
1.4.3 Faircloughova kritika foucaultovského diskurzu	28
1.4.4 Faircloughova kritická diskurzivní analýza	29
1.4.5 Diskurzivní analýza ve výzkumu sekuritizace	31
1.5 Vybraná média	33
1.6 Východiska a výzkumná otázka	34
2 Analytická část	37
2.1 Sdělení politických aktérů a reprezentace v médiích	37
2.2 Statistiky a „řeč čísel“	52
2.3 Vizuální aspekt	55
2.4 Ekonomická sekuritizace	57
2.5 Rozhovory s odborníky	64
2.6 Nefunkční/nedostatečná ochrana	68
2.7 Válečná rétorika	73
2.8 Rady a návody	76
2.9 Shrnutí analytické části	78
2.9.1 Koronavirový diskurz ve sledovaném období	78
2.9.2 Srovnání vládního a mediálního diskurzu	79
2.9.3 Srovnání diskurzu iDnes a Fórum 24	80
Závěr	83
Příloha č. 1: Korpus analyzovaných článků iDnes.cz (seznam)	99
Příloha č. 2: Korpus analyzovaných článků Forum24.cz (seznam)	109
Příloha č. 3: Korpus analyzovaných tiskových konferencí (seznam)	113

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem zvolil problematiku sekuritizace koronavirové pandemie v českých médiích, a to především v rámci mediálního diskurzu. Koncepty a sdělení, která média předávají čtenářům, potažmo divákům či posluchačům, bývají často vnímány jako holé až dogmatické pravdy, které jsou bez větší kritické evaluace přejímány. V naprosté většině případů jsou však kromě faktů důležitým prvkem sdělení také okolnosti, které je podkreslují, nebo kontext, který je obklopuje. Ty mohou mít podobu velmi zjevných obsahových a textových prvků, ale rovněž i mnohem subtilnějšího a vágnějšího charakteru, který vyplývá například z odkazů k popkultuře nebo jiným článkům.

Podle mého názoru se nejen v tuzemských médiích projevuje přílišná vázanost veřejnosti na sdělení vrcholných politických činitelů. Proslovy z tiskových konferencí nebo volebních meetingů tak často považujeme za samozřejmost, která určuje charakter popisovaného jevu či situace. Mediální sdělení tak zásadním způsobem mění způsob, jakým o těchto zásadních historických událostech přemýšlíme. Dobrým příkladem je tomu třeba situace kolem migrační krize z let 2013-2015, kdy u nás vrcholila – lépe řečeno v nás ovšem politický a mediální diskurz vytvořil pocit, že tomu tak je. A vytvořil také řadu dalších konstruktů, které ve společnosti rezonují dodnes – například obraz syrských uprchlíků exkluzivně mužského pohlaví uprostřed pole odpadků a ostnatých drátů.

V současnosti stále probíhající koronavirová pandemie nabízí podobný scénář a pole pro analýzu politických diskurzů, které jsou často vzájemně nesourodé nebo dokonce protichůdné. Jak ostatně potvrzuje zakladatel sekuritizační teorie Ole Wæver (1995), za politické téma či bezpečnostní hrozbu lze s využitím těch správných nástrojů a s dostatkem moci (v tomto případě především mediálního vlivu) vykonstruovat téměř cokoliv. Stejným způsobem je pak možno také docílit jevu zcela opačného – tedy bagatelizace faktické hrozby v očích čtenářů, diváků a posluchačů.

Koncept sekuritizace jsem si ke zkoumání diskurzu kolem koronavirové situace v Česku vybral právě proto, že se jedná o neobvyklý způsob náhledu na situaci, která bude pravděpodobně zkoumána a rozebírána z bezpočtu úhlů ještě mnoho let. Jedná se o teoretické východisko z oblasti mezinárodních vztahů a bezpečnostních studií, jehož aplikace je ovšem úzce spjatá s konstruktivistickou školou a zkoumáním tzv. řečových aktů politických představitelů. V případě této diplomové práce půjde o představitele vládních stran, především premiéra Andreje Babiše a jeho ministrů – a představitele opozice,

především tzv. demokratického bloku a lídrů jednotlivých stran, které se obvykle označovaly za jeho členy.

Ačkoliv sekuritizace patří ke konceptům, které se postupně rozvíjely v 80. a 90. letech minulého století, stále se jedná o teorii, která prochází evolucí. Největší změnou je její postupná expanze do nových odvětví, mezi něž se řadí také mediální studia. K problematice sekuritizace v médiích toho ovšem v akademické rovině zaznělo jen málo. Jedním z nejdiskutovanějších aktuálních témat je schopnost médií autonomně sekuritizovat. Zatímco původní koncept sekuritizace počítá s médii jako s pouhým prostředníkem, jiné práce označují jejich vliv a samostatnost za neopomenutelný faktor v celém sekuritizačním procesu. Ve své diplomové práci se proto hodlám věnovat také způsobu, jakým média přenášejí diskurz politických aktérů – a zda při tom dochází ke změnám sdělení a jejich finálnímu vyznění.

Práce je rozčleněna na část teoreticko-metodologickou a empirickou. Součástí prvního oddílu je popis současné úrovně poznání ve zkoumané oblasti a přehled dosud vydaných relevantních prací. Následuje představení konceptu sekuritizace a dalšího nezbytného kontextu práce – především současné koronavirové situace a politických stran, kterým se bude věnovat závěrečná analýza. Blíže také popíšu vybranou metodu – diskurzivní analýzu – a její relevanci v rámci studia médií a této konkrétní problematiky. V empirickém oddílu se budu věnovat samotnému rozboru 154 článků z vybraných médií a následně syntéze získaných informací a závěrečnému souhrnu.

Při zpracování práce jsem se odchýlil od původního projektu (teze) ve dvou případech. Za prvé jsem zúžil výběr zkoumaných médií ze šesti na dvě, a to především kvůli komplexnosti výzkumu, který by jinak vyžadoval srovnání napříč příliš mnoha zdroji. Princip srovnání „provládních“ a „protivládních“ výstupů ale zůstává zachován. Druhou změnou bylo zkrácení zkoumaného časového úseku, který původně zabíral příliš dlouhé a komplikované období na to, aby jej bylo možné popsat v rozsahu jedné diplomové práce. Jsem přesvědčený, že tyto změny mi dovolí lépe se soustředit na jedno konkrétní období sociální změny, a zároveň jej popsat hlouběji a precizněji.

1 Teoretická a metodologická část

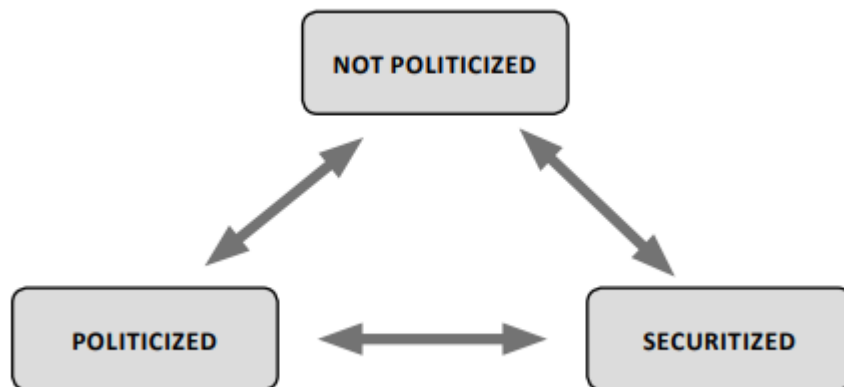
První kapitulu práce věnuji vysvětlení pojmů a konceptů nezbytných pro teoretické zakotvení výzkumu. Jedná se především o teorii sekuritizace, její historický vývoj a také využití v rámci dostupné akademické literatury. S mediální sférou je teorie provázána skrze koncept rámcování, kterému rovněž věnuji jeden z pododdílů. V následujících oddílech vysvětlím také časové zakotvení práce a okolnosti z mediálního a politického dění v rámci zkoumaného časového období. Závěrem se budu věnovat metodologickému zakotvení – tedy vysvětlení výzkumné metody diskurzivní analýzy ukotvenému v relevantní akademické literatuře.

1.1 Koncept sekuritizace – východiska kodaňské školy

Pojem sekuritizace byl formulován v rámci studia mezinárodních vztahů a bezpečnostní politiky, kde si také podržel relevanci až dodnes. Vůbec poprvé pojem vymezil dánský politolog Ole Waever ve své publikaci *On Security* (O bezpečnosti) v roce 1995. Dále tento koncept rozvinul, ve spolupráci s dalšími autory, v publikaci *Security: A New Framework For Analysis* z roku 1998. Autor se společně s druhým pomyslným otcem konceptu, Barry Buzanem, k představitelům tzv. kodaňské školy – pojmenované podle Kodaňského institutu pro výzkum míru, kde Buzan dlouhodobě působil. Teorii dále různými směry rozvíjejí např. Jaap de Wilde, Thierry Braspennin-Balzacq a řada dalších.

Pro vysvětlení konceptu sekuritizace je zapotřebí nejprve definovat pojem politizace. Politizaci můžeme vykreslit jako akt dodání politického rázu určitému jevu nebo společenskému fenoménu. Záležitost zprvu apolitická se tedy skrze politizaci stává politickým tématem – tématem, které je vnímáno jako součást věcí veřejných, záležitostí státu, nebo politického charakteru. Podle Wiesner (2021, s. 22) znamená politizace znamená „označit problém jako předmět nebo téma politické akce“. Tím může být například kontroverze nebo zahrnutí politických institucí do problematiky tématu. Wiesner v tomto případě využívá například příkladu feministických hnutí, jejichž záměrem je přenést osobní záležitosti (např. potraty) do politické roviny. Sekuritizaci pak můžeme chápat jako součást procesu politizace, která má ovšem silný důraz na bezpečnost státu. Jedná se o pomyslný druhý stupeň politizace, jelikož předpokladem k tomu, aby bylo téma sekuritizováno (tj. bráno jako bezpečnostní hrozba), je skutečnost, že se již jedná o téma vnímané jako politické. Někteří autoři naopak považují témata nepolitická, politizovaná a sekuritizovaná za

vzájemně provázaná – k sekuritizaci tématu tak může dojít přesunem z politizované i dosud zcela nepolitické sféry (Baysal, 2019, s. 5-6).

Obr. 1 – Schéma vztažnosti sekuritizace (Baysal, 2019, s. 6)

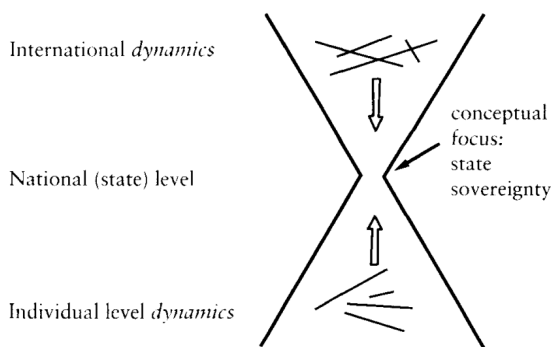
Waeverova a Buzanova sekuritizační teorie v sobě nese známky realismu a radikálního konstruktivismu v mezinárodních vztazích, což se promítá především do chápání bezpečnosti jako zcela subjektivní záležitosti, spíše než objektivního faktu (Waisová 2004, s. 67, 81).

Kořeny sekuritizační teorie jsou ovšem neodmyslitelně spjaty s myšlením Barryho Buzana, pravděpodobně jednoho z nejvlivnějších výzkumníků v oblasti bezpečnostních studiích, jehož práce – počínající v 80. letech 20. století – si prošla nesporným vývojem, který je charakteristický pro celé období. Právě 80. a částečně také 90. léta minulého století jsou totiž charakteristická snahou řady autorů o revizi konceptualizace bezpečnosti, respektive její rozšíření z hlediska aktérů – referenčních objektů (mezinárodní společenství, stát, jednotlivec), ale také průniku disciplín – při hledání zdrojů hrozeb (objevuje se například vliv sociologie nebo environmentálních či rozvojových studií). Tyto přístupy předznamenávají plynulý posun, který započal zhroucením bipolárního mezinárodního systému s koncem studené války (tzv. studeného míru). Buzan (a s ním například Schultz či Waever a de Wilde) tak alespoň zprvu patří mezi reprezentanty proudu, který své místo našel mezi dvěma extrémnějšími protipóly vzniklými rovněž s koncem 80. let – stoupenci neorealismu (Mearsheimer, Walt), kteří revizi bezpečnosti a interdisciplinaritu převážně zavrhovali, a stoupenci podporujícími její radikální reformu (Ullman, Kegley). Právě jeho myšlenky ale již během devadesátých let zásadním způsobem ovlivní myšlení kodaňské školy, které svá východiska zakotví naopak v sociálním konstruktivismu, namísto realistické

tradice (Waisová, 2005, s. 25-28).

Waisová (2005) proto v případě kodaňské školy rozlišuje dvě základní období – realistické a sociálně konstruktivistické. V prvním období přejímá především Buzan primární předpoklady realistů v MV, tedy ústřední roli státu, bezpečnost jako hru s nulovým součtem (zero-sum game), a anarchickou povahu mezinárodního systému. Zároveň k teorii ovšem nepřistupuje jako k neměnnému dogmatu – například připouští, že charakter státu (a jeho idejí) se může s postupem času měnit, a také že mohou být ohroženy jen některé jeho složky či instituce, spíše než jeho „materiální základna“. Právě zde přijímá Buzan do pomyslné myšlenkové rovnice roli nevojenských hrozeb (Waisová, 2005, s. 61-64).

Figure 1: Hourglass Model of Security

Obr. 2 – Bezpečnostní model přesýpacích hodin (Waever, 1995, s. 50)

V rámci chápání bezpečnosti vyvinul Buzan tzv. koncept přesýpacích hodin, na kterém zdůraznil jednak ústřední roli státu, ale také rozšíření chápání bezpečnosti na jiných (nestátních) úrovních – tedy především v rovině jednotlivce a mezinárodního systému. Jak již bylo nastíněno výše, kromě úrovní (hladin) analýzy bezpečnosti se konstruktivistický obrat v bezpečnosti projevil i expanzí sektorů analýzy – kromě vojenského nově přibýly také sektor ekonomický, společenský a environmentální, přičemž poslední ze jmenovaných je pro tuto diplomovou práci nejzásadnější, jelikož už v původní koncepci pracuje s hrozbami, které pro lidstvo (k němuž je odkazováno kolektivně jako k referenčnímu objektu) představují například globální oteplování nebo pandemie (Waisová, 2005, s. 68).

Pro realistickou školu je zásadní důraz na stát jako hlavního aktéra v mezinárodních vztazích (na rozdíl například od nestátních aktérů, nevládních organizací, separatistických skupin či mezinárodních organizací). Zabývá se detailněji též konceptem moci a národními zájmy. Klasický realismus v MV můžeme datovat až k myšlenkám Machiavelliho, Hobbese či Webera. Revizi této myšlenkové školy na konci dvacátého století představil Kenneth Waltz

v podobě neorealismu. Ačkoliv se ani v jednom případě nejedná o zcela koherentní směr, zásadní je pro něj anarchické uspořádání mezinárodní sféry, která udržuje aktéry – státy – v nejistotě, z čehož vyplývá jejich snaha o vlastní zabezpečení a přežití především skrze hmotné zdroje – např. armádu nebo suroviny. Pro pochopení pramenů sekuritizace je ve vztahu k realismu zásadní především Waeverovo převzetí státu jakožto unitárního a centrálního aktéra.

Konstruktivismus, jehož vznik datujeme ke konci studené války, a jehož prominentním představitelem v mezinárodních vztazích je Alexander Wendt, je mimo jiné snahou o odpoutání se od materiálního vnímání světa. Podle Wendta a dalších je sociální realita konstruována skrze sdílené chápání jednotlivců – tzv. intersubjektivitu. V mezinárodních vztazích se odpoutanost od materiálního zakotvení může projevit například tím, že pět nukleárních hlavic v rukou Severní Korey je vnímáno jako větší hrozba než 500 hlavic pod kontrolou Velké Británie (Theys, 2018). Konstruktivismus přitom (ani v MV) nepředstavuje koherentní myšlenkový proud. Jak uvádí Waisová (2005, s. 77); „*Konstruktivistický přístup (...) je rozptýlen do řady ‚individuálních‘ konstruktivismů – Wendt využívá Meadova symbolického interakcionismu, Onuf Wittgensteinovu filosofii jazyka, Habermasovu teorii komunikativního jednání a Searlovu/Austinovu teorii řečového aktu, Campbell staví na postmoderním Foucaultově a Derridově myšlení atd.*“ Konstruktivisté nicméně sdílí tři základní předpoklady – materiální struktury jsou důležité pouze pro určení pravidel, zásadní jsou lidské interakce; konstrukce identit a zájmů vycházejí ze sociálních struktur; aktéři a (sociální) struktury se konstruují navzájem (Waisová, 2005, s. 78).

Objekty samy o sobě tedy v konstruktivistické škole nemají význam – ty jsou jim přisuzovány teprve na základě kontextu. Konstrukce sociální reality je navíc trvalým procesem, který podléhá kontextuálním změnám a neustálému vývoji v čase. Waever tedy z tohoto myšlenkového proudu přejímá především předpoklad hrozby jako konstrukt. V pozdější interpretaci (např. Balzacq) pozorujeme také silnější důraz na sekuritizaci jako proces, nikoliv singulární událost. Konstruktivistický obrat bezpečnostních studií pak vychází primárně ze změny pohlížení na bezpečnost samotnou. Ta přestává být objektivním faktem či statkem, ale naopak silně subjektivní záležitostí. Při zkoumání bezpečnosti tedy záleží na tom, jak jednotlivec pohybující se v určitém sociálním prostředí svou bezpečnost interpretuje – tedy na tom, zda se v bezpečí *cítí* (Waisová, 2005, s. 77-78).

Zjednodušeně tak lze říct, že z pohledu kodaňské školy se otázkami bezpečnosti v rámci

společnosti stávají takové jevy, o kterých si společnost zkrátka myslí, že jimi jsou – lépe řečeno v původním vnímání Ole Waevera je bezpečnostním tématem vše, za co jej politická elita označí. Jako případ mohou sloužit například 60.-90. léta ve Východním bloku, kdy podle Waevera hlavní bezpečnostní problematiku představila stability politického systému a společnosti vně sovětských satelitů. Všechny jevy nebo ideje, které měly potenciál tuto vnitřní stabilitu ohrozit, mohly být považovány za bezpečnostní hrozbu, neboť ztráta společenské stability (lépe řečeno vnitřního řádu, hierarchie) znamenala pro vládnoucí režimy těchto zemí existenční hrozbu – potenciální zánik.

Waever vnímá bezpečnost jako konstrukt vytvářený politickými elitami. Znatelně se tím vymezuje vůči tradičnímu kritickému chápání bezpečnosti, podle kterého by se státy měly snažit bezpečnost „maximalizovat“. Spíše než statek, který má být naplněn, však Waever vnímá bezpečnost za stav, kdy je společnost (lépe řečeno referenční objekt, jak upřesním níže), v bezpečí od něčeho. Naopak nebezpečí (insecurity) neznamená opak prvního. Ve stavu nebezpečí se totiž referenční objekt nachází tehdy, kdy hrozba existuje, ale nejsou proti ní činěny žádné kroky, protiopatření, ochrana. Oba stavy – bezpečí i nebezpečí – tedy mohou nastat až poté, co aktéři (v původním případě to jsou politické elity) určitou hrozbu vymezí, definují. Právě akt, kdy je hrozba definována, označuje Waever jako sekuritizační proces.

Proces sekuritizace probíhá podle původní Waeverovy definice pomocí tzv. řečových aktů (Speech Act), s jejichž pomocí daný (politický) aktér přiřkne konkrétnímu jevu charakter bezpečnostní hrozby. Řečovým aktem lze rozumět například citaci v médiích, veřejný projev, ale také – ve volnějším chápání – i jejich vizuální nebo kontextuální aspekt. Pro tento účel musí při sekuritizačním řečovém aktu být samozřejmě přítomno také publikum (Audience) – tím je v drtivé většině případů široká veřejnost – a rovněž tzv. referenční objekt, který má být před hrozbou chráněn. Zjednodušeně můžeme řečový akt vykreslit jako tvrzení <aktéra> určené <publiku> o tom, že <jev> ohrožuje <referenční objekt>. Přejme-li konečně publikum referenční objekt za hrozbu, sekuritizační proces je úspěšný.

Protipólem sekuritizaci je takzvaná desekuritizace. Podle Waevera se jedná o proces, který je sekuritizaci opačný, protichůdný. Jev či idea se v jejím rámci přesouvá zpět ze sekuritizované sféry do sféry politizované (Waever, 1995 s 6-8). Desekuritizace proto souvisí se stabilizací konkrétní situace. V případě tohoto jevu je ovšem nutno podotknout jeho značnou zanedbanost z hlediska akademického výzkumu a konceptualizace. Zatímco sekuritizační proces nabízí vcelku jasnou mechaniku řečových aktů, u sekuritizace podle

Waeverovy původní teorie není zcela jasné, jak k procesu dochází. Desekuritizace je tak opomíjena nejen v rámci Waeverových publikací (vyjma práce věnované studiu evropské integrace a závěrečné pasáži původní práce, která je věnována desekuritizaci v rámci liberálních ekonomických systémů), ale také obecné akademické diskuse (Nguyen, 2020, s 49-50).

Lene Hansen (2012) se snaží o rekonstrukci konceptu. Podle jejích závěrů je desekuritizace normativně i politicky problematická. K jejímu pochopení se lze uchýlit zejména k teorii politična Carla Schmitta – tedy politice jako sféře moci, která nositelům dovoluje určovat přátele a nepřátele. Vysvětlení lze ale opřít také o derridovskou dekonstrukci vztahu mezi sekuritizací a desekuritizací, v níž desekuritizace představuje komplementární, podřazený prvek, díky kterému celá koncepce může dávat smysl.

Sám Waever připouští, že v tomto chápání mají elity takřka výlučnou moc nad tím, co je vnímáno jako bezpečnostní hrozba – a co nikoliv. Již tato skutečnost podle Waevera nabádá k potencionálním zneužití celého konceptu. K vyrovnání se s hrozbou – tedy k uchránění referenčního objektu – je totiž zapotřebí učinit často radikální nebo neobvyklé kroky. Konstrukcí hrozby tedy může politická elita legitimizovat použití nestandardních prostředků, což může vést mimo jiné k růstu její moci.

Budeme-li pracovat s předpokladem, že zejména mimo autoritářské režimy se mohou sekuritizujícím aktérem stát i jiné entity, situace se nezmění. Podle některých autorů mohou totiž sekuritizačním aktérem být i entity, instituce či osoby mimo politickou elitu. Příkladem takového aktéra jsou například média.

1.1.1 Historie, vývoj a kritika

V závěru druhé poloviny dvacátého století panovala mezi výzkumníky na poli bezpečnostních studií značná nespokojenost s konceptualizací bezpečnosti. Studium bezpečnosti se téměř výlučně soustředilo na stát jakožto centrálního aktéra – a na vojenské kapacity jako hlavní měřítko jeho síly, které zároveň určuje dynamiku mezinárodních vztahů (Baysal, 2019, s. 4). Konstruktivistický myšlenkový proud však přinesl zásadní změnu v tomto smýšlení. Vedle států totiž tento ontologický přístup soustředí pozornost také na dění uvnitř států – tedy na jejich občany, instituce, vrcholné lídry a jejich osobnosti. Podle konstruktivistů je pro pochopení dynamiky v rámci mezinárodních vztahů nebo bezpečnosti důležité pochopit právě vztáznosti mezi těmito entitami.

Společně s konstruktivismem se v 80. letech 20. století prosazovala také tendence „rozšiřování“ debat ohledně bezpečnosti. V duchu jiných postmoderních myšlenkových směrů se bezpečnost stala tématem, které vědci využívali v rámci interdisciplinárních výzkumů nebo ve vztahu k otázkám a aktérům, kteří do té doby nebyli ve výzkumu přítomni. Mezi zkoumanou problematiku se tak zařadily také nevojenské oblasti, např. životní prostředí nebo ekonomika. Sekuritizační přístup Ole Waevera se tak stal jedním z typických příkladů své doby. Syntéza post-strukturalismu a realismu se však neobešla ani bez své kritiky – problémová byla především bílá místa co do normativnosti teorie (Reus-Smit & Snidal, 2008, p. 367).

Koncem devadesátých let proběhla intenzivní diskuse v rámci sociologické větve bezpečnostních studií. Zastánci kodaňské školy se vymezili především vůči zástupcům kritických bezpečnostních studií. Na rozdíl od nich totiž vnímají bezpečnostní povahu konkrétních témat a také bezpečnostní povahu sociálních vztahů jako mnohem výrazněji konstruovanou. Podle kodaňské skupiny nelze přesně definovat objektivní hmotnou (reálnou), jelikož bezpečnost samotná je kvalita, která je přisuzována tématům a fenoménům. Od kritických BS se stoupenci kodaňské školy odlišují i chápáním povahy referenčního objektu sekuritizace a bezpečnosti obecně – zatímco kritická BS považují za hlavní referenční objekt jednotlivce, v případě kodaňské skupiny jde o skupiny, nejčastěji stát. Do tohoto vnímání pak u kodaňské školy spadají také nevládní aktéři (opět skupiny), například firmy nebo institucionální skupiny – ovšem výhradně v rovině mezinárodní (Waisová, 2005, s. 94-96).

Z hlediska kritiky bylo konceptualizaci bezpečnosti z pohledu kodaňské školy vytýkáno především převzetí identity jako hlavní ohrožené hodnoty, a také zanedbání vlivu substátních aktérů (tedy například nevládních organizací mimo mezinárodní úroveň nebo rovněž i médií). Sekuritizační teorii pak někteří označili za „morálně ambivalentní“ či „sociologicky neudržitelnou“ (Waisová, 2005, s. 97). Sami autoři sekuritizační teorie se navíc rozcházejí v reakcích na kritiku přílišné „univerzálnosti“ konceptu, tedy ve zkratce toho, že může být aplikován takřka na jakoukoliv situaci, jak uvádí například Williams (2003). Tato „univerzalita“ je bezpochyby ovlivněna původní snahou autorů o „rozšíření a prohloubení“ způsobu, jakým je chápáno prostupování bezpečnosti společenskými tématy – což vede k mnohoznačnosti a nejasnosti konceptu. Nejasné je řadě akademiků rovněž to, zda zmíněný „státocentrismus“ celé teorie neomezuje její schopnost vysvětlit sekuritizační

problémy, které se odehrávají např. na scéně mezinárodní – třeba sekuritizace v rámci politiky USA vůči globálnímu terorismu a Talibánu. V neposlední řadě je podle mnohých problematické i unitární (respektive jednodílné) chápání identity. Nejenže je identita podle kodaňské skupiny nejčastěji ohroženou hodnotou – autoři kodaňské školy vytykají také to, že ji chápou jako objektivní skutečnost, tedy že společnost má jen jedinou identitu (Waisová, 2005, s. 98).

Mezi tradičně kritizované aspekty sekuritizační teorie dnes i nadále patří například její přílišný důraz na stát jako principiálního aktéra (state-centrism). I ve své originální Waeverovské podobě předpokládá sekuritizace primární roli státu, který je jasně vymezitelný, suverénní, a jehož vnitřní koherence je brána jako samozřejmost. Řada autorů (Wilkinson, Balzacq) se proto rozhodla zkoumat sekuritizaci také v kontextech, které neodpovídají tradičnímu weberovskému západnímu pojetí státu, ale naopak berou v potaz také lokální kontext sekuritizace (Oskanian, 2021, s. 443-444).

Sekuritizační teorie se neustále vyvíjí – jde o téma, které prochází obecnou rekonceptualizací, ohledně které mezi výzkumníky neexistuje konsenzus. Balzacq (2019) například upozorňuje na existenci dvou „táborů“ v akademické literatuře, které rozděluje interpretace způsobu, jakým dochází ke konstrukci hrozeb. Zatímco stoupenci tradičního pohledu kodaňské školy soustředí svůj výzkum na samotné řečové akty, a to zejména z lingvistického pohledu, druhá skupina je toho názoru, že k úspěšné sekuritizaci tématu dochází až tehdy, přejme-li jej cílové publikum – řečové akty jako takové tedy nemohou být zkoumány z jejich performativního hlediska. Balzacq se snaží o syntézu obou proudů tím, že pozornost soustředí na režimy praxe (regimes of practice) – tedy soubory způsobů obvyklého jednání a postupů. Pro Balzacqa je zároveň důležité se při výzkumu soustředit také na legitimitu politických (sekuritizujících) elit a oprávněnost či podloženost (justification) jejich jednání ve vztahu ke konstrukcím hrozby.

Bez ohledu na kritiku konceptu sekuritizace se myšlení kodaňské skupiny stalo základním kamenem pro moderní rekonceptualizaci bezpečnosti, a to především z hlediska rozšíření na poli mírových studií, rozvojových studií, environmentálních studií či mezinárodní politické ekonomie. Proces, který pomohla kodaňská škola odstartovat již koncem devadesátých let, tedy vzestup multidisciplinarity, tak zásadně ovlivnil a obohatil bezpečnostní debatu posledních dvou dekad – a také přispěl k jejímu vymanění z potřeby hledat základní přístupy v původních (tradičních) teoriích mezinárodních vztahů (Waisová, 2005, 100-101).

1.1.2 Média a sekuritizace

K roli médií v sekuritizační teorii dodnes existuje pouze omezené množství akademických článků. Jedním z hlavních příčin je především relativní mladost a současně nízká míra aplikace výzkumu sekuritizace v rámci bezpečnostních i mediálních studií. Podle Tagliapietry, který se zaměřuje na migrační krizi v roce 2011, se vztah médií a sekuritizace dá vztáhnout teoriím Lippmanna a Klappera. Přestože oba tito autoři přisuzují masmédiím rozdílný efekt, je tato optika slučitelná s jejich rolí sekuritizátora, a sice skrze jejich vliv nad veřejným míněním (public opinion). Obě vize vycházejí z předpokladu médií jako zprostředkovatelů sdělení (zpráv), která jsou konzumována čtenářstvem. Čtenář samotný přitom v drtivé většině události, o kterých je referováno, sám nijak nezažil – neviděl je na vlastní oči. Spoléhá proto právě na jejich zprostředkování, což vytváří prostor pro „hru“ s tím, jak bude o konkrétních událostech psáno či natáčeno (Tagliapietra, 2021, s 6).

Lippmannův (1922) přístup počítá se systémem, v němž jsou čtenáři schopni vytvářet si názory, které nutně nevycházejí z „objektivní pravdy“ – z toho, jak se události skutečně odehrály. Média tedy mohou pracovat například prostřednictvím stereotypizace a jakéhosi připodobnění a zjednodušení, díky kterému pomáhají čtenářům vytvářet své chápání dané problematiky. V souladu se sekuritizační teorií tedy mluvíme o konstrukci hrozby, která může probíhat například skrze mediální rámce (kterým se věnuji v následující kapitole).

Klapperova teorie se Lippmannovi vzdaluje – podle ní nemohou média autonomně podporovat tvorbu nových chápání určité problematiky – na základě chování čtenářů však mají moc upevňovat jejich názory a vnímání světa určitým způsobem. Jedná se tedy o funkci amplifikace názorových proudů ve společnosti. Podle Klappera (1960) totiž čtenáři vyhledávají obecně média a sdělení, která jim z jejich názorového výchozího bodu již imponují. Tento jev pak nabývá na významu především se vzestupem sociálních médií a souvisejícího fenoménu tzv. sociálních bublin (social bubbles).

O revizi médií v procesu sekuritizace se pokusili také Gunay, Iseri a Ersoy (2018) ve spojitosti s analýzou mediálních rámců alternativních médií v Turecku ve spojitosti s tématem klimatické změny. Podobně jako ostatní akademici se také oni shodují na nedostatečném zmapování této problematiky, která odbornou diskuzi nechává při původním státu quo – tedy médiích jako tzv. funkčním aktéroví sekuritizačního procesu, jehož role spočívá v diseminaci sekuritizační rétoriky, nikoliv její autonomní tvorbě. Výběrem toho, které rámce budou v člancích prezentovány častěji a výrazněji, mají média moc nad

formováním vnímání problematiky u veřejnosti.

Rafal Klepka (2019) analyzuje vztah mezi médii a bezpečnostními tématy. „*V dnešní době jsou [médiá] hlavním zdrojem informací o nejrůznějších hrozbách, katastrofách, válkách, ale také doporučení, jak se vypořádat s krizí a jak jí předcházet, stejně jako přesvědčivých zpráv, které mají silný vliv na emoce a postoje a mohou zapříčinit konkrétní akce související s bezpečností jednotlivců*“ dodává (2019, s 252). Klepka přitom připomíná, že funkce médií se různí. V první řadě by měla informovat o krizových situacích a hrozbách – to se děje především v prvotních fázích výskytu hrozby. S jejím vývojem ale k funkci informování přibývá také např. edukační potenciál, s jehož využitím mohou vznikat „kampaně“ spjaté s konkrétní problematikou (např. kampaň pro používání bezpečnostního pásu). Při prvotním informování Klepka upozorňuje i na tendenci médií hledat senzace a prezentovat informace způsobem, který zcela neodpovídá realitě – za účelem udržení si pozornosti čtenářstva. Na prvotní zprostředkování racionálních informací o vzniklé hrozbě pak média přistupují k předávání informací důležitých institucí či politických osobností.

V mediálním prostoru se ovšem objevují také názory expertů a autorit, které mají, jak již bylo zmíněno výše, v dobách krize mnohem větší dopad. S rostoucím vlivem sociálních médií se tak proměňuje i charakter médií jako diskusního kanálu či prostoru, ve kterém dochází ke střetu či výměně názorů. V případě sociálních médií je pak diskuse mnohem méně regulovaná a dovoluje participaci také běžným uživatelům. Po prvotní informační fázi se tato mediální funkce vyznačuje především vyšší tendencí k (re)interpretaci faktů a zamýšlením se nad možnými příčinami krize.

Mansell (2013, s. 135-136) také upozorňuje na procesy mediální tvorby, které vedou ke zkreslenému výkladu dat (například průzkumů, rešerší a dalších odborných externích zdrojů). Autor článku má možnost ovlivnit, které informace budou v textu zmíněny a které nikoliv, na které se bude text soustředit – a v jakém kontextu ke zmínce (ne)dojde. Podle Mansella se objevují dva primární typy desinterpretace dat v médiích, které jsou způsobeny buď naivním výkladem zdroje (naive misinterpretation, například vlivem nedostatečné odbornosti či vzdělání autora, chybou při zpracování dat atp.) nebo úmyslným vyzdvižením konkrétní informace (willfully promoted, typicky vlivem soustředění médií na obsah s nejlepším potenciálem čtenosti, jinými slovy prezentací dat tak, aby vyzněla čtenářsky atraktivně).

1.1.3 Role médií v sekuritizaci

Podobně jako řada dalších, Vultee (2007) vnímá sekuritizaci jako koncept spadající pod teorii rámcování. Sekuritizační akt je tedy zároveň snahou o vytvoření narativu – rámce, který konkrétní situaci označí za stav bezprostředního ohrožení. V obou případech jde totiž o konstrukci dané situace směrem k publiku, veřejnosti.

Teorie rámcování, kterou poprvé představil Gregory Bateson v roce 1972 v monografii *Kroky k ekologii mysli*. Vychází z předpokladu, že množství informací, které se komunikovaný materiál v médiích snaží předat, je příliš velké na to, aby jej bylo možné komunikovat v úplné podobě. Média se tedy uchylují k rámcování především jako je způsobu zjednodušení komunikovaného obsahu. Za tzv. framingem ale mohou stát i jiné příčiny, například záměr tvůrců sdělení promítnout do něj svoji vlastní interpretaci, nebo nátlak politického či jiného charakteru (Communication Studies, 2022).

Framing probíhá jako vklínění komunikovaného obsahu do existujících rámců. Rámce si lze představit jako systémy nebo soubory odkazů, které jsou ve společnosti obecně známy. Příkladem rámce v českém prostředí je například pojem „ekonomická krize“, který se může pojít například s chudobou, pocitem nejistoty, strachem ze ztráty zaměstnání atp. Rámce samotné jsou přitom silně podmíněné kulturním, historickým i náboženským vývojem v konkrétní společnosti.

K rámcování mohou sloužit slova (například přirovnání), ale také prvky zvukové nebo vizuální – proces tedy není omezen pouze na textová média. Téměř jakékoliv slovo či obraz mohou sloužit jako odkaz na určitý rámeček, ať pozitivní či negativní. Rámcování značí tedy také záměr prezentovat určitý jev záměrně ve spojitosti s negativními či naopak pozitivními rámci. Spojíme-li například fenomén migrace důrazněji s uspokojením poptávky po pracovní síle, spíše než s nárůstem kriminality, téma tím (pozitivně) rámcujeme. Na skutečnosti, zda je migrace opravdu nezávislou proměnnou ve vztahu ke kterémukoliv ze zmíněných rámců, již přitom optikou teorie rámcování příliš nezáleží. Dle ní si totiž čtenáři a diváci vytvářejí – konstruují prezentované jevy především na základě svého subjektivního spojení s různými rámci – ta si lidé vytvářejí často již v dětství. Mediální proces rámcování tedy můžeme vnímat i jako snahu vyzdvihovat specifická existující spojení – rámce.

Podle Vulteeho jsou média jedním z nejhlavnějších a nevlivnějších nástrojů politických aktérů snažících se o sekuritizaci. Jako příklad ve své disertační práci uvádí snahu George

Bushe sekuritizovat události 11. září jako akt mezinárodního terorismu (bezprostřední hrozbu) vůči americkému lidu (referenční objekt), který legitimizuje nestandardní použití moci – tedy válku s Irákem.

Podle Vulteeho i Buzana přitom v podobných situacích nemusí jít jen o hrozby národně-politického charakteru. Některá nebezpečí nemusí být totiž zcela evidentní (Vultee využívá srovnání vybuchující sopky s pozvolna přicházející klimatickou změnou) nebo patrná ihned po svém vzniku. Mediální rámce proto primárně slouží k tomu, aby jejich publiku předaly dostatek informací a kontextu pro úspěšnou konstrukci hrozby.

Vultee přitom dodává, že k tomu, aby byl konstrukt zcela úspěšně vytvořen a přijat, je nutné, aby se na (v tomto případě) charakteru bezpečnostní hrozby shodla nejen média, ale také političtí aktéři napříč vládnoucí elitou i opozicí. Především v pluralitních režimech či společnostech, kdy do politického diskurzu vstupují také občanské iniciativy, nezávislí odborníci a nevládní organizace může jít o nadměrně složitý proces. Sám Vultee ostatně dokazuje, že mediální rámce ne vždy přejímaly sekuritizační stanovisko George Bushe a jeho politické garnitury – čímž se efektivita konstrukce hrozby značně snížila. Autor tak sice staví média do role zprostředkovatele sekuritizačního procesu – nikoliv jeho primárního aktéra – zároveň jim však přičítá schopnost nezávisle jednat (agency) a nakládat se sekuritizační rétorikou politických aktérů dle své vůle. Jinými slovy; *„Znázornění rámce „války proti terorismu“ a celkový případ rámování, který představuje, je výsledkem rozhodnutí médií, politického manévrování a tlaku z vnějších skupin,“* (Vultee, 2007, s. 2).

Pohlížet na sekuritizaci optikou rámcové analýzy – potažmo dalších prvků diskurzivní analýzy – navrhuje také Rychnovská (2014). Na rozdíl od typického přístupu skrze analýzu samotných řečových aktů (většinou pomocí obsahové analýzy) autorka uvádí, že díky diskurzivním přístupům lze zkoumat sekuritizační problematiku v mnohem širším měřítku. Metoda je pak vhodná především v prostředích, která jsou pod silným kulturně-historickým vlivem, případně která ve kterých je pochopení sekuritizační politiky podmíněno seznámením se s politickým kontextem a historií. Sama Rychnovská využila přístup při zkoumání sekuritizačního diskurzu vně Bezpečnostní rady Organizace spojených národů, a to ve spojitosti s problematikou terorismu po 11. září. Rychnovská ve svém článku potvrdila existenci několika rámců, které měly sekuritizační charakter (které vedly k sekuritizaci). Tyto rámce přitom čerpaly právě z rozličných historických zkušeností (například Studená válka), ale také dynamiky vně samotné instituce. Zkoumaným materiálem byly především

projevy a rezoluce přijímané vně instituce samotné, nicméně mediální vliv je pro autorku patrný na mnoha místech – například při tvorbě tzv. motivačního rámce uvnitř Spojených států bezprostředně po atentátu na Dvojčata. I zde jsou ovšem jejím pohledem média spíše pouze sekundárním aktérem, který amplifikuje postoj státu (zde vnímán jako unitární).

Michael C. Williams (2003) zdůrazňuje potřebu moderního pojetí sekuritizační teorie. Zdůvodňuje ji mimo jiné právě probíhající proměnou charakteru médií a jejich schopnosti konstruovat vnímání určitých problematik nejen skrze text. Navrhuje proto soustředit se kromě tradičního lingvistického charakteru také na aspekt vizuální – jeho prostřednictvím může konstruovaný diskurz nabývat nových rozměrů. Pro některé sekuritizující aktéry již navíc historicky vizuální prvek platil za nejdůležitějšího prostředníka při komunikaci sekuritizační rétoriky směrem k publiku, například v případě útoků z 11. září nebo během války v Kosovu. Pro Williamse tak komunikační akt nemá pouze charakter rétorický, ale i obrazový, a v období, kdy mediální sdělení dosahují silně multimediálního charakteru, je důležité zabývat se také právě tímto novým prvkem.

1.2 Současná úroveň poznání

Ačkoliv samotný sekuritizační koncept definovali Ole Waever a Barry Buzan již během osmdesátých let minulého století a samotný pojem Waever poprvé použil v publikaci „*On Security*“ už v roce 1995, téma médií jako samostatného sekuritizačního aktéra se řadí spíše mezi problematiky zkoumané a dále rozvíjené teprve v posledních dvou dekadách. Jeho pokrytí tak není zdaleka tolik rozsáhlé v porovnání s odvětvím bezpečnostních studií nebo mezinárodních vztahů. Přesto k němu v současnosti najdeme řadu akademických prací, které se hlouběji věnují sekuritizační roli médií, nebo je přímo označují za víceméně autonomního sekuritizátora.

Článek Michala Tkaczyka (2017) v sobě spojuje důležité elementy politologie a mediálních studií. Věnuje se zároveň stále aktuálnímu tématu, a sice migrační krizi – konkrétně v době jejího vyvrcholení v průběhu roku 2015. Článek zkoumá, jakým způsobem proběhla ve vybraných médiích (iDnes, Novinky a ČT24) sekuritizace uprchlické krize (tj. také jak se z migračního jevu krize vůbec stala). Dle autorova závěru se média do značné míry podílela na konstrukci existenční hrozby (bezpečnostního tématu) v Českém prostředí – a to navzdory faktu že samotné republiky se všechny razantnější projevy migrace zcela vyhnuly. Média ovšem často prezentovala informace ze sousedních zemí, což mohlo pocit ohrožení zesílit. Zajímavé je také Tkaczykovo konstatování míry závislosti českých médií na informacích

z převážně vládních zdrojů. Podle jeho závěrů ve většině článků chyběl narativ, který by rozporoval vládní stanoviska či prezentoval celou problematiku pohledem odborníků či samotných uprchlíků.

Tkaczyk k výzkumu použil obsahovou analýzu, přičemž sám připouští, že pro účely práce se nejedná o zcela ideální nástroj – použít by mohl například diskurzivní analýzu (ta vzhledem k velikosti vzorku není vhodná u zbylých dvou prací). S pomocí analýzy obsahové je však schopen zahrnout a zakódovat větší množství článků – celkem 152. Kromě textu Tkaczyk kódoval také přiložené fotografie.

Článek Mike S Schäfera, Jürgena Scheffrana a Logana Penniketa (2015) zaplňuje mezeru v kvantitativním výzkumu věnovaném sekuritizaci, stejně jako ve výzkumu věnovaném vývoji percepce klimatických změn na národní úrovni – ten bývá ve většině případů silně eurocentrický. Ve své publikaci autoři využívají kvantitativní obsahové analýzy k vytvoření souhrnného přehledu o postupu sekuritizace tématu klimatických změn ve světě. Dvěma hlavními zkoumanými skupinami jsou státy rozvinuté a rozvojové, mezi nimiž autoři potvrzují zcela opačné tendence – zatímco v rozvinutých zemích, které jsou zároveň největšími producenty emisí, lze pozorovat stoupající četnost sekuritizačních řečových aktů, v rozvojovém světě je trend přesně opačný. Autoři potvrzují relativně vysokou míru konstrukce klimatických změn jako hrozby (ačkoliv se práce nezabývá opačným fenoménem, tedy desekuritizací), což vykládají jako důkaz toho, že jde o téma veřejností vnímané jako důležité.

Práce Freda Vulteeho (2010) rozebírá články ve třech dominantních amerických novinách; USA Today, The Washington Post a New York Post. Výzkumným záměrem je především rozbor mediálních rámců (frames) ve vztahu k sekuritizačnímu diskurzu politických autorit. Úmyslem autora tedy není přistupovat k médiím jako pouhým prostředníkům a „hlásným troubám“ politiků, ale naopak jako k autonomním aktérům, kteří své rámce přizpůsobují své politické orientaci a dalším preferencím. I proto se Vultee v druhé části výzkumu zaměřuje také na rozdíly v rámcování napříč sledovanými médii – a dochází k závěru, že vágnost hrozby („válka proti teroru“) dovoluje médiím rámcovat téma různými způsoby, což ústí v rozdílné míry sekuritizace publikovaných sdělení.

Roxanna Sjöstedt (2008) se skrze sekuritizaci věnovala diskurzivní analýze tématu HIV/AIDS v putinovském Rusku. K vysvětlení sekuritizačních kroků prezidenta federace lze podle ní využít „normy a konstrukce identity na mezinárodní a domácí úrovni v

kombinaci s jejich internalizací jednotlivými činiteli s rozhodovací pravomocí“. Kromě oficiálních stanovisek se Sjöstedt zabývala ve velkém rozsahu i domácím médiím, respektive zpravodajským článkům, které byly pro konstrukci vnímání HIV/AIDS pro populaci zásadní. Díky diskurzivní metodě získává Sjöstedt kvalitní vhled do rámců a kontextu, který debatu o nemoci provázel v několikaletém časovém horizontu. Článek také nabízí přístup na bázi „víceúrovňového rozboru“, který zahrnuje kromě státní úrovně také úroveň mezinárodní a (inter)personální. Sjöstedt vyzdvihuje také fakt, že novodobé hrozby (nevojenského charakteru) mohou být snadno stavěny na roveň hrozbám konvenčním.

K sekuritizaci pak také vznikla řada diplomových i bakalářských prací, například Vokřál (2021) a Bulantová (2014) k médiím jako aktérům konstrukce bezpečnostní hrozby. Vokřál využívá obsahovou analýzu článků na portále Seznam Zprávy. Přestože nepracuje explicitně se sekuritizací, věnuje se tzv. válečným narativům a využití válečných metafor při mediální komunikaci. V období necelých dvou měsíců se dle autorových závěrů objevilo v textech celkem 534 válečných metafor. Bulantová naopak preferuje využití kritické diskurzivní analýzy (CDA) při rozboru textů ze serverů iDnes a Novinky.cz, přičemž se zaměřuje na řadu kontextuálních pozorování spíše než hledání konkrétních řečových aktů – opět např. narativizaci sdělení, využití symbolů nebo synonym. Autorka nepředpokládá, že by se média autonomně pokoušela o sekuritizaci, protože je podle ní jejich hlavním úmyslem plnit zpravodajskou funkci – tedy veřejnost informovat. Na druhou stranu ovšem připouští, že i zavedené mediální postupy při tvorbě článků mohou k sekuritizaci vést.

Dále se problematice věnují také Mattsson (2017) a Lukašík (2019), přičemž výzkum vztahují k politickým dopadům sekuritizace v rámci EU a České republiky. Mattsson využívá blíže nespecifikovanou „metodu kvalitativního výzkumu“ k rozboru politik EU (ve smyslu policy), u kterých předpokládá, že byly ovlivněny sekuritizací tématu migrace. Lukašík použil sekuritizaci jako teoretický rámec k výzkumu toho, zda je na území ČR potenciál k vnímání zahraničních bojovníků – migrantů – jako hrozby. Společnost přitom figuruje v pozici sekuritizačního publika. V úvodní části práce autor pojímá svůj záměr hledat sekuritizační potenciál jako relevantní mimo jiné kvůli již existujícímu mediálnímu obrazu zahraničních bojovníků – tzn. předpokládá potenciál sekuritizace na základě činnosti médií. Metodou práce bylo dotazníkové šetření mezi studenty bezpečnostních studií a zaměstnanci bezpečnostních institucí.

Studenti se rovněž věnovali konstrukci bezpečnostních hrozeb v kontextu nezaměstnanosti

či kybernetické bezpečnosti (Schlehrová, 2021 a Jiskra, 2020). Schlehrová sleduje konstrukci sociální reality skrze mediální články ve vztahu k nezaměstnaným – vůči diskurzivní analýze přitom vymezuje analýzu tematickou. Zároveň k výzkumu využila také část analýzy rámců, díky které je schopna zkoumat dojmy, jež jsou přiřazovány konkrétním jevům. Jiskra hledá sekuritizační diskurz týkající se kybernetické bezpečnosti v oficiálních dokumentech EU. Podobně jako Schlehrová přitom využívá analýzu narativních témat, která mu dovoluje zkoumat, které témata se v materiálech vyskytují jako dominantní – a jak se tato témata proměňují v čase.

1.3 Dobový kontext

V následující části podrobněji vykreslím pandemickou situaci v ČR – její prvotní nástup a také statistiky ze zkoumaného období (první čtvrtletí roku 2020). Věnovat se budu především specifičnosti tohoto období, pandemickým trendům, ale také dalším událostem, které se mohly v dobovém diskurzu objevit. Řada z těchto vybraných událostí se v analyzovaném diskurzu může objevit ve spojení se sledovaným tématem, a v mnoha případech také fungovat jako prostředník pro konstrukci hrozby (např. v případě sdělení Světové zdravotnické organizace nebo pandemické situace v zahraničí). Z kontextuálního hlediska je také vhodné ilustrovat pozadí významných událostí, na němž probíhala zpravodajská komunikace médií.

1.3.1 Kontext koronavirové pandemie v Česku

První zmínky o novém virovém kmenu SARS-CoV-2 a onemocnění, které Světová zdravotnická organizace označila za covid-19 (dále též koronavirus, covid), pocházejí z města Wu-chan, hlavního města provincie Chu-pej ve střední Číně. Pacient nula se pravděpodobně nakazil při konzumaci surového netopýřího masa, čímž došlo k prvnímu přenosu ze zvířete na člověka. Mediální pozornosti se situaci postupně dostávalo během prosince 2020 a ledna 2021. Články o novém koronaviru se objevily i v českých médiích (iRozhlas, 2020).

O prvních třech nakažených na území republiky informoval například server iRozhlas již v březnu 2020. Všichni do země přicestovali po pobytu v Itálii. V té době již postupně docházelo k zavádění prvních protiepidemických opatření pod vedením tehdejšího předsedy vlády Andreje Babiše a ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha. Jednalo se především o omezení veřejných akcí nad 100 účastníků, uzavření škol nebo částečnou odstávku

některých linek hromadné dopravy. Již 23. března vyhlásila Poslanecká sněmovna stav legislativní nouze, díky kterému bylo možné přijímat některé zákony (primárně pro úpravu fungování státu během pandemie) ve zkrácené době. 12. března také došlo k vyhlášení nouzového stavu vládou ČR, na základě Ústavního zákona o bezpečnosti ČR.

Opatření byla v té době vnímána velmi vážně – jednalo se o první razantní plošná opatření tohoto rázu v historii republiky. S pandemií se ale Evropa potýkala v průběhu novodobé historie několikrát – nejvíce obětí (až 25 mil.) si vyžádala epidemie HIV/AIDS, v čerstvé paměti Evropanů je ale také epidemie prasečí chřipky (200 tis. obětí), onemocnění MERS nebo Eboly (okoronoaviru.cz).

V období psaní této práce pandemický stav stále přetrvává, včetně plošných opatření proti šíření viru. Rozsáhlá omezení platí v otázkách zahraničního cestování, ale také hromadných veřejných akcí nebo návštěvy veřejných prostor, kde panuje povinnost nosit respirátor typu FFP-2 nebo silnější (Vláda.cz, 2022).

Červen až říjen roku 2021 spadá naopak do relativně velmi slabého časového okna z hlediska počtů nakažených. Jedná se o období v této metrice srovnatelné pouze s první polovinou roku 2020, kdy se onemocnění v Česku teprve začínalo šířit (nutno dodat, že v té době zdaleka neprobíhalo testování na tolik aktivní bázi). Zatímco v březnu roku 2021 přesahovaly počty aktivních případů – tzv. „třetí vlna“ – statisícovou hranici (14. března jich bylo až 160 tisíc), během letních měsíců téhož roku, až do začátku října, je ministerstvo zdravotnictví vykazovalo pouze v řádech tisíců. Hranici deseti tisíc aktivních případů Česko opět překročilo až 7. 10., tedy den před volbami do Poslanecké sněmovny, kdy byl nový trend označen jako „čtvrtá vlna“ pandemie (ÚZIS ČR, 2022). Ve sledovaném období prvního kvartálu roku 2020 se (potvrzené) počty nakažených pohybují v desítkách a dolních stovkách.

Očkování proti koronaviru bylo oficiálně spuštěno na konci prosince 2020 – již 27. 12. bylo vykázano prvních 1285 dávek. V dubnu až červenci počet očkovaných prudce rostl – řada pacientů již začala paralelně dostávat také druhou dávku vakcíny. V srpnu až říjnu 2021 ale začíná počet očkovaných stagnovat, a to v případě obou dávek zhruba kolem počtu šesti milionů očkovaných. Již v září bylo zanedbatelné procento populace očkováno také třetí dávkou – pro posilující očkování si ale lidé začali ve větším počtu chodit až během listopadu (ÚZIS ČR, 2021). Zlomový okamžik pak přichází právě bezprostředně před volbami, a to jak z hlediska nástupu „čtvrté vlny“, tak s prvními desítkami až stovkami očkovaných třetí

dávkou.

Ve svém výzkumu se chci, i navzdory zajímavému vývoji pandemické situace, zaměřit na její samotný začátek, tedy období prvního čtvrtletí roku 2020. Zkoumané období je v tomto časovém ohraničení charakteristické hned z několika důvodů – jde o časový úsek s nebývale nízkým počtem aktivních případů onemocnění. Především jde ovšem o zlomový okamžik, kdy je široká veřejnost vystavena koronaviru jako novému tématu. Ačkoliv, jak již bylo zmíněno, lze učinit v případě SARS-CoV-2 paralelu s řadou jiných epidemií, konečný rozsah nákazy i její specifické projevy a kontext z ní činí relativně nový fenomén.

1.3.2 Další významné události

Kromě koronavirové pandemie došlo v Česku ve sledovaném období samozřejmě i k dalším důležitým událostem, které by bylo záhodno alespoň krátce shrnout. Mediálně vůbec nejvýznamnější událostí se stala přírodní katastrofa na Hodonínsku a v přilehlých jihomoravských oblastech, kde 24. června a v následujících dnech nečekaně udeřilo tornádo. Téma následně zvedlo vlnu mediálního zájmu i v průběhu července, kdy probíhaly záchranné práce a první sbírky na pomoc rodinám, které událost postihla. Podle analytického rozhraní Monitora generovaly články obsahující klíčová slova Morava a tornádo jen v posledním červnovém týdnu přes 7000 výstupů o hodnotě AVE zhruba 1,34 mld. Kč.

Mezi další významné události domácí scény pak patří zejména rezignace Dominika Feriho na mandát poslance (25.5.), neúspěšné vyslovení nedůvěry vládě Andreje Babiše (3.6.), skandál s offshorovými firmami Andreje Babiše (3.6.) a v neposlední řadě nástup zdražování v cenách plynu jakožto celoevropský trend (začátek října). Všechna zmíněná témata, samozřejmě spolu s řadou dalších, si našla cestu také do předvolebního a kampaňového diskurzu. Ve vztahu k sekuritizační rétorice kolem koronaviru mohlo dokonce mnoho z nich fungovat velmi podobným způsobem – potenciál konstrukce hrozby a bezpečnostní otázky má s přihlédnutím k rozebírané teorii například zmíněné zdražování (hrozba chudoby) nebo osobnost a chování Andreje Babiše (hrozba rozkladu státu a demokracie).

Na začátku sledovaného období, 1. ledna, se Chorvatsko ujalo předsednictví v EU. V lednu také probíhaly zimní Olympijské hry mládeže. V závěru měsíce došlo k dalším dvěma mediálně významným událostem – k vystoupení Spojeného království z Evropské unie a k vyhlášení globálního stavu zdravotní nouze ze strany Světové zdravotnické organizace (z důvodu šíření onemocnění covid-19. Během února se rapidně zhoršila situace v severní

Itálii, kde byla vyhlášena do té doby v EU nejpřísnější protiepidemická opatření včetně karantény. 19. února 2020 došlo k volbě nového senátora – jmenován byl Miloš Vystrčil. 29. února následují volby do slovenského parlamentu. Jedenáctého března, den před vyhlášením nouzového stavu v ČR, klasifikovala Světová zdravotnická organizace koronavirus jako pandemii (dosud se používalo označení epidemie). Označení „pandemie“ se následně začalo objevovat jako synonymum pro koronavirus.

1.4 Metodologie

Jako nejvhodnější metodu výzkumu jsem pro svou práci zvolil diskurzivní analýzu, která se ve výzkumu sociálních věd a médií řadí ke kvalitativním metodám (lépe řečeno skupině metod). K jejímu zvolení mě vedly především závěry akademických článků krátce uvedené v rozboru existující literatury. Autoři pro výzkum sekuritizační problematiky zvolili převážně metodu obsahové analýzy – s jejím využitím ale není možné přisoudit větší roli kontextu rozebíraného tématu. Metoda rovněž neumožňuje zkoumat články do hloubky a tím adekvátně vykreslit roli médií v přejímání sekuritizačního diskurzu. Prvky obsahové analýzy na základě klíčových slov však přesto v omezené míře využiji v rámci rozhraní databáze Monitora, které umožňuje generovat přehledy článků a jejich analytických dat na základě specifických vyhledávacích frází. Tyto specifické práce pracují s klíčovými slovy. Tyto metriky však slouží pouze k doplnění celého rozboru.

Diskurzivní analýza samotná se zabývá výzkumem lidského jazyka, a to jak v podobě mluveného slova, tak také ve formě textu či obrazových záznamů. S jejím využitím lze zkoumat sociální realitu, kterou daný text konstruuje. Hlavním předpokladem při využití diskurzivní analýzy je, že zkoumaný text nemá nutnou návaznost na žádnou objektivní realitu, jinými slovy samotný obsah jeho sdělení nemá být srovnáván či hodnocen podle toho, jak dobře zachycuje skutečnost – pokud s něčím takovým, jako je „objektivní realita“ lze vůbec počítat. V diskurzivní analýze je text naopak jednou ze základních součástí procesu konstrukce sociální reality. Skrze text jsou tak vytvářeny myšlenkové konstrukty, které lidem slouží jako návod k rozklíčování jevů a objektů. Jak uvádí Beneš (2020, s. 93): *„Diskurzivní analýza zkoumá, jakým způsobem lidé skrze text konstruují smysl a význam objektů a aktivit sociálního světa.“*

Řada metod spadajících do kategorie diskurzivní analýzy navíc nabízí silný potenciál pro zkoumání mocenských vazeb a jejich projevů – zejména v médiích, ale také v dalších psaných, odborných či administrativních dokumentech. Konstrukce hrozeb i konstrukce

národní identity mohou být chápány jako proces uplatňování moci elit. David Campbell (1998) například využil tzv. foucaultovskou historickou diskurzivní analýzu ke zkoumání toho, jaký způsobem je ve veřejných sděleních vytvářena americká národní identita. Právě konstrukce hrozeb a lingvistické obraty, které navádějí čtenáře k rozlišování (dichotomických) konceptů „my“ a „oni“ pomáhají vytvářet vnímání sounáležitosti a tím vymezit hranice konstruovaného národa – v tomto konkrétním případě například skrze konstrukci hrozeb přistěhovalectví či komunismu. Jeho analýza přitom postrádá propracovanější metodologické postupy.

Právě nejasnost v metodologickém postupu je jedním z nejčastějších problémů provázejících výzkum v rámci sekuritizační problematiky. Jedná se buď o nedostatečně transparentní postup jednotlivých operací, ale také o nejasnosti, které vyplývají již ze samotné konceptuální nejednoznačnosti sekuritizační teorie – jak jsem již částečně nastínil v teoretickém úvodu. Neexistuje konsenzus ohledně konkrétní metody (nebo metod), kterou při zkoumání sekuritizace zvolit.

Řada autorů se přiklání k původnímu Wæverovu výkladu sekuritizace, v němž „vyřčení je samotným aktem“ (Wæver, 1995, s. 55). Tento postoj ovšem nelze interpretovat tím způsobem, že postačuje samotné vyhledání klíčových slov v textu (např. „hrozba“). Vyřčení (utterance) je v tomto případě pouhým zahájením sekuritizačního procesu – přenesením problematiky do roviny bezpečnosti. Zároveň nelze spoléhat na explicitu sekuritizační rétoriky, tedy že aktéři budou při konstrukci hrozby přímí a exaktní. Řada sekuritizačních manévrů se bude pohybovat v rovině kontextuální, která bude pracovat s myšlenkovými a hodnotovými rámci publika, a hrozbu s jejich pomocí označovat nepřímou. To platí jak pro média, tak pro politické aktéry. Například Molnár, Takács a Harnos (2020) využívají k analýze sekuritizace koronaviru vládnoucí politickou stranou v Maďarsku také řečové akty, které se projevují formou metaforických přirovnání – tzv. válečné rétoriky (war rhaetic) odkazující mimo jiné na náměty národní historie. K analýze řečových aktů ve formě vyřčení se proto autoři nejčastěji přiklání k obsahové analýze, která umožňuje zkoumat větší vzorek textů, hledat konkrétní řečové akty a následně je kvantifikovat, případně zasadit do dalšího kontextu či vztažnosti.

Pro svoji práci jsem proto z výše zmíněných důvodů zvolil aplikovat metodu foucaultovské historické diskurzivní analýzy. Ta totiž umožňuje pracovat právě s intertextuálním charakterem zkoumaného materiálu (tedy odkazováním na jiné texty), ale také se zasazením

zkoumaných materiálů do sociálněpolitického, kulturního a historického kontextu. Z hlediska diskurzu tedy není zkoumán pouze samotný akt (promluva), ale jeho širší implikace a významové struktury, na které odkazuje, nebo je sám produkuje (Beneš, 2020, s. 105-107). Zároveň je ovšem v rámci sekuritizace důležitý i lingvistický aspekt – tedy zmíněná forma promluvy. Zatímco primárním nástrojem jsem zvolil diskurzivní analýzu foucaultovského typu, mým záměrem bude také využití prvků jazykotvorných a obsahových – například v duchu diskurzivní analýzy sociálněpsychologického typu (Beneš, 2020, s. 99). Sekuritizační teorii je totiž dle mého názoru přínosné analyzovat i mimo rovinu pouhého výskytu řečových aktů. Chápeme-li bezpečnost jako fenomén sociálně konstruovaný, důležité je jeho zkoumání také z pohledu myšlenkových systémů a pravidel, které jsou při něm vytvářeny. Centrálním pojmem při výzkumu politických věd je zároveň také koncept moci, s nímž mimo jiné foucaultovská diskurzivní analýza pracuje.

1.4.1 Foucaultovská historická diskurzivní analýza

Autorem historické diskurzivní analýzy je francouzský filozof a sociolog Paul-Michel Foucault, který metodu detailně formuloval v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století, a to především v dílech Archeologie vědění (1969), Zrození kliniky (1962) a Řád diskursu (1971), přičemž poslední z děl vychází především z autorovy inaugurační přednášky na Collège de France, jejímž členem se stal v roce 1971.

Foucault se ve svých dílech zaměřuje především na koncept moci (v jeho vlastním vnímání tzv. bio-moci – bio-power), která je ve své podstatě vyjmuta ze společnosti, respektive určuje její řád. Jeho dílo můžeme vnímat jako negaci strukturalismu a realismu, díky čemuž lze autora zařadit, společně se současníky jako například Jacques Derrida či Jean-François Lyotard, k jedním z prvních průkopníků filozofického postmodernismu – ačkoliv sám Foucault svoji příslušnost k tomuto proudu odmítal.

Ve foucaultovském pojetí můžeme diskurz chápat jako systém pravidel, který legitimizuje výpovědi. Sám autor se ve svých dílech (např. Zrození kliniky) soustředil především na diskurz scientifický (vědecký), například mezi lékaři. Objektivní pravdivost výpovědí (např. řečových aktů, ale také psaných textů a dalších komunikátů) se podle Foucaulta řídí právě diskurzivními normami – validní tvrzení je tedy takové, které vychází z pravidel konkrétního diskurzu, jímž je legitimizován. Sám diskurz přitom vychází z jedinců, je jejich konstruktem – a ačkoliv může být a bývá v každé společnosti podroben kontrole, selekci, organizaci a redistribuci, nebo s ním může být dále nakládáno, přetrvává donekonečna (Foucault, 1970,

s. 52).

Foucault prohlašuje, že diskurz je zásadním způsobem formován „vůlí k vědě“ (will to truth, volonté de savoir), která je zároveň systémem vyloučení (system of exclusion). Vůle k vědě je tedy projevem moci, který zapříčiňuje, že některé diskurzy jsou přijímány a jiné zavrhovány. Zavržený diskurz pak Foucault přirovnává k „řeči šílence“ (speech of a madman), který, ačkoliv obsah jeho sdělení může být pravdou, je umlčen, protože způsob, jakým je tento obsah prezentován, neodpovídá přijímanému diskurzu – tedy není v souladu s diskurzivními pravidly dané společnosti. Tím Foucault vysvětluje, proč jsou některé diskurzy přijímány, zatímco jiné marginalizovány či odmítány. Dokáže díky tomu také mimo jiné odhalit dosud „skryté“ struktury moci (Foucault, 1970, s 54-56).

Podle Foucaulta má moc také sám diskurz. Ten lze v jeho pojetí chápat jako soubor pravidel, podle kterých subjekty konstruují realitu. Diskurz je tedy projevem moci, který určuje, co je v dané situaci řečeno, a co naopak nikoliv (právě otázka „nevyřčeného“ je důležitá také při samotné diskurzivní analýze). Proč autor zmínil právě tuto informaci? Proč ji podal právě tímto způsobem? – To jsou zásadní otázky, kterým se věnuje foucaultova diskurzivní analýza. Ústředním prvkem výzkumu je tedy konkrétní výpověď – analýzou podobných a opakujících se výpovědí pak lze dospět k rozklíčování celé struktury. Jak uvádí Kasper (2020, s. 6); „*Výsledkem diskurzivní analýzy je osvětlení základů vědě a jednání v rámci jisté doby, teritoria či dané společnosti.*“

1.4.2 Pravidla diskurzu

Ve své úvodní přednášce (1961) identifikuje Foucault tři hlavní typy pravidel diskurzu; pravidla vyloučení (rules of exclusion), pravidla omezení (rules of limitation) a pravidla využití (rules of employment). Tyto typy pravidel se dále dělí a jsou vzájemně provázána.

Mezi pravidly vyloučení Foucault rozlišuje zákaz, protiklad rozumu a šílenství a protiklad mezi pravdivým a nepravdivým. Vyloučení z pohledu exkluze je jednoduše věděním toho, že člověk nemá právo „řici cokoliv“. Pomyslná množina toho, co řečeno být může, je vždy omezena. Jako příklad a zároveň nejčastější pole, kde je zákaz (prohibition) citelný, uvádí Foucault politiku a sexualitu (1970, s. 52). Zákaz se může projevovat ve vztahu k výpovědím o určitém objektu či na určité téma. Fungovat ale může také jako forma rituálu, kterou je nutné při komunikaci dodržet (např. protokol).

Protiklad rozumu a šílenství vychází z velké míry z Foucaultovy zkušenosti s lékařským a

psychiatrickým prostředím (1970, s 70). Hlavní roli v tomto druhu exkluze hrají právě tyto a podobné instituce a jejich vzájemné působení, které produkuje diskurz rozumu. V rámci diskurzu rozumu pak může být konstruováno také šílenství. Pro Foucaulta, je zároveň šílenství jakýsi relativní stav, který se v různých kulturách a časových obdobích proměňuje právě v závislosti na a v mezích vytyčených diskurzem rozumu – například diskurz šílenství z klinického hlediska není vytvářen samotnými „šílenci“ (lidmi, kteří jej teoreticky používají), ale naopak odborníky na poli psychologie. Odtud také vychází Foucaultovo myšlení blíže rozvinuté v Archeologii vědění (1969) – tedy archeologická metoda, která neguje zmíněnou vztažnost subjekt-objekt, a naopak zkoumá diskurz jako sérii vztažností, které podléhá změnám v čase. Každý projev, lépe řečeno každé vyjádření, pak rovněž disponuje svými vlastními vztažnostmi. Součet těchto vztažností, které ve svém součtu představují jakýsi soubor podmínek toho, co může být vyřčeno v konkrétní okamžik, nazval Foucault „archivem“ (nikoliv v tradičním literárním pojetí). Archeologická metoda se tedy věnuje studiu změn podobných vztažností.

Protiklad rozumu a pravdy je výsledkem lidského snažení o rozklíčování vědění o objektech. Tuto snahu označuje Foucault jako „vůli k pravdě“ (will to truth, *volonté de savoir*), které si sama o sobě prošla historicky řadou změn. Lidské vědění je podle Foucaulta zásadně ovlivněno institucemi (nejčastější z nich je pravděpodobně škola). Z historického hlediska (Foucault se zde odkazuje k antickému Řecku) bývalo vědění často spojováno s řečnickým uměním, s rétorikou – vědění znamenalo filosofii v jejím původním významu (Foucault, 1970, s 54-56). Dnes můžeme třetí druh vyloučení, jak uvádí například García Landa (2014, s. 3): „*Trestní zákoník již dnes není založen na moci nebo spektaklu, ale na vědeckém diskurzu psychologie, psychiatrie a dalších.*“

V pravidlech omezení (limitation) nacházíme rozdělení na prvek autora (author-function), komentáře a disciplíny. Autorským prvkem lze shrnout Foucaultovo vnímání autorství samotného. Podle něj jde totiž o sociální konstrukt, a dynamika je dokonce obrácená – text konstituuje autora, nikoliv naopak. V závislosti na okolnostech je autorství nikoliv vlastní esencí, ale pouhým souborem pravidel („očekávání“). Autorská funkce tím ztrácí charakter skutečného individuálního člověka, který je v podstatě pro diskurz irelevantní. Na autora tedy bude opět pohlíženo jinak v odlišných obdobích a kulturách (vhodným příkladem je Bible), přičemž o autorech usuzujeme právě na základě textu, který je jim přisuzován (Foucault, 1970, s 58-59).

Komentář je pro Foucaulta jedním z hojně využívaných způsobů, jakým je původní tvrzení reprodukováno a posilováno. Komentář umožňuje říci znova to, co již bylo vyřčeno, ovšem novým způsobem, čímž je původní myšlenka posílena, byť okolnosti mohou být jiné (Foucault, 1970, s 56-59). Opět se tedy nabízí příklad Bible jako textu, který je neustále reprodukováno a k němuž se odkazuje bezpočet textů nových. Tím je role původního materiálu neustále aktualizována.

V případě disciplíny se jedná o soubor pravidel, metod, postupů nebo zvyklostí, které jsou charakteristické pro určitou oblast vědění. Výrok, který má být legitimní, a tedy v této oblasti úspěšný, pak musí zmíněné postupy a pravidla dodržovat – jinak se stává nekonvenčním, deviantním a tedy nežádoucím. Stejně jako v předchozích bodech zaniká důležitost autorství a posílen je naopak požadavek na jednání v rámci určitých zavedených pravidel či postupů. Dobře viditelné je toto pravidlo na poli věd, kdy stanoviska, která mohou být pravdivá, nebývají uznána, protože k jejich vzniku došlo deviantní cestou (Foucault, 1970, s 59-61).

Poslední skupina pravidel se vztahuje především ke způsobu, jakým je diskurz využíván (rules of employment). V určitých profesích a specializacích například existují pravidla v podobě rituálu – projevují se například jako gesta a artikulace v mluveném projevu. K tomu, aby byl projev akceptován v dané skupině nebo komunitě, je nutné tyto prvky (chování) do výpovědi zakomponovat, aby byla přijata (Foucault, 1970, s 62-63). Dobře viditelné jsou nároky na rituály například v oblastech náboženství a politiky.

Z předešlých pravidel vychází také pravidlo týkající se komunit neboli „diskurzních skupin“, v rámci nichž je výrok pronášen. Foucault tvrdí, že těmto skupinám a jejich specifickým požadavkům komunikující jedinci přizpůsobují svoji výpověď právě ve smyslu dodržení všech výše zmíněných pravidel. Výpovědi jsou tak podřízeny komunitě, ve které se odehrávají, a dodržují její (komunikační) pravidla.

Dalším z pravidel využití jsou tzv. doktríny, tedy, jak Foucault (1970, s 63-64) vysvětluje, soubor pravd a přijetí vybraných diskurzů, k nimž jednotlivec deklaruje svou loajalitu. Právě touto loajalitou se pak doktríny odlišují od diskurzních skupin, protože ty jsou ohraničeny a stojí na principu exkluze. Naopak posláním doktrín je jejich šíření. Podle Foucaulta mezi diskurzem a jednotlivci, kteří tvoří výpovědi (speakers) existuje dvojí vazba – oba prvky se navzájem ovlivňují právě skrze skrutinium doktrín. Doktríny umožňují zkoumat výpovědi na základě mluvčích a mluvčí na základě jejich výpovědí, přičemž v obou případech by mělo dojít ke shodě s příslušnou doktrínou (oba prvky by jí měly „zůstat věrné“). Jak dodává

Foucault (1970, s. 63-64); „*Doktrína přináší dvojí podřízení: mluvících subjektů k diskurzům a diskurzů k (alespoň virtuálním) skupinám mluvících jedinců.*“

Závěrem se Foucault věnuje vzdělání (education), které pro něj rovněž představuje jedno z pravidel využití. Podle autora je vzdělání „*ritualizace řeči, kvalifikace a stanovení rolí pro mluvící subjekty,*“ (Foucault, 1970, s 64). Mluví také o sociálním přivlastnění diskurzů skrze vzdělání. Ačkoliv vzdělávání samotné ve své podstatě umožňuje, aby diskurz mohl vzniknout, zároveň jej zásadním způsobem ovlivňuje, neboť subjektům v určité formě a relativní míře předává právě zmíněné systémy diskurzních pravidel. Vzdělání samotné je totiž rovněž poplatné „sociální vzdálenosti, protikladům a bojům“. Podobnou roli ovšem autor připisuje také justičním systémům a dalším institucím.

1.4.3 Faircloughova kritika foucaultovského diskurzu

Norman Fairclough (1992) v knize *Discourse And Social Change* představuje rozsáhlou kritickou revizi foucaultovských diskurzivních koncepcí. Tento kritický postoj pomáhá odhalit některé z důležitých nedostatků foucaultovské teorie, a především detailněji definovat metodologii výzkumu, která v původním díle chybí. Fairclough zároveň představuje vlastní metodu diskurzivního výzkumu – diskurzivní analýzu zaměřenou na textuální (lingvistické) aspekty (v originále textually-oriented discourse analysis, TODA), protože vnímá Foucaultovo dílo především jako způsob vymezení se vůči tehdejší metodám výzkumu (strukturalismu a hermeneutice). Právě to je také důvod, proč je z foucaultovského pojetí diskurzu obtížné rozvinout konkrétní metodu analýzy – jedná se totiž o formu abstraktního světónázoru – perspektivy, skrze kterou lze nahlížet na zkoumanou realitu. Praktická část výzkumu je tím obtížnější a tíhne k vágní metodologii bez konkrétnějších pravidel či předpokladů.

Fairclough Foucaultovi vytýká mimo jiné přílišný důraz na společenské struktury, u nichž není připouštěna změna, resp. odpor vůči existujícím strukturám je marginalizován, neboť vládnoucí moc jej vždy ze své definice má pod kontrolou. Další velkou výtkou je Foucaultovo vynechání metodologie textové analýzy – jinými slovy to, že se ve svém výzkumu nezabývá rozborem textu či mluvených projevů. Fairclough tyto naopak považuje za základ analytické práce, který následně rozvíjí do tří stádií; po analýze textu samotného by měla následovat analýza diskurzivních praktik, které vedly k jeho produkci, a následně také analýza celé diskurzivní události (discursive event), včetně jejích různých společenských dopadů (Fairclough, 1992, s. 56-57).

Autor nesouhlasí ani s pojetím diskurzu jako nekritického, respektive neideologického. Podle Foucaulta je totiž pravda relativní právě k dominantnímu diskurzu, k němuž náleží, možnost kritické analýzy tedy z podstaty věci není možná. Na druhou stranu ovšem Foucault přinejmenším připouští vnímání diskurzů jako „taktických elementů“, které se nacházejí v poli mocenských vztahů. Může tak existovat více odlišných či dokonce protichůdných diskurzů v rámci jediného tématu – jediného odvětví. I zde je tedy Foucault proponentem jakési absolutní relativity a konstruktivní podstaty reality, což podle Fairclougha vede k potížím při praktickém výzkumu, a to nejen v případě kritického přístupu (Fairclough, 1992, s. 59-60).

Fairclough se vymezuje vůči charakteru Foucaultova vnímání diskurzu i v případě dichotomie objekt-subjekt. Podle Fairclougha jsou totiž objekty i subjekty do určité míry prekonstituovány – tedy zakotveny ve hmotné realitě, která je sama definuje. Subjekt ani objekt, právě vlivem svého materiálního původu, proto nemohou být zcela (diskurzivně a vzájemně) konstruovány (Fairclough, 1992, s. 60-61).

V duchu Faircloughových revizí a kritiky je možné lépe uchopit historickou diskurzivní analýzu jako praktickou metodu – díky zaměření na studium textů, tedy obsahů, které konstituují diskurz. Ve své diplomové práci se proto nezaměřuji na studium struktur, ale produkovaných textových prvků a praktik, které za jejich vznikem stojí. Faircloughova revize navíc počítá s diskurzem jako s polem, kde se odehrává střet mezi dominantními a dominovanými skupinami. Tato situace odpovídá předpokladům diplomové práce, které počítají s konfliktním charakterem diskurzu na téma koronavirus – konkrétně se situací, kdy je dominantní (vládní) diskurz v rozporu s diskurzem dominovaným (opozice).

1.4.4 Faircloughova kritická diskurzivní analýza

Vycházejíc z původní foucaultovské teorie, ač s řadou odlišností (viz. předchozí kapitola), Norman Fairclough v díle *Discourse and Social Change* (1992) představuje také svoji vlastní metodu diskurzivní analýzy – označovanou také jako textuálně-orientovaná diskurzivní analýza. Jak již bylo nastíněno, Fairclough se v rámci této metody obrací zpět směrem k samotným textům, které chápe zároveň jako konstituované okolním světem a okolní svět (respektive významy) konstituující.

Rozbor textů vyžaduje podle Fairclougha využití metod, které náleží k lingvistické analýze, tedy studiu lingvistických znaků. Tyto znaky jsou základem pro pochopení mocenských

vztahů, které jsou textem konstruovány, a v analýze jich lze následovat vícero. Mezi lingvistické znaky se řadí například slovní zásoba (volba slov) a tedy s nimi spojených významů, ale také celková tonalita produkovaného textu (v případě studia mluveného slova lze využít textových transkriptů). Analýza lingvistických prvků tedy zkoumá významy, které jsou určitým jevům nebo aktérům, v závislosti na povaze a cílech výzkumu, přidělovány na základě hodnot použitých slov a dalších prostředků (Fairclough, 1992, s. 234-237).

Samotná deskripce textu ovšem k úspěšnému provedení diskurzivní analýzy nestačí. Výzkum by s poznatky nabytými během lingvistického rozboru měl dále nakládat v rovině interpretační – Fairclough tuto rovinu nazývá rovinou intertextuální. Výzkum by se měl zaměřit na tři základní otázky – co se děje, kdo je (v ději) zahrnut a jaké jsou vztahy mezi těmito subjekty. V této části výzkumu se již nelze zabývat texty jednotlivě, ale v rámci celého jejich zkoumaného souboru – korpusu – případně v rámci tematických sub-oddílů, které jsou při výzkumu vymezeny na základě společných znaků nebo dalších kritérií vyplývajících ze specifického přístupu výzkumníka. Tímto způsobem je výzkum schopen pokrýt kontext, který zkoumaná data vytvářejí a využívají (Fairclough, 1992, s. 232-234).

Třetí fází Faircloughovy metody je explanace (vysvětlení) jevů, které ovlivňují podobu diskurzu. Jelikož diskurz je v případě kritické analýzy chápán jako vyjádření moci, jeho rozbořením lze odhalit mocenské vztahy, které jej formují. Tento proces funguje také opačným směrem, tedy diskurz může být zároveň tvůrcem mocenských vazeb. V případě kritické analýzy diskurzu je přitom zásadní zpochybňovat, resp. rozebírat především takové jevy, které čtenáři ani producenty textů zpochybňovány nejsou – tzv. „common-sense“ (selský rozum, všeobecně přijímané pravdy). Analýza v explanatorní rovině opět silně závisí na přístupech a cílech, které daný výzkum zvolí. Vychází ovšem z předchozích fází výzkumu, především z poznatků o interpretaci textů, které jsou následně vztaženy ke klíčovým souvislostem (Fairclough, 1992, s. 237-238).

Metody diskurzivní analýzy (nejen podle Fairclougha) jsou často kritizovány pro svoji „neobjektivnost“ a závislost na konkrétních cílech člověka či skupiny, která výzkum provádí. Podobně je na tom také volba složení korpusu analyzovaných článků. I v tomto případě zdůrazňuje Fairclough, že v rámci kritické diskurzivní analýzy nelze hovořit o předem detailně specifikovatelných pravidlech. Analýza, kterou autor popisuje, je pouze obecným návodem pro sestavení vhodného výzkumu, a je nezbytné ji vždy přizpůsobit cílům výzkumu. To platí také pro výběr korpusu či konkrétních nástrojů analýzy (například

soustředění na metaforické prvky nebo tematické vzorce, které se v textech vyskytují) (Fairclough, 1992, s. 234-237). Texty, které jsou předkládány k analýze, by se měly řídit tím, jaká data jsou pro výzkum dostupná, případně jaké znaky je sjednocují. Kritéria mohou ovšem být i mnohem specifičtější – Fairclough zdůrazňuje, že pro výzkum tohoto typu je vhodné využít interdisciplinární náhled, tedy kombinaci znalostí napříč různými obory a spolupráci s příslušnými odborníky v těchto odvětvích. Korpus by také měl odpovídat „mentálnímu modelu“ toho, jak fungují pravidla diskurzu ve zkoumaném odvětví (Fairclough, 1992, s. 227).

Ačkoliv autor poskytuje pouze rámcový popis postupů a pravidel diskurzivní analýzy, je důležité tuto zdánlivou vágnost (a s ní související kritiku) vztáhnout k samotné povaze sociálních vazeb, resp. ke studiu společenských věd jako neustále proměnlivého fenoménu, jehož vazby nelze efektivně izolovat (tj. „zkoumat v laboratoři“), a jíž jsou autoři výzkumu sami součástí.

1.4.5 Diskurzivní analýza ve výzkumu sekuritizace

Zevrubnější náhled do metodologie spojené s obvyklým výzkumem sekuritizace, ať už optikou bezpečnostních či mediálních studií, přináší Thierry Balzacq (2010) v článku *Enquiries into methods: A new framework for securitization analysis*. Přináší totiž přehledné shrnutí nejčastějších analytických přístupů v rámci sekuritizace, mezi které patří například etnografický výzkum, process-tracing – a v především diskurzivní analýza. Ta má podle Balzacqa na poli sekuritizace solidní pověst – nabízí také jeden z nejlepších vhledů do teorie, protože konstrukce hrozeb je nejlépe rozkryta právě skrze „mapování významů“.

Autor zároveň připouští, že diskurzivní analýza je široká množina přístupů, od foucaultovského chápání diskurzu až po moderní revize metod (Hansen, Neumann), přičemž každý z přístupů pochopitelně problematiku umožňuje zkoumat z jiného úhlu. V obecnějším pojetí se Balzacq přiklání ke kritické diskurzivní analýze, která z velké části vychází právě z foucaultovských přístupů – tedy zkoumání moci a jejího projevu v rámci diskurzu, jak již bylo představeno výše (Balzacq, 2010, s 39). Také Buzan (1988, s. 176) označuje diskurzivní analýzu za „jasnou volbu“ při výzkumu bezpečnosti, potažmo sekuritizace.

Pro výzkum diskurzu je podle Balzacqa zásadní, aby byly v práci zahrnuty diverzifikované zdroje – tedy nikoliv nutně pouze text, ale také obrazové nebo hlasové materiály. Kontext produkovaných materiálů totiž není možné zachytit pouze studiem jednoho pramene –

význam je přenášen právě ve formě kontextuálních vazeb na jiné výpovědi, mezi něž lze zařadit i hudební díla, mluvené slovo, nebo obrazové materiály. Například v případě výzkumu na téma sekuritizace migrace navrhuje Bazacq využít i související zákony regulující právní status přistěhovalců nebo proces naturalizace, aby bylo možné sekuritizaci jako proces vůbec řádně zkoumat. Postup připodobňuje „triangulaci“, kdy výzkumník pátrá pro pramenech, které by mohly jednotlivé výpovědi propojit, a tedy mu zprostředkovat dostatek informací k sestavení příslušného kontextu. Právě skutečnost, že materiálů bylo shromážděno dost, podá výzkumníkovi podle Balzacqa situace, kdy při studiu nových materiálů již naráží na opakující se výpovědi nebo vzorce – kdy naznává, že téma z hlediska nových informací/výpovědí bylo vyčerpáno (Balzacq, 2010, s 42).

Princip Balzacqova přístupu spočívá v intertextualitě (která se ve foucaultovském myšlení také vyznačuje vznikem mocenských vazeb, které se promítají do pravidel diskurzu), tedy provázanosti jedné výpovědi (například novinového článku) s jinými, ať už je jejich forma ve veřejném prostoru jakákoliv. Konstrukce hrozby nikdy nebude podle Balzacqa explicitně vycházet z jednoho konkrétního článku. Jde tedy o určitou revizi původní koncepce řečového aktu (utterance is the act), kterou Balzacq rozlišuje jako „filozofický“ typ zkoumání sekuritizace. V tomto „sociálně lingvistickém pojetí“ je mnohem větší pozornost přikládána lingvistickým kvalitám určitého textu nebo materiálu (Balzacq, 2010, s. 40). Pro Balzacqa je ovšem rozhodující až pozice textu ve vztahu k jiným – a systém (diskurz), který takovým způsobem vzniká. Teprve z celkového náhledu (k němuž se propracovává právě diskurzivní analýza) lze usuzovat, jak a zda tranzice tématu z nepolitické sféry do roviny bezpečnosti proběhla. Balzacq (2010, s. 43) následně radí klást si při analýze tyto otázky;

- Jakého druhu jednání chce text docílit (asertivní, komisivní, expresivní, direktivní nebo deklarativní)? Jaká vyobrazení (representations) jsou vytvářena tím či oným konkrétním jednáním? Jaké jsou komunikační účely a oblasti relevance textu?
- Které heuristické artefakty jsou favorizovány, pro jaké významy (metafory, obrázky, emoce, analogie atd.)? Jakou „mapu“ světové politiky vytvářejí?
- Jaké druhy interakcí jsou (tímto) generovány?

Balzacqova teorie zdůrazňuje roli publika. Ačkoliv koncept sekuritizace a desekuritizace v Bazacqově vnímání vycházejí stále ze závěrů Kodaňské školy, výrazně se liší především v pojetí intersubjektivní publika (audience) – ta se projevuje nikoliv shodou aktérů, ale

jejich přijetím sekuritizační rétoriky. Samotné vymezení publika ovšem zůstává problematické a obtížné (Maulidia, 2018, s. 7).

Jensen (2012) se pokusila o využití konkrétně foucaultovských základů metody při výzkumu bezpečnostních otázek souvisejících s koncepcí „High North“, tedy nejsevernějších geografických oblastí na zemi, sdílených zejména Ruskem, Kanadou, Grónskem a severskými zeměmi Skandinávie. Studuje přitom primární prameny diskurzu, tedy oficiální dokumenty (např. státní rozpočty), ale také veřejné projevy politiků. Podle Jensen představuje diskurzivní analýza vítaný nástroj při post-strukturalistické revizi konceptu sekuritizace. Metoda navíc umožňuje zkoumat nejen diskurz elit, ale také způsob, jakým do něj vstupuje publikum (audience), respektive jak je sekuritizační diskurz akceptován a jak s ním společnost dále pracuje. To je v článku reprezentováno sbírkou analyzovaných mediálních článků, které (podobně jako u dalších autorů zmíněných ve výčtu literatury) stojí v roli indikátoru veřejného mínění. Autorka přitom řeší především témata z oblasti energetiky. V závěru práce proto vyzdvihuje rozšiřování konceptu bezpečnosti do nových oblastí. V procesu sekuritizace a politizace tématu hrál významnou roli také status Norska jakožto energetické velmoci.

Vezovik (2017) se skrze foucaultovskou optiku dívá na diskurz ve spojitosti s migrací ve Slovinsku. Analýza se zabývá 407 prepisy z vysílání slovinské zpravodajské show Dnevnik, včetně reportáží, rozhovorů a dalších vstupů. Autorka je díky tomu schopna detailně zkoumat konstrukci bezpečnosti a dalších souvisejících fenoménů – především kriminality v souvislosti s migrací. Foucaultovský přístup dovoluje Vezovik zkoumat projevy moci ve všech třech formách – tedy suverenita, kázeň a biopolitika. Díky tomu je také schopna činit širší závěry jak o „bezpečnostním paradigmatu“ ve specifických podmínkách Slovinska, ale i o obecných trendech ve společnosti, které ovlivňují vnímání migrace. Jelikož autorčiným východiskem je Watsonův (2009) článek k sekuritizaci migrace, počítá s médií jako „hybridním“ typem aktéra v sekuritizaci – tedy takovým, který plní vícero funkcí – a navíc disponuje vlastní autonomií a iniciativou.

1.5 Vybraná média

Pro účely analýzy jsem zvolil články z médií iDnes a Fórum24. Tímto výběrem reaguji především na objem dostupných materiálů v databázi – zahrnutí článků ze všech dostupných médií by znamenalo analyzovat ve zvoleném období desetitisíce výstupů. Zároveň je ovšem potřeba přihlídnout k vlastnické struktuře mediálních domů v českém prostředí a zajistit, že

analyzované články zahrnou reprodukci vládních i opozičních sdělení. Tyto dvě média jsem proto zvolil pro jejich sdílený charakter – online portály zaměřené na politiku a zpravodajství – a zároveň příslušnost k odlišnému nakladatelství a názorovému proudu.

Zpravodajský portál iDnes (zal. 1998) patří k nejčtenějším online médiím u nás, v březnu roku 2020 jej navštívilo přes 1,5 milionu reálných uživatelů (GemiusRating, 2022). Od roku 2015 je jeho šéfredaktorkou Naděžda Petrová. Web patří, společně s dalšími tituly, jako například Lidové noviny, Lidovky.cz nebo Metro pod největší českou mediální společnost MAFRA a.s. Stoprocentním vlastníkem mediálního domu je holding Agrofert, jehož zakladatelem je bývalý (z pohledu sledovaného období stávající) premiér Andrej Babiš, který později vlastnictví převedl (resp. rozdělil) do svěreneckých fondů AB private trust I a AB private trust II pod vedením Zbyňka Průši a Alexeje Bílka. Ačkoliv beneficent těchto fondů není veřejně znám, je jím považován právě Babiš (Hlídací pes, 2017). Skupina MAFRA označuje iDnes jako „zpravodajskou jedničku“, která vyhrála mnoho ocenění a „nabízí obrovskou škálu obsahu, hlavní roli hrají zprávy z České republiky, ze zahraničí, z ekonomiky či s krimi tematikou“ (Mafra.cz, 2022).

Zpravodajský server Fórum24 od jeho založení v roce 2015 spravuje spolek Free Czech Media pod vedením spisovatelky a novinářky Johany Hovorkové. Internetový deník je známý svým ostrým vystupováním vůči osobě Andreje Babiše a jeho podporovatelům a spolupracovníkům. Server sám uvádí, že „Internetový deník FORUM 24 vznikl díky snaze skupiny demokraticky smýšlejících novinářů bránit prostor pro svobodné šíření informací v době, v níž významná česká média patří Andreji Babišovi či ostatním oligarchům, jejichž byznys je postavený na obchodech se státem, na státních dotacích nebo na jinak privilegované pozici v ekonomice“ (Forum24.cz, 2022). Server se rovněž označuje za liberálně demokratický názorový deník. Jedná se o nezávislé médium, které je financováno z příspěvků na sbírkovém účtu. Již v úvodní marketingové kampani při spuštění webu bylo patrné jeho názorové zaměření – viz slogan „Nebojíme se Babiše!“ a návaznost na názorový deník Svobodné fórum – nyní rozšířené také o zpravodajství (Forum24.cz, 2017).

1.6 Východiska a výzkumná otázka

Na základě teoretického rámce vzniká pro účely této práce několik předpokladů pro analýzu, která následuje v dalším oddíle. Z dostupné teoretické literatury je patrné, že existuje alespoň hypotetický předpoklad pro autonomní chování médií v rámci sekuritizačního procesu – mediální sdělení tedy nutně nemusí být pouze prostředníkem konstrukce hrozby.

V kombinaci s foucaultovským řádem diskurzu lze, pokud vezmeme výše zmíněné v úvahu, předpokládat vznik sdělení (článků), která reinterpretovaly původní záměr – řečový akt. Zásadní součástí výzkumu tedy bude identifikace klíčových sekuritizačních řečových aktů iniciovaných politickými aktéry ve zkoumaném období. Následná analýza diskurzu by měla odhalit, zda došlo k re-interpretaci řečových aktů v médiích takovým způsobem, který by značil opačnou tendenci (tedy zda se sekuritizační rétorika re-kontextualizuje v desekuritizační a naopak), nebo který by jednoduše negoval či zásadnějším způsobem omezoval tendenci původních sdělení. Před samotným rozbohem je vhodné vymezit také několik základních předpokladů, tedy že;

- 1 – Diskurz vládních aktérů bude mít sekuritizační charakteristiku
- 2 – Diskurz opozičních aktérů bude mít desekuritizační charakteristiku
- 3 – Diskurz vytvářený médii nebude pouze reprodukovat sdělení vlády či opozice
- 4 – Mediální diskurz bude prezentovat unikátní přístup ke koronavirové situaci

Předpoklady 1 a 2 vycházejí z původní teorie sekuritizace, které počítají s vládnoucí politickou elitou jako s jediným sekuritizujícím aktérem. V souladu s původní koncepcí je tehdejší vláda ČR v pozici, kdy má příležitost využít nového jevu – koronaviru – ke konstrukci hrozby a následně rozšíření vlastních pravomocí mimo běžnou legislativu. Pro opozici je tento stav naopak nežádoucí, jelikož by tím byla omezena její moc – tato skutečnost ji v souladu s teorií bude motivovat k rozporování sekuritizační rétoriky, tedy k (de)sekuritizaci a fixaci koronaviru jako politického tématu, ne bezpečnostní hrozby.

Předpoklady 3 a 4 vycházejí z představené akademické diskuze na téma role médií v procesu sekuritizace. Na základě dostupné literatury (viz. kap. Role médií v sekuritizaci) jsem přesvědčen, že v českém prostředí ve sledovaném období existuje předpoklad k tomu, aby média fungovala jako autonomní tvůrci koronavirového diskurzu, a tedy že mediální články se budou věnovat (de)konstrukci hrozby způsobem odlišným od politických aktérů. Vzhledem k odlišné vlastnické struktuře a tematickému zaměření vybraných médií lze předpokládat také prvky diskurzu, které jsou specifické pro jednotlivé tituly.

Na základě těchto předpokladů je následně možné postavit analytickou část práce, sledující výzkumnou otázku; Jak se od sebe liší diskurz vládních aktérů a diskurz vybraných médií ve spojení s koronavirem?

Materiálem k rozboru budou klíčové výpovědi politických aktérů v průběhu sledovaného období (první kvartál roku 2020) a následná mediální aktivita (články vybraných online

médií), která na ně reaguje, resp. obsahuje zmínku či citaci těchto sdělení. Odchytku od (de)sekuritizační rétoriky a autonomní tvorbu mediálního diskurzu bude následně možné rozklíčovat pomocí diskurzivní analýzy na foucaultovských základech, doplněné o specifický přístup k diskurzivní analýze v rámci sekuritizační teorie (Balzacq). Vzhledem k objemu článků s koronavirovou tematikou vydaných ve sledovaném období v rámci vybraných médií jsem přistoupil k jejich předvýběru na základě předběžné četby (zhruba 500 článků). Za relevantní materiál jsem zvolil především texty, které měly přímou a dostatečně jednoznačnou návaznost na sledované výpovědi.

Předvýběr textů jsem realizoval prostřednictvím mediálního databáze Monitora, která shromažďuje všechny mediální výstupy zvolených médií. K (před)filtraci jsem použil časové ohraničení (sledované období) od 1. ledna 2020 do 12.3. (celý den), kdy došlo k vyhlášení nouzového stavu – tedy potenciálnímu vyvrcholení sekuritizačního procesu. Druhým kritériem filtrace byla sekvence klíčových slov a logických operátorů, jejímž účelem bylo zahrnout do předfiltrace články s alespoň jednou zmínkou slova „koronavirus“ a zároveň alespoň jedním ze seznamu výrazů „vláda“, „Babiš“, „Zeman“ nebo „Vojtěch“. Z filtrace byly pomocí logického operátoru odebrány všechny články obsahující zmínku slova „liga“ – z důvodu praktičnosti při výzkumu, jelikož velké množství článků se věnovalo čistě sportovním kláním. Výsledný řetězec pro filtraci vypadal následovně:

koronavirus AND (vláda OR Babiš OR Vojtěch OR Zeman) -liga

Třetím kritériem filtrace bylo autorství článku jedním z vybraných médií (idnes.cz a forum24.cz) a příslušnost k výstupům typu „Online“. Tímto způsobem bylo v případě webu iDnes vyfiltrováno 1364 článků a v případě webu Fórum24.cz 139 článků. Na základě prvního čtení byly následně z tohoto výčtu vyřazeny články, které jsem pojal za nerelevantní. Jednalo se o články přesdílené z jiných médií (např. lidovky.cz, msn.cz), dále blogové příspěvky na blog.idnes.cz, příspěvky z regionálních mutací idnes.cz (např. /brno, /jihočeský), příspěvky ze sportovních mutací idnes.cz (/sport), duplicitní výstupy a výstupy, které obsahově neodpovídaly parametrům výzkumu (například zmínky o vládě v cizích zemích nebo články zmiňující jmenovce sledovaných osob). Tímto způsobem bylo nakonec z předfiltrace k analýze vybráno 150 článků, z nichž 105 pochází z portálu iDnes a 45 z portálu Fórum24.

Druhým textovým zdrojem pro výzkum byly přepisy tiskových konferencí dostupné na webu Vlada.cz. Analyzoval jsem pouze přepisy, které obsahovaly zmínku o koronaviru. Celkem

byly do analýzy zařazeny 4 takové přepisy tiskových konferencí (tiskových briefingů). Přepisy neobsahují dotazy novinářů ani reakce mluvčích na tyto dotazy, s výjimkou poslední rozebírané tiskové konference 12. března 2020, která je do analýzy zařazena ve svém plném rozsahu.

2 Analytická část

Analytický oddíl práce zahrnuje praktickou část výzkumu – prezentuje poznatky získané při realizaci diskurzivní analýzy. Celkem jsem analyzoval 154 textů ze dvou vybraných médií, iDnes a Fórum 24, a čtyř tiskových konferencí.

Obsah analýzy je rozdělen do sedmi podkapitol. První podkapitola je explicitně věnována reprezentaci vládních sdělení (vycházejících z tiskových konferencí, tiskových zpráv a materiálů ze sociálních sítí) v médiích – tj. zahrnuje pouze vládní sdělení a články, které se na ně výslovně odkazují. Následuje šest navazujících podkapitol odpovídajících specifickým aspektům koronavirového diskurzu. Tyto aspekty vznikly induktivním postupem v průběhu analýzy – články byly rozřazeny do těchto kategorií na základě odpovídajících znaků, které nesly – resp. byly sdruženy na základě tématu nebo jevu, který je spojoval. Rozdílům mezi diskurzem vládním a mediálním (ve formě autorského obsahu) se věnuji i napříč těmito podkapitolami. Články na vládní sdělení ovšem již nemusejí odkazovat přímo (např. citací). V závěru každé z podkapitol se nachází syntéza nejdůležitějších poznatků. Rozdělením do kategorií vzniká přehlednější a preciznější srovnání obou diskurzů v rámci těchto aspektů.

Na konci analytické části se věnuji obecnému shrnutí poznatků vyplývajících z analýzy, které se dále dělí na tři části; souhrn koronavirového diskurzu obecně (v rámci médií i politických elit), souhrn reprezentace politického diskurzu v médiích a souhrn specifík mediálního diskurzu, resp. diskurzivních rozdílů mezi dvěma zkoumanými médii. V tomto závěrečném souhrnu jsou rovněž popsány aspekty obecného charakteru nebo aspekty, které byly přítomny ve všech člancích.

2.1 Sdělení politických aktérů a reprezentace v médiích

Následující sekce rozebírá nejdůležitější ze sledovaných aspektů – vládní diskurz tak, jak zazníval během tiskových konferencí a vyjádření na sociálních sítích – a jeho podobu reprezentovanou v médiích (převzatou médii). V závěru sekce následuje shrnutí nejdůležitějších poznatků analýzy tohoto aspektu.

Server iDnes se ve sledovaném období poprvé věnuje reprodukci sdělení předsedy vlády na

téma koronaviru až 26. ledna. V citovaném facebookovém příspěvku mluví premiér o chystaných opatřeních – vůbec prvním balíčku určeném pro snížení rizika nákazy mezi všeobecnou populací.

Důležitá zpráva, všichni si ji prosím přečtěte a šiřte ji dál. [Chci vás hlavně uklidnit, že děláme maximum pro vaši bezpečnost.](#) V 15:30 bude mít tiskovou konferenci ministr zdravotnictví Adam Vojtěch, tak prosím sledujte. **(IDN1)**

Premiér označuje situaci za zvládnutou – zaměřuje se naopak na taxonomní výčet opatření, která jsou připravena, tzn. předcházejí potenciálnímu příchodu hrozby. Naopak již perex samotného článku obsahuje projekci budoucí situace – Česko bude „čelit“ koronaviru, tedy vyrovnávat se s hrozbou. Článek tak představuje charakteristické využití foucaultovského komentáře (1961, s 56-59), který opakuje již vyřčené, ovšem zcela odlišným způsobem – z výroku z vlastní povahy desekuritizačního se stává sdělení varovné.

Na první tiskové konferenci ke koronavirové situaci 26. ledna 2020 sdílel podobný přístup také ministr zdravotnictví Adam Vojtěch. Během projevu zdůraznil, že Česká republika dodržuje všechna předepsaná opatření – jejich legitimitu tak zaštitil například institucemi jako je Světová zdravotnická organizace a Evropské centrum pro kontrolu a prevenci nemocí. Bagatelizoval také návrh na zákaz letů z Číny (k němuž následně došlo 9. února) jako názor, který „vyvstal z mediálních diskuzí“.

V další části projevu Vojtěch uvedl, že návrh na plošný screening (tj. kontrolu tělesné teploty) všech osob, které dorazí do Česka letadlem, by znamenal přetížení kapacit zdravotních ústavů z důvodu velkého množství falešně pozitivních nálezů, vlivem dalších epidemií vč. chřipkové. Do diskurzu je tím zanesen názor, kdy je preventivní opatření vůči (potenciální) hrozbě samo (zbytečným) ohrožením.

Češi kvůli hrozbě koronaviru nakupují v lékárnách ochranné pomůcky a léky. Zájem je především o ústní roušky, které už jsou na řadě míst vyprodané. Vyplyvá to z vyjádření lékárenských řetězců na dotaz ČTK. Kvůli nákaze v Číně zemřelo 81 lidí, potvrzených případů nakažených je podle posledních údajů 2744. **(FOR1)**

Opoziční ODS se již 28. ledna pokusila zařadit mimořádný bod ke koronaviru na jednání sněmovny. Místopředseda zdravotního výboru Bohuslav Svoboda se k tomu pro Forum24 vyjádřil v několika citacích se silně sekuritizujícím charakterem, který přímo napadá vládní diskurz a snahu „bagatelizovat“ šíření nemoci. Přímou se tím vymezil také vůči názorům, které koronavirus označují za onemocnění podobné chřipce (FOR2). Na serveru zároveň vyšel článek, který Babiše obvinil z toho, že tiskovou konferenci svolal na toto datum kvůli překrytí s tiskovou konferencí europoslanců, kteří prezentovali výsledky šetření Evropského

soudního dvora v kauze vedené proti jeho osobě.

„Nechceme šířit paniku, naopak. Ale zatím slyšíme silné hlasy o tom, že je koronavirus chřipkovitě onemocnění, ohrožuje významně lidi ve vyšší věkové skupině, a nedostane se k nám, všechny údaje jsou bagatelizované. Přitom dobře víme, že ten virus mutuje, a mění se, jak délka jeho inkubace, tak velikost infekčního potenciálu,“ sdělil dnes novinářům. „Měli bychom být na všechny tyto možnosti připraveni, protože i když se rozšířila španělská chřipka po světě, tak se chovala přesně tak, jak se chřipka normálně chová,“ dodal. (FOR3)

Forum24 kritizuje veřejná vystoupení premiéra v souvislosti s koronavirem trvale. Podle jejich názoru jde o „PR vystoupení“, která mají za úkol zvýšit Babišovu popularitu, případně odvést pozornost od jeho korupčních afér. Důkazem je prý to, že virus „nelze vidět“ – může být tedy vymyšlený. Forum24 mluví také o premiérově (desekuritizační) rétorice, tedy prezentaci pouze pozitivních zpráv a vyzdvihování všeobecné připravenosti a bezpečnosti. Označuje ji za snahu přiblížit a zavděčit se lidem, která je připodobněna propagandistickým aktivitám komunistických politiků v 40-60. letech, nebo „tatičkovským“ gestům habsburských panovníků (FOR4).

Populárním mediálním formátem v lednu a únoru jsou příběhy pacientů s koronavirem, nebo těch, kteří se vyskytli v bezprostředním ohrožení – například Čechům evakuovaným z Číny a Itálie. Tyto zkušenosti s protiepidemickými opatřeními v Číně jsou srovnávány s opatřeními tuzemskými;

Po přeletu na pražské letiště na ně žádná speciální opatření ani kontroly nečekaly. Cestující pouze nadiktovали své osobní údaje a dostali informaci, že je příští týden kontaktuje hygiena s instrukcemi. (IDN2)

„Nejčtenější čínský list Lidový deník na své titulní straně v úterý napsal, že bitva proti koronaviru je ‚válkou lidu‘, která může být vyhrána, jen pokud se země ‚těsněji sjednotí kolem komunistické strany se soudruhem Si Ťin-pchingem v jejím jádru.‘“ (IDN3)

Svou roli sehrávají i přirovnání a symbolika. Například ve vztahu s Čínou se jich objevuje hned několik, jelikož v zemi podle historických dat původně došlo rovněž k prvotnímu rozšíření „Černé smrti“. Není tedy divu, že se na ni řada autorů přímo i nepřímo odkazuje, čímž naznačuje i možný vývoj koronaviru, a podporuje tak konstrukci hrozby, kterou mohou čtenáři snadněji přijmout jako nebezpečné pandemické riziko.

Proč tolik epidemií v historii pochází z Číny? Třeba i mor „Černá smrt“, na jehož následky ve 14. století pomřela více než třetina lidí v Evropě, má původ ve stejné oblasti jako nynější koronavirus. (IDN4)

V půlce února vstupuje do mediálního prostoru prezident – a označuje strach z koronaviru za „hysterii“ (skrže svého tiskového mluvčího Jiřího Ovčáčka). Zároveň připouští účast na ekonomickém summitu „17 + 1“ v Pekingu a epidemickou hrozbu označuje za „omezenou regionální záležitost“ (IDN5). To je v tomto období již v jasném rozporu s mediálním

diskurzem, který pandemickou hrozbu konstruuje jako „globální“, a věnuje se také případům na základě proximity – Češi v Číně nebo nakažení v rámci zemí EU a dalších zemí – s koncem sledovaného období podrobněji také na Slovensku (IDN6 a IDN7).

Princip proximity dobře ilustruje také změna z přelomu února a března, kdy se zhoršuje situace v Itálii. Právě na ni a její severní regiony se soustřeďuje většina článků (ať už v rámci samostatných témat, nebo kontextuální zmínkou), a zmínky o Číně jsou naopak v útlumu (IDN8). Začátkem března pak přicházejí články věnované výhradně koronaviru v Česku. Situace ohledně nákazy je v nich výrazně nadhodnocena – statistické údaje o počtu pozitivně testovaných jsou obvykle uvedeny až v závěru textu. Proximita následně pozbývá významu a nákaza (nebo její riziko) je naopak konstruována jako všudypřítomná, byť se jedná o specifické, regionální a izolované případy (IDN9). Premiér princip proximity neguje, společně s ekonomickými dopady koronaviru.

V mediálních výstupech vlády naopak převažuje snaha označit koronavirus jako izolovaný fenomén regionálního významu, který je limitován především na Čínu. O tom svědčí také únorová vládní iniciativa humanitární pomoci Číně – ta zároveň neguje také princip (nedostatku) materiálního zabezpečení (IDN10), neboť Česko se tím nachází v situaci, která naopak značí přebytek a dobré materiální zabezpečení, umožňující materiální dar cizí zemi (ačkoliv prvotní reakce premiéra pomoc Číně odmítala). Rétorické sdělení je tím zároveň i fyzickým gestem. V čistě rétorické rovině se objevuje přímé popření hrozby, které je citováno přímo (politickým aktérem) i nepřímě (autorem článku).

Premiér v rozhovoru mluvil také o tom, zda je současná epidemie nákazy koronavirem z čínského Wu-chanu hrozbou pro Česko. Připomněl, že jediný případ úmrtí na nákazu v Evropě byl zhruba osmdesátiletý čínský turista ve Francii. (IDN11)

Pro server Forum24 je typické tyto informace doplnit o kontext situace s počty nakažených v zahraničí – a také spojitostí se Zemanovými vazbami na obchodní vztahy s Čínou (FOR5). Server Zemanovi navíc oponuje a přináší nejnovější statistiky nakažených a zemřelých, kterých je prý naopak „hodně“, protože plná čísla mohou být čínskou vládou „zamlčována“ (FOR6). Jiný článek zase tvrdí, že Zeman návštěvou riskuje své zdraví, neboť patří k rizikové skupině.

Co se týče hrozby koronaviru, nemělo by to podle prezidentova mluvčího cestu Miloše Zemana nijak ovlivnit. „Pan prezident této hysterii nepodléhá. Každý by k té hrozbě měl přistupovat s maximální zodpovědností a vážností, ale k přehnané hysterii není důvod,” uvedl Jiří Ovčáček. (FOR7)

Přestože výpovědi prezidenta Zemana jsou v médiích omezené (což je způsobeno především

limitovaným množstvím jeho vlastních veřejných vyjádření), pokud k nim dojde, bývá jim věnován velký prostor – obvykle ve formě vlastního článku, nikoliv kompilace nebo komentáře – prezidentova slova tak nenacházejí ani názorovou protistranu nebo kritiku, která by v článku zazněla. Záznamy prezidentových projevů jsou publikovány i ve formě videoreportáže (iDnes), stejným způsobem jako je tomu při důležitých tiskových konferencích vlády. I přes malou kvantitu mají sdělení prezidenta velký mediální dopad. Zeman je zároveň ve svých výpovědích relativně konzistentní – jeho rétorika je dlouhodobě desekuritizační a bagatelizující. Při projevu 8.3. například varuje před „hysterií nebo panikou“ a koronavirovému onemocnění připisuje, na rozdíl od médií a odborníků, krátký horizont. Onemocnění přirovnává k jiným, která v nedávné minulosti dosáhla statusu epidemie, přičemž také jejich dopad označuje za krátkodobý a pro Českou republiku minimální.

Zeman také prohlásil, že epidemie koronaviru přejde, jako to bylo v minulosti s jinými onemocněními. Podle prezidenta v minulosti vyvolala mezinárodní paniku řada onemocnění, všechna ale odezněla. (IDN12)

Forum24 ale upozorňuje na fakt, že Zeman dříve zastrašující jazyk používal v souvislosti s uprchlickou krizí v roce 2015, kdy se sám stavěl do role ochránce před nelegální migrací (sekuritizujícího aktéra) (FOR8). Zároveň kritizuje i média za to, že tento diskurz dále přenášela a tím zesilovala. Autor článku vykresluje Zemana jako pokrytce, který zneužívá krizové situace ve svůj prospěch (například možnost omezit demonstrace proti vládě) – vrací se zpět k návštěvě kancléře Mynáře v Číně, která je častým tématem únorových koronavirových zpráv na Forum24.

Žádné ze současných vládních opatření nelze kritizovat, protože v případě zavlečení nemoci bychom se všichni ptali, co proti tomu vláda dělala. Média by ale měla mít tu zodpovědnost, aby nezesilovala vnímání hrozby u veřejnosti šířením falešné optiky. (FOR9)

2. března se sešla Bezpečnostní rada státu a poprvé v konkrétnosti projednávala koronavirus. Na následující tiskové konferenci představil premiér sérii opatření, která zahrnují zrušení přímých letů z vybraných severoitalských měst a z Jižní Koreje. Přijatá opatření jsou jmenována ve spojení s příslušnými zákony, které je umožňují, čímž je zdůrazněna normalita situace. Premiér Babiš také připomíná čísla nově nakažených v Číně a Itálii. Během konference nápadně zaznívá koronavirus pouze dvakrát. Bezpečnostní rada také „(...) uložila všem ministrům a vedoucím ústředních správních úřadů neprodleně rozpracovat typový plán epidemie hromadné nákazy osob (...)“

Ohledně rozhodnutí ministra zdravotnictví, co se týká biatlonu, tak my ve středu ráno

rozhodneme o dalších akcích. Jak je známo, Švýcarsko rozhodlo o zákazu konání akcí více než 1 000 osob, ve Francii je to 5 000 osob. Ministr vnitra analyzuje a jeho štáb ten plán akcí, které se mají u nás uskutečnit, a podle toho samozřejmě ve středu budeme reagovat. (TK1)

Ačkoliv během konference Babiš předesílal, že další schůze Bezpečnostní rady státu proběhne za týden, svolána byla již 4. března, tedy o dva dny později. Na tiskové konferenci se premiér vyjádřil k opatřením přijatým dříve, především k zákazu živého publika během mistrovství světa v biatlonu – zdůraznil, že jde o ojedinělé opatření a žádná další podobná v plánu nejsou. Z transkriptu všech řečníků tiskové konference je zejména u členů vlády (Babiš, Vojtěch, Havlíček) patrná snaha obhajovat přijatá opatření, což se projevuje silně defenzivním, argumentačním a vysvětlujícím tónem.

„Chci taky poděkovat všem médiím, která uklidňují naše občany, protože skutečně není důvod k nějakým zásadním obavám. My jsme rozhodli o jedné hromadné akci a to je mistrovství světa v biatlonu. A pokud to někdo nepochopil, tak já bych to znovu zopakoval. Rozhodli jsme pro to, protože je to akce, kterou mělo navštívit 100 tisíc lidí. Je to akce, která se konala naposledy v Itálii, kde shodou okolností jeden člověk, který navštívil to mistrovství světa v biatlonu v Itálii, u něho se ta nemoc projevila.

(...) Takže myslím si, že jsme rozhodli správně, a pokud někdo tomu nerozumí, že je to mezinárodní akce, tak je úplně jasné, že jsme rozhodli na základě doporučení hlavní hygieničky, že jsme to vyhodnotili jako rizikové.

(...) Já bych poprosil, i aby skutečně občané to pochopili, aby se neorganizovali na Facebooku, protože zkrátka bylo tak rozhodnuto, a doufejme, že tam nedojde k nějakým incidentům.“ (TK2)

Babiš také v úvodu projevu zdůraznil, že „není důvod se strachovat“, protože vláda „dělá maximum proto, aby se virus nešířil“. Ochrana proti koronaviru je tak konstruována jako dostatečná a zcela v rovině běžných politických rozhodnutí – v této instanci tedy stále mluvíme o tématu politizovaném, nikoliv sekuritizovaném. Odpovídá tomu také diskurz materiálního zabezpečení, kdy stanovisko vlády zůstává neměnné – zásoby nejsou potřeba. Premiér a ministr zahraničí přitom mluví o nutnosti „zajistit 200 tisíc respirátorů“, primárně pro zdravotníky, což implikuje jejich nedostatek. Zároveň je na tiskové konferenci oznámen zákaz prodeje respirátorů a dezinfekce do zahraničí, což ovšem premiér zdůvodňuje bojem se „šmejdy“, kteří „se snaží tuto situaci zneužít“ (TK2). Podobně hovoří také ministr Vojtěch 6. března;

„My ale chceme cílit na to, aby tu nefungovali nějakí překupníci, kteří obchodují se strachem. Je obrovská poptávka a my musíme zajistit ochranu pro české zdravotníky,“ dodal český ministr. (IDN13)

Navazující mediální výstupy se obsahově soustředily na souhrn celé konference (vč. vstupu Romana Prymuly, který tehdy nebyl členem vlády), nicméně prioritizovány byly jednoznačně výroky premiéra a informace týkající se pořádání veřejných událostí. Tyto pasáže se v textu vyskytují již na začátku. Článek iDnes z 4. března dokonce volbou

obráceného sledu vět naznačuje, že k omezení akcí naopak došlo (ačkoliv již perex uvádí, že nikoliv). Citované výroky mluvčích jsou uvedeny jako citace přímé, ačkoliv jde většinou o parafráze (tj. v rozporu s oficiálním zápisem TK).

Omezení akcí či fixace cen roušek. Bezpečnostní rada státu řeší koronavirus (IDN14)

Ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD) poprvé hovoří o možnosti zavedení nouzového stavu na začátku března. Sdělení přináší web iDnes 2.3.2020. Tuto eventualitu ministr zdůvodňuje utilitárním způsobem – vláda by podle něj měla více nástrojů z hlediska opatření. Důvodem k vyhlášení nouzového stavu tedy v jeho vyjádření není koronavirus samotný, jako spíše administrativní nároky, který jeho potenciální výskyt znamená. Nouzový stav je přitom krokem, který vyplývá z tuzemské legislativy, konkrétně Ústavního zákona č. 110/1998 Sb. – optikou sekuritizace tedy nejde o rozhodnutí, které by se nacházelo mimo právní rovinu. Pro vyhlášení nouzového stavu je nicméně podle stejného zákona nutné splnit určité předpoklady. Článek 2 ústavního zákona konkrétně mluví o hrozbě vůči České republice (ta má v této formulaci postavení referenčního objektu, který je potřeba chránit), potažmo jejím institucím či občanům. Sám ministr ale v citované pasáži o ochraně ani hrozbě nemluví – přijetí rozhodnutí opírá o nutnost regulace zásobování, hromadných akcí a pohybu osob (IDN15).

Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. (ZDROJ)

Výstupy médií nejsou pouze sekuritizační. Objevují se i články a rozhovory, které před přílišnou panikou naopak varují a koronavirovou situaci popisují jako přehnanou či dokonce mediálně vykonstruovanou. Například rozhovor z 3. března nese název „*Lidi, neblázněte! Koronavirus nestojí za humbuk, říká pacient z Bulovky*“ (IDN16). V desekuritizační rovině se nachází také článek interpretující výsledky průzkumu agentury Kantar z února 2020, podle nichž Češi z koronaviru obavu nemají. V obou případech se však jedná o výstupy na základě sdělení třetí strany – doplněné o autorský text (IDN17).

Vyroky ze strany politiků rovněž nesou v ojedinělých případech náznaky sekuritizační rétoriky. Například premiér Babiš využil implikaci nebezpečí, prognostiku a přirovnání v rámci projevu v Poslanecké sněmovně. Během interpelace ze strany SPD argumentoval pro rozhodnutí vlády zrušit světový pohár v biatlonu. Část výroku je převzata jako parafráze autorem článku na portálu iDnes.

Zmínil případ osmašedesátiletého německého turisty, který se léčí s koronavirem a byl jako divák na biatlonových závodech v italské Anterselvě, kde denně se skupinou 46 návštěvníků dojížděl kyvadlovou dopravou. „A bylo tam dvacet tisíc diváků. No tak si představte, že by ten biatlon byl a dojde k nějakému přenosu.“ řekl předseda vlády. (IDN18)

8.3. mluví iDnes o „*panice kolem koronaviru*“ (IDN19). Počátkem března se objevuje nový klíčový výraz – slovní spojení „*doba koronavirová*“. Odvozením od ustálených výrazů jako „doba ledová“ nebo „doba temna“ vzniká důraz na rozkol s normalitou. „Období koronaviru“ tím také mimoděk přebírá kvality svých předchůdců, tedy především mimořádně dlouhé trvání a negativní dopad na lidskou populaci. „Doba koronavirová“ evokuje dlouhodobý mimořádný stav se strádáním nebo těžkostmi.

Let z Prahy je téměř plný. Další Izraelci si roušky nebo filtry na obličeji v letadle nasazují. Co chvíli si někdo dezinfikuje ruce. Tvrzení, že nový koronavirus je jako chřipka, na ně zjevně moc neplatí. Není na něj zatím vakcína, zatímco proti chřipce se každý rok v průměru nechá v Izraeli očkovat něco přes 20 procent populace. (IDN20)

Zlomovým okamžikem v koronavirovém diskurzu je 9. březen 2020. Tehdy došlo k potvrzení nákazy u pražského taxikáře, který nebyl v kontaktu s žádným z příchozích ze zahraničí. To naznačuje výskyt tzv. komunitního šíření – tedy možnost nákazy zcela na území ČR, v izolovaném a definovatelném geografickém území. Epidemiolog Prymula již dříve předesílal, že pokud k tomuto jevu dojde, přijdou na řadu tvrdší opatření. V tomto názoru zůstává konzistentní a eskaluje také své výpovědi. Případ sám označuje za „*zlomový*“ a „*složitý*“, přičemž taxikář je podle něj „*rizikem*“ i pro další osoby (IDN21).

Andrej Babiš na tiskové konferenci po jednání vlády 9. března řekl, že „*některé země EU*“ situaci s koronavirem „*už nemají vůbec pod kontrolou*“. Učinil tak společně s oznámením nových opatření, která se soustředila především na znesnadnění překročení státních hranic cizincům a Čechům navrátilivším se z cizích zemí. Pozornost věnuje zejména situaci v Itálii, dopady pro Českou republiku v diskurzu teprve následují situaci v zahraničí, což jim jednak přikládá menší důležitost, a jednak vyvolává pocit návaznosti. Babiš si zakládá také na kontrastu mezi situací v jiných zemích a v Česku – zatímco mediální diskurz vyvozuje z negativního vývoje v zahraničí podobný scénář pro domácí scénu (formou spekulace), premiér popisuje situaci v jiných zemích jako výrazně horší. Evidentní je soustředění na země s těžším vývojem onemocnění – nikoliv na země, které jeho dopady nepocítují nebo zvládají dobře.

Vláda chce kontrolami na hranicích docílit, aby křivka nárůstu onemocnění COVID-19 nebyla tak strmá jako jinde. V Česku je podle premiéra Babiše aktuálně 36 pacientů s nákazou novým koronavirem. (IDN22)

U vládních aktérů se ve druhém březnovém týdnu objevuje i propracovanější sekuritizační

rétorika – spojená s argumentací pro přijatá opatření, konkrétně zákaz návštěv seniorských center a podobných zařízení, s několika výjimkami. Ministr Adam Vojtěch mluví o riziku nákazy, fatálních následcích, a zároveň definuje i referenční objekt – jsou jím „*lidé v rizikových skupinách*“. Tento termín se následně v médiích začíná objevovat především právě v argumentaci členů vlády (IDN23). O den později mluví Andrej Babiš při přijetí nových opatření během mimořádné schůze Bezpečostní rady státu o „*boji proti koronaviru*“.

„Cílíme skutečně na ta zařízení, ke *může dojít k riziku nákazy a může dojít k ohrožení těch nejrizikovějších skupin, což jsou zejména senioři, polymorbidní pacienti*. Lidé, kteří jsou v těch nejrizikovějších skupinách, pokud by byli infikováni, tak by to pro ně mohlo mít fatální následky. *Ty potřebujeme primárně ochránit,*“ řekl po jednání Bezpečostní rady státu ministr zdravotnictví. (IDN24)

K další významné tiskové konferenci (kterou v živém přenosu převzal i server iDnes) dochází 10. března (IDN25). Vláda na ní oznámila první skutečně restriktivní opatření – které navíc za *restriktivní* sama označila. S platností od následujícího dne došlo k zakazu prezenční výuky ve všech základních, středních i vysokých školách. Dále také došlo k zakazu všech veřejných akcí nad 100 účastníků. Z prepisu tiskového briefingu je nápadný rozdíl v diskurzu napříč jednotlivými mluvčími (TK3).

Andrej Babiš otevírá konferenci výčtem nových opatření. Ihned potom dodává, že opatření jsou „*nutná, protože v Evropě ten koronavirus vícero států nemá pod kontrolou*“. Zmiňuje také, že o opatřeních se rozhodnulo na základě doporučení hygieniků, a opakovaně prohlašuje, že rozhodnutí bylo „*správné*“. Opět je zmínka o Itálii, která podle Babiše situaci „*nezvládá*“ a plní v jeho výpovědi funkci negativního příkladu – vývoji v Itálii, „*kde je celá země v karanténě*“ chce vláda zabránit. Objevuje se i konstrukce hrozby ze sekundárních dopadů koronaviru – tj. ochranných opatření, ztráty svobody pohybu a/nebo hmotných statků, nikoliv riziko onemocnění nebo úmrtí.

Nárůst pozitivních nálezů není dramatický. Víceméně jsme ale přesvědčeni, že to naše rozhodnutí je správné. Budeme skutečně velice rádi, když veřejnost pochopí to opatření. Myslím si, že už tím, jak jsme v minulosti rozhodli o Itálii, o zakazu letů, o karanténě, jsme přesvědčeni, že to bylo správné rozhodnutí, jsou o tom přesvědčeni naši odborníci. Evropa zkrátka ten koronavirus nezvládá. (TK3)

Adam Vojtěch říká, že zabránit rozšíření nákazy je odpovědností „*každého z nás*“. Podobně jako Babiš využívá příkladů ze zahraničí – jednak „*odstrašující*“ příklad Itálie, ale také příklady zemí, které již přijaly protiepidemická opatření – ty slouží jako hlavní zdroj legitimizace rozhodnutí. Případ nakaženého taxikáře z Prahy Vojtěch opět označuje za „*přelomový*“ a ve svém projevu sahá i k řadě číselných dat. Opatření označuje za „*zásadní*“

kroky“ – zdůrazňuje jejich de facto nezbytnost. Naopak opatření v Itálii jsou podle něj „neefektivní“, protože přišla příliš pozdě. Na rozdíl od premiéra zmiňuje také úmrtí v důsledku onemocnění.

Roman Prymula, třetí z mluvčích během konference, užívá razantnější jazyk a ostřejší, jednoznačnější výrazy – šíření v zemích, kde situace „vypadala příznivě“ podobně jako v té době v Česku, se nakonec stalo „lavinovým“. Na základě mezidenních nárůstů je podle něj nárůst v Česku „explozivní“. Přijatá opatření jsou podle něj „skutečně“ a „zásadně restriktivní“, ale zároveň „správná“. Povedou k „poklesu křivky [přírůstků]“.

Reakce médií a opozice byla vesměs jednotná a pozitivní. Komentáře opozice přináší bezprostředně po konferenci článek iDnes. Miroslav Kalousek označil rozhodnutí za „opožděné“, ale „správné“. Místopředsedkyně STAN Věra Kovářová uvedla, že „*zde by kritika neměla být na místě. Vláda se snaží situaci zvládnout a snaží se zabránit rozšíření nákazy. Zákaz konání akcí a zavření škol je správný.*“ Podobně reagoval také předseda ODS Fiala, místopředseda TOP09 Válek a předseda KDU-ČSL Jurečka (IDN26). Podpora opatření je ovšem spojena s kritikou skutečnosti, že přišla pozdě. Opoziční politici se zajímají také o případné dopady opatření, a poukazují na potenciální problémy, které by z nich mohly vyplývat – například potřeba vyplácet 100% příjem rodičům (té je věnován samostatný článek – problém rodičů přičítá koronaviru), kteří budou vlivem zrušení školní docházky nuceni zůstat doma s dětmi, nebo náhrada ušlého zisku firmám (IDN27). Ivan Bartoš uvedl, že „*někomu může připadat opatření vlády jako drastické, ale [...] došlo [k němu] na základě doporučení epidemiologů.*“ Za „kladnou“ označila reakci i redakce iDnes (IDN28).

„Dnešní rozhodnutí vlády je správné. Není to pro nikoho snadné, ale je to nutné. Není nic důležitějšího, než ochrana zdraví a bezpečnosti občanů. Současně je potřeba kompenzovat ztráty podnikatelů a živnostníků, které rozhodnutí postihne.“ napsal na Twitteru předseda ODS Petr Fiala. (IDN26)

Forum24 naopak označilo přijatá opatření za „*státní šikanu*“ a věnovalo se komplikacím, které vzniknou například občanům navrátivším se z Itálie. Vinu za „*nesmyslná opatření*“ články svalují výhradně na premiéra Babiše, který má podle nich „*mesiášský komplex*“ (FOR10).

Zatím jsme svědky marketingového ohňostroje, někdy s monty pythonskými prvky, což nejlépe dokládá tisková konference, na které premiér Babiš názorně předvedl svoje skutečné rozpoložení myslí. (FOR11)

Jsou to doporučení, která jsou velmi vážná, protože takto máme zmapováno, že se ta infekce šíří,

tím blízkým kontaktem mezi lidmi. Proto prosím, aby v tomto každý byl odpovědný a nezavdával příčinu pro šíření té epidemie. Budeme dělat maximum, abychom zabránili rozšíření nákazy v České republice, ale v tomto se musí skutečně zapojit každý. Je to o odpovědnosti každého z nás. (FOR10)

Zavření škol ještě v den vyhlášení rozebírá článek iDnes. Uvádí také paralely s jinými případy zavření škol, například během uhelných prázdnin z důvodu „dramatického poklesu teplot“ v 70. letech minulého století, chřipkových prázdnin nebo epidemie prasečí chřipky (IDN29). Tento rámec podporuje diskurz abnormality a výjimečnosti nastavený médií, a spojuje téma koronavirových opatření s krizovou situací, která ohrožuje veřejné zdraví. Na opatření vlády okamžitě reaguje veřejnost podle médií extrémním zvýšením poptávky po informacích k novým opatřením – hledají je na stránkách vlády, ale také škol nebo mediálních portálů.

Mezi vyhledávacími dotazy, které v posledních čtyřech hodinách zaznamenaly prudký vzestup, jsou „MŠMT koronavirus“, „upol koronavirus“ nebo „uzavření škol koronavirus“. (IDN30)

Přijatá opatření vlády podpořil prezident Zeman. Zároveň ale pokračoval ve svém diskurzu a varoval občany, aby nebyli „*hysteričtí*“. Podle jeho slov Česku podobný vývoj jako v zahraničí naopak nehrozí – v tom se shoduje s projevy premiéra. Reaguje také na kritiku z ekonomického hlediska – tedy především zpomalení ekonomického růstu a ztráty zisků. Zde je reakce naopak v rovině hrozby, Zeman uvádí, že „*jestli dojde ke zpomalení ekonomiky, tak je to cena, kterou musíme zaplatit, pokud tady nebudeme chtít desítky nebo stovky mrtvých*“. V závěru rozhovoru reaguje také na „*kritiku opozice*“ – přestože ta rozhodnutí o opatřeních hodnotila převážně kladně.

„Když teče do lodi voda, musí všichni k pumpám,“ poznamenal. Podle Zemana se tak současná opozice nechová. „Takovéto kalouskovské poštekávání na opatření vlády vůči koronaviru mi přijde ubohé a hloupé,“ dodal. Nikdo nemůže tvrdit, že vláda dostatečně nekomunikuje, když se pořádá několik tiskových konferencí denně, myslí si Zeman. Na kritice vlády v takovéto době by se podle prezidenta neměly získávat politické body. (IDN31)

Ve středu 11. března označila Světová zdravotnická organizace situaci kolem koronaviru za globální pandemii – vysvětlení pojmu a informaci samotnou v řadě časově následujících článků server iDnes připomíná (IDN32). Ve stejný den také přinesl článek Fórum 24 zpět výrok Adama Vojtěcha z konce února, kdy vláda koronavirus buď zcela ignorovala, nebo označovala za marginální problém. Článek označuje tento přístup zpětně za nezodpovědný.

Ministr zdravotnictví Vojtěch onoho dne oznámil, že nezakážeme lety z Číny. A dále také sdělil: „Každý rok zemře 40 tisíc lidí v USA na chřipku. Je to onemocnění, na které jsme si zvykli a je s námi.“

(..) Ano, onemocnění je skutečně s námi a ještě uvidíme, co pro nás bude znamenat. Je ale zábavné sledovat dnešní spasitele z první linie, jak se zachovali před několika týdny, když se jim o věci nechtělo ani mluvit. (FOR12)

Hodiny před tiskovou konferencí vlády (na které došlo k přijetí nouzového stavu) spekuluje článek iDnes o možných dalších opatřeních. Zároveň přejímá vyjádření premiéra Babiše ze sociálních sítí, kde opakovaně zdůraznil, že nedojde ke karanténě Prahy ani uzavření obchodů. Vůči těmto tvrzením se premiér ostře vymezil a nazval je spekulacemi, které ho „mrzí“. Autorský text nicméně dodává, že za uplynulý den došlo k „rekordnímu“ nárůstu nových případů (zmínka o koronaviru je z těchto frází již mnohdy zcela vypuštěna, spojení „nový případ“ je tak již automaticky chápáno ve spojení s koronavirem), na což přímo navazuje zmínka Romana Prymuly v rozhovoru ČT, kdy připustil, „že pokud by šíření viru nadále pokračovalo rychlým tempem, je namísto uvažovat o omezení pohybu lidí ve veřejném prostoru.“ (IDN33).

Jiný článek ve stejnou dobu rozebírá nouzový stav jako takový. Uvádí také, že k jeho vyhlášení došlo v nedávné historii celkem čtyřikrát – třikrát z toho v souvislosti s povodněmi a jednou během orkánu Kyrill. V souvislosti s těmito událostmi se článek věnuje škodám na majetku a životech, které způsobily. Dále článek popisuje, za jakých podmínek lze nouzový stav vyhlásit, k čemu obvykle slouží (zmíněno je efektivnější odstraňování povodňových škod a provádění záchranných prací), jak dlouho trvá a že může omezit některé svobody určené Listinou práv.

Nouzový stav je státní krizové opatření vyhlášené v případě závažných živelních, ekologických nebo průmyslových katastrof, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. (IDN34)

Tiskovou konferenci po mimořádném jednání vlády 12. března zahajuje premiér Babiš, přičemž shrnuje všechna nejzásadnější opatření, u některých dodává i krátkou argumentaci. Před samotným souhrnem zmiňuje, že vláda projednávala situaci „do pozdních nočních hodin“ a že (pravděpodobně) krizový štáb („my“) věří, že jde o rozhodnutí správné. Oficiálním důvodem pro vyhlášení krizového stavu je „výskyt koronaviru na území České republiky“. Sekuritizační rétorika je přítomna – Babiš zmiňuje možnost eskalace počtu nakažených a ztrátu kontroly nad šířením viru. Proti „ztrátě kontroly“ je potřeba udělat vše. Jako příklad nezvládnuté situace premiér opět využívá Itálii a Čínu – kritizuje jejich opatření, pozdní reakci, nekoordinovanost v rámci EU, ale nemluví o konkrétních dopadech na občany – ty jsou vždy pouze implikovány; „všichni víme, jak to dopadlo v Itálii“ (TK4).

O koronaviru samotném premiér nemluví – je očividné, že vychází z diskurzu médií a sociálních sítí, který sám rozebírá (resp. varuje před dezinterpretací vládních sdělení). Rozhodnutí přijmout nouzový stav a další opatření tak v diskurzu legitimizuje sám původce

rozhodnutí – vláda (nikoliv např. doporučení odborníků). Při novinářských dotazech Babiš udržuje svoji argumentační linku – zmiňuje, že situace v Česku není nijak drastická, ale zároveň dodává, že opatření, která byla přijata, jsou v Evropě nejprísnější, protože „nemůžeme čekat na ostatní země“. Všechny kapacity (ventilátory, respirátory, lékařský personál, akreditované laboratoře pro testování) označuje za dostatečné.

My jsme tady včera večer téměř do pozdních nočních hodin projednávali situaci a jsme přesvědčení o tom, že rozhodnutí, které přijala dnes vláda, to znamená, že vyhláší nouzový stav, je správné. Děláme všechno pro to, abychom zabránili šíření koronaviru v České republice a abychom ochránili zdraví našich občanů. (TK4)

Ministr vnitra Hamáček je ve své výpovědi o něco dramatičtější. Přijatá opatření označil za „drakonická“ a „drastická“, zároveň ale akcentoval také jejich nutnost, kterou podpořil současnými daty. Na tiskové konferenci poprvé déle mluví také o bezpečnosti občanů a jejich ochraně. Koronavirus podle něj představuje bezpečnostní výzvu.

Z vašeho pohledu se může zdát, že jsou to opravdu velmi drakonická opatření. Já chci ujistit, že jsme vedeni tím nejlepším zájmem. Jde nám o to, abychom co nejdříve srazili ty mezi denní nárůsty našich infikovaných občanů. A pokud se podíváme na země Evropské unie, tak postupně k takovýmto opatřením přistupují i další země v Evropě.

(...) Je důležité, aby to lidé brali vážně. To není, že si tady něco vymýšlíme. Skutečně tady jde o zdraví našich lidí a já doufám, že už to všichni pochopí, že je potřeba být odpovědný a rozumný a musíme společně zkrátka tenhle problém zvládnout. A pokud uvidíme, že ty naše opatření nemají ještě dostatečný efekt, tak uděláme další opatření. To určitě není problém. (TK4)

Souhrn opatření přijatých 12. března na schůzi vlády a představených na navazující konferenci přináší kompilační článek v bodech. Ačkoliv jazyk a frázování odpovídají proslovu politických aktérů během konference, pořadí opatření se liší od pořadí, v jakém byly oznámeny. Ve výčtu navíc figurují také opatření, která byla přijata již dříve. Nadpis mluví o „stavu nouze“, ten ale v textu zmíněn není. Chybí také jakákoliv forma argumentace pro vyjmenovaná rozhodnutí, citace členů vlády i dalších účastníků tiskové konference (IDN35).

Portál Forum24 se dokonce obvykle výhradně soustředí jen na reakci opozice, případně zahrnuje citace zástupců vlády, ale zároveň vždy i jedné nebo více opozičních stran (FOR43). Nedává ovšem prostor vládním aktérům vysvětlovat své pozice mimo původní výpovědi – tj. pokud server přináší informaci o tiskové konferenci vlády, další doplnění z této strany již v článku přítomno není, a to ani v případě, kdy na původní informaci reaguje opozice (nebo odborníci). Jazyk článků zmiňujících vládu zároveň tíhne k dramatičtější rétorice, která mluví o hysterii, panice nebo „strašení“ ve spojitosti s koronavirem nebo opatřeními (FOR44). To pochopitelně značí také větší sekuritizační potenciál.

V den vyhlášení nouzového stavu přináší Forum24 rozhovor s opozičním poslancem, členem Výboru pro zdravotnictví Petrem Třešňákem. Žádný z členů vlády na portále podobný prostor za sledované období nedostal. Třešňák kritizuje pozdní přijetí opatření, přestože na nebezpečí opozice poukazovala již dříve (viz nezařazení bodu jednání 28. února), dále však přijatá rozhodnutí nehodnotí a vždy, když je redaktorkou tázán, se odkazuje na názor odborníků nebo srovnání s jinou zemí (např. počty testovaných v Belgii). Legitimitu opatření nezpochybnuje, přestože redaktorka opakovaně pokládá dotazy s argumentací typickou pro tento portál (viz dále v sekci o opatřeních) – tedy poukazuje na jejich nekonzistentnost a nabízí srovnání napříč různými prostředími a podmínkami (FOR13).

Pro celé období je charakteristická práce s proximitou – konstruovanou blízkostí hrozby k referenčnímu objektu (občanům ČR). Využívá jí kromě iDnes v menší míře i Forum24 (IDN105 a FOR40). Soustředění na občany ČR v zahraničí nebo pacienty ve státech EU s podezřením na nákazu, nebo počet turistů, kteří se do Česka vracejí z Číny, přispívá k potenciálu Balzacqova přijetí sekuritizační rétoriky publikem. O tom, kde se nacházejí nakažení Češi, a ve kterých zemích již byla potvrzena nákaza (tyto zmínky jsou signifikantní hlavně v prvních týdnech sledovaného období, když koronavirus ještě nebyl potvrzen v Česku), informují ve svém závěru téměř všechny analyzované články pojednávající o nakažených koronavirem (FOR41). Vlastní (nový) obsah sdělení těchto článků přitom nemusí být nijak objemný, v mnohých případech jde o prostou informaci, kterou doplňuje text z již dříve uveřejněných článků s drobnou úpravou či aktualizací (FOR42).

Ačkoliv zmínky o jiných zemích najdeme i u vládních aktérů, v jejich případě chybí zdůraznění „blízkosti“ hrozby, tedy návaznosti na Českou republiku. Jmenování cizích zemí slouží především k ilustraci přijatých opatření. Nejčastěji je jmenována Itálie, v souvislosti s „nevládnutou“ pandemickou situací a pozdními opatřeními, obvykle z úst premiéra Babiše (TK4).

Shrnutí

Ze tří sledovaných skupin – vláda, opozice, média k sekuritizaci koronaviru a jeho dopadů jednoznačně nejvíce přispívá diskurz mediální, který mnohdy stojí na spekulacích a šokujících titulcích, ačkoliv samotný obsah článků je věcný nebo přímo vyplývá z diskurzu politických aktérů. V reálném čase média přinášejí informace přímo a bez komentáře a hlubší interpretace – např. formou živého vysílání nebo souhrnu faktů a citací, které jsou

obvykle pouze převzaty z České tiskové kanceláře. V horizontu několika hodin pak následují články, které výroky dále zpracovávají a začleňují do společenského povědomí. V tomto se přístup liší pro iDnes a Forum24. V případě iDnes jde o odlehčené texty, které se většinu soustředí na to, co řekl premiér nebo některý z jeho ministrů, případně jaké dopady mají oznámená opatření na život běžných občanů. Diskurz se pohybuje v rovině každodenního života a články jsou spíše informativní a věcné. Naproti tomu Fórum 24 dává prostor komentářům opozice a vůči všem opatřením a výrokům vlády rychle přináší kritiku. Texty jsou mnohem více citově zabarvené, hodnotící a spekulativní. Drží se spíše v rovině politické a ekonomické.

V případě obou médií tedy lze konstatovat sekuritizační tendenci, ovšem zcela jiným způsobem. IDnes tíhne k větší sekuritizaci svým zaměřením na běžný život a problémy, které čtenáři pocítí nebo pocítují. Volí dramatictější tón než vládní zástupci, ale vůči jejich sdělením se výrazněji nevymezuje či je nezpochybňuje. Naopak Fórum 24 odmítá a kritizuje téměř všechna rozhodnutí a výroky vlády. Sekuritizační tendence pro něj není konzistentní – v začátcích sledovaného období (leden až konec února) vládu kritizuje za nečinnost a nedostatečnou ochranu, zatímco koronavirus častuje až apokalyptickými termíny s nádechem konspirací. Během březnových událostí se kritika přelévá do roviny ekonomické a kritizována je podoba přijatých opatření – ta buď nefungují, nebo znamenají omezení svobody. (De)sekuritizace je zde obtížně zmapovatelná, protože diskurz se tříští na různé názory a nelze jednoznačně určit dominantní tendenci (některé články jsou nekritické, kritika přichází z různých názorových úhlů).

Opoziční diskurz vykazuje velkou podobnost s případem Fórum 24 – v průběhu času se mění ze spíše sekuritizujícího na ambivalentní a roztržité. Opozice ve svých názorech není jednotná. Po přijetí zásadních opatření vyjadřuje vládě podporu a koronavirus označuje za zásadní hrozbu, zároveň ale s odstupem času přichází s kritikou opatření a jejich dopadů, což je mnohdy spojeno i se snahou marginalizovat dopady koronaviru.

Konečně diskurz vládní je ze všech sledovaných tím nejkonzistentnějším. Klíčové výroky se ve výpovědích politiků neustále opakují a navzájem se podporují i jednotliví členové vlády – diskurz je pro ně silně sdílený, ačkoliv v případě Jana Hamáčka lze narazit na drobné odchylky a dramatictější volbu slov. Sdělení jsou vždy jasně desekuritizační – vylučují jakoukoliv hrozbu a mluví naopak o dostatečném zabezpečení, dostupnosti všech prostředků a absenci jakýchkoliv problémů nebo komplikací. To ještě zesiluje tendence politiků situaci

v Česku přirovnávat k jiným zemím, kde je vývoj mnohem nepříznivější. Náznak sekuritizačních aktů přichází až v samém závěru sledovaného období, společně se oznámením zásadních restriktivních opatření a nouzového stavu, kdy je tento diskurz v principu nezbytný k podání uspokojivého vysvětlení.

2.2 Statistiky a „řeč čísel“

S rozšiřováním koronaviru po světě se začínají velmi výrazně objevovat statistiky a statistická shrnutí. Řada kompilačních článků je věnována výčtu nakažených ve vybraných zemích. Tyto statistiky jsou následně srovnávány a přiměřovány, často nejen mezi zeměmi navzájem, ale také ve vztahu k jejich populaci, věkovému složení, HDP a řadě dalších faktorů. Výsledné kompilace jsou pak doplněny o shrnující infografiky či interaktivní mapy a/nebo fotografie (IDN36).

Prezentovaná data obvykle pocházejí z databází Světové zdravotnické organizace nebo jiných renomovaných institucí. Jejich interpretaci ale provádí autor příslušného článku, což znamená kontrolu nad diskurzem. V duchu Foucaultova vyloučení tak vznikají základy koronavirového diskurzu, který spočívá na diskurzech demografie, biologie a lékařství – což se projevuje často silně technickým jazykem a zmíněným tíhnutím ke statistikám a komparaci – klíč, podle kterého ke komparaci dochází, přitom zůstává arbitrární, respektive v rukou autora článku. Mezi další efekt statistických článků patří i jejich větší kredibilita u čtenářů, obzvláště pokud je podpořena citacemi a zdroji.

Téměř polovina Italů nakažených novým typem koronaviru měla jen mírné nebo dokonce žádné příznaky nemoci. Oznamily to italské úřady a spolu s premiérem varovaly mládež, aby rizika epidemie nepodceňovala a neohrožovala tak starší, zranitelnější občany. Vzdát se večírku je teď povinnost, vzkazují. (IDN37)

Statistiky se v pozdějších týdnech přeměňují na perpetuální zdroj číselných informací – ve formě live feedu (online reportáž) – který se nachází ve spojení s takřka všemi články o koronaviru. Čtenáři jsou tím vystavováni současnému pandemickému vývoji pokaždé, když na některý z článků zavítají, a neustále sledují narůstající výčty nakažených či dokonce zemřelých. Tento live feed je pak podpořen krátkými report články, které komentují „dosažení milníků“ – např. „*již 1000 obětí*“, „*nejvíce nakažených od začátku pandemie*“ atp. Neustále vzestupný charakter sledovaných ukazatelů (vlivem šíření pandemie, ale také například míry testování) zároveň poskytuje potenciál k neustálému „trhání rekordů“ (např. FOR14).

S výskytem pozitivně testovaných v Česku stoupá i počet statistických článků – ty zpočátku

informují o každém novém případě individuálně. Text tak obsahuje osobní informace o nakaženém i to, kde se v nedávné době pohyboval a za jakým účelem (IDN38). Tyto články nesou charakter storytellingu, což může podpořit jejich přijetí publikem – zároveň také společně s novými informacemi znovu opakují již dříve publikované statistiky či přinášejí čerstvé informace o „zbylých“ nakažených (IDN39). Tento diskurz se vyskytuje v článcích iDnes i Forum24.

Laboratorní testy v Česku podle ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha potvrdily pět případů nákazy novým typem koronaviru. Řekl to v úterý ráno novinářům. Dvě ženy, které nově přibily, byly v kontaktu s dřívějšími případy. Celkem bylo v Česku testováno 236 lidí, na 16 výsledků se čeká, měly by být dopoledne.

(...) Zatím posledním, pátým, potvrzeným případem je ekvádorská studentka. Ta cestovala společně s již dříve pozitivně testovanou Američankou, která studuje v Miláně a je hospitalizovaná v pražské Nemocnici Na Bulovce. (IDN39)

Regionální případy jsou středem pozornosti v příslušných regionálních odnožích médií, kde vzniká také lokální statistický diskurz – informování o nových případech, vývoji v kraji a „statistických milnících“. Tato data jsou opět srovnávána s celorepublikovými a celosvětovými statistikami, čímž se zvětšuje také obsah statistického diskurzu v článcích a zásah čtenářů (IDN40).

Koronavirus je tu. Nechte děti doma, prosí rodiče školy na severu Čech (IDN41)

Zdrojem statistických informací pro média bývají zejména s počátkem března také vládní aktéři, případně jejich tiskoví mluvčí (např. IDN42). Nejčastěji statistické informace, včetně informací o vývoji v jednotlivých regionech, zveřejňuje Adam Vojtěch, případně premiér Babiš nebo náměstek ministra zdravotnictví Roman Prymula – ten tak činí během rozhovorů, zatímco první dva jmenovaní jsou aktivní i na sociálních sítích a při tiskových konferencích (IDN43). Přes účty na Twitteru a Facebooku ministr zdravotnictví i premiér opakovaně sdílejí krátká denní shrnutí nebo informace o vývoji jednotlivých případů nakažených v reálném čase. Tyto příspěvky a výpovědi média přebírají – obvykle je citován přímo konkrétní příspěvek – a doplňují o vlastní kontext, tedy především vývoj sahající hloubě do minulosti, reakce odborníků nebo podrobnější osobní informace o jednotlivých nakažených. V jiných případech (např. videoreportáž z 11. března) média dokonce vyvracejí či zpochybňují výpovědi vládních aktérů. Vojtěch tehdy mluvil o dvou pacientech ve vážném stavu – iDnes ale přinesl zprávu o tom, že ředitelka FN Brno, kde má jeden z nich být hospitalizován, tvrzení rozporovala s tím, že v této nemocnici nikdo s vážnými příznaky covid-19 není (IDN43).

Při přebírání informací z vládních zdrojů, například statistik a klíčových informací (počty nakažených, místa nákazy, nově vzniklá ohniska atp.) se server Forum24 více soustředí na názor třetích stran. Také se v článcích častěji objevují zmínky o vládních pochybeních nebo nepřesnostech. Forum24 v takových případech vždy informuje o zdroji oponujícího názoru. V médiích opakovaně zaznívají superlativy – nejvíce nakažených (za poslední týden, měsíc, od začátku sběru dat...), největší míra přírůstku nebo největší tzv. reprodukční číslo (IDN44). Množství statistických údajů, které mohou být v určitý čas „nejvyšší“ se neustále rozrůstá, a to i v regionálním měřítku – nejvíce pacientů v konkrétním kraji, největší nárůst pro danou oblast, „nakažení jsou ve všech krajích“ atp. (IDN45).

V Česku je už 63 případů nákazy novým koronavirem, za úterý jich přibylo 25, uvedlo ve středu ministerstvo zdravotnictví. Jedná se tak o dosud největší nárůst počtu případů za jediný den. První případ má Vysočina. Nejvíce pacientů je v Praze, Ústeckém a Středočeském kraji. (IDN44)

„Rekordní“ statistiky doplňuje mediální komentář – například nadpis článku z 10. března; *„Koronavirus v Itálii rozsévá smrt rychleji. Za 24 hodin přibylo 168 mrtvých“* (IDN46) předznamenává novou statistickou kategorii – počet úmrtí a úmrtnost. Soustředění na smrt a smrtelné případy je sekuritizačním aspektem, který navíc podporuje i diskurz abnormality (výjimečné situace) a je jednoznačně tématem bezpečnostním, resp. implikací selhání bezpečnostních opatření.

Při interpretaci statistických dat i názorů odborníků hraje důležitou roli spekulace. Autority jako WHO dlouhodobě upozorňují, že před potenciálním vznikem epidemie je obtížné určit její vývoj. Může tomu být například vlivem nedostatečně velkého vzorku, ze kterého jsou modelovány budoucí trendy, ale také komplexitou dané situace. Při prognostice pandemického vývoje existuje řada neznámých, což také znamená velkou škálu různých možných vývojů. Jelikož mediální prostředí má tendenci sledovat zprávy s největším potenciálem čtenosti, může také poskytovat více prostoru prognostikám, které jsou spíše negativní nebo jinak novinářsky zajímavé. Novinářsky nejatraktivnější informace obvykle konstituují již titulky článku, což zásadním způsobem ovlivňuje vyznění zbytku statě.

„Dvě třetiny lidstva se mohou nakazit koronavirem, varuje přední epidemiolog“ (IDN47)

„Koronavirus by postihl až třetinu lidí v Česku, ukazuje pandemický plán“ (IDN48)

Pandemický plán, na který se média odkazují, ale o koronaviru vůbec nepojednává. Onemocnění typu SARS je v dokumentu zmíněno jednou, a to pouze v úvodu. Celý plán vznikl především pro případ epidemie chřipky, a jeho statistické závěry stojí na datech z uplynulých chřipkových pandemií (Vláda.cz, 2022). Všechny statistické odhady rovněž

hovoří pouze o možných dopadech pandemie chřipkového onemocnění. Ačkoliv reprodukční číslo obou onemocnění je podobné, liší se především v rychlosti šíření (chřipka se podle dat SZÚ z března 2020 šíří rychleji), inkubační době, ale také složením rizikové populace (SZÚ, 2020). I přes všechny podobnosti tedy článek uvozuje možný vývoj koronaviru z dokumentu, který s ním takřka vůbec nepočítá.

Shrnutí

Skrze neustále se vyvíjející statistiky a články věnované „trhání rekordů“ vytvářejí média prostředí, kdy se lidé s obsahem souvisejícím s koronavirem setkávají téměř kdykoliv, když navštíví novinkový portál (nehledě na dosah na sociálních sítích). Informace o tom, že nakažených neustále přibývá, nebo že došlo k novému statistickému průlom, se čtenáři dočtou i v člancích, které s vývojem koronaviru téměř vůbec nesouvisí. Informace o statistikách nakažených pronikají do všech zpráv na toto téma i mimo něj, a to v případě obou sledovaných médií. Jde o typický sekuritizační fenomén, který se objevoval také například během uprchlické krize. Čtenáři jsou nejen „rostoucímu problému“ neustále vystavováni, ale zároveň si koronavirus spojují s nekončícím přílivem negativních a šokujících informací.

Srovnáme-li práci se statistikami (statistický diskurz) mezi médii a politickými aktéry, je vidět jasnou obsahovou převahu médií. Zatímco političtí aktéři využívají statistické údaje jen ve vybraných a účelných případech (například snaha vytvořit argument, že v Česku je situace pod kontrolou, protože je zde menší reprodukční číslo), média je využívají takřka vždy a všude, a to dokonce i pokud sdělení nijak nerozvíjí obsah článku, nebo s ním nemá žádnou spojitost. Nereprodukuje zároveň pouze informace vydávané vládou.

2.3 Vizuální aspekt

S postupem viru v Číně a dalších zemí s vysokým počtem případů se do médií dostávají četné obrazové materiály. Fotky vylidněných ulic, prázdných regálů a lidí v rouškách doplňují články a reportáže, vyskytují se ale také v samostatných obrazových story (IDN49). Čtenáři se tak seznamují s novou formou hrozby – druhotnými dopady pandemie, tedy karanténními opatřeními. Parametr hrozby zesilují titulky a popisky jako „*město duchů*“, „*vylidněné metropole*“ či „*život jako by ustal*“. Lidé na většině fotografií navíc absentují zcela – akcentována jsou tím místa, kde nejsou – a svobody a požitky, o které přicházejí (IDN50).

Kromě podprahového odkazu na popkulturní (post)apokalyptickou obrazovost je tím z diskurzu odstraněn argument ochrany, tedy hlavní záměr politických aktérů při přijímání karanténních opatření. Podobně také článek iDnes z 9. března, ve kterém spojení „*regály zejí prázdnou*“ zazní dokonce dvakrát. Ačkoliv se článek věnuje situaci v Německu a Austrálii, text naznačuje, že podobná situace by mohla nastat i v Česku, protože „*Češi se na možnou pandemii pečlivě připravují už od chvíle, kdy ještě nebyl na našem území potvrzený žádný případ.*“ Z úst odborníků ani mluvčích potravinových řetězců (zmíněn je například Košík.cz) přitom nezaznívá informace o nedostatku zboží nebo nemožnosti určité komodity v krátkém čase doplnit – registrují pouze „*zvýšenou poptávku*“. Chování nakupujících nadpis označuje za „*nákupní paniku*“ (IDN51).

Články s koronavirovou tematikou začínají implementovat komponent „fotopříběhu“ s výskytem prvních pozitivně testovaných v Česku – to je pravděpodobně ovlivněno zejména praktickou stránkou dostupnosti obrazových materiálů a jednodušší možnosti tvořit v rámci redakce fotoreportáže. Tyto obsahy s charakterem krátkých příběhů nebo úryvků se následně stávají součástí dílčích článků ve formátu foto + krátký komentář (kombinace vizuálního materiálu a textu, který napomáhá čtenáři obrázek interpretovat) zpracovaném jako slideshow (IDN52 a IDN 53). Příspěvky se soustředí na téma zdravotnického prostředí a na scény každodennosti, která je určitým způsobem narušena – například sanitní vozy na pražském sídlišti nebo lidé v celotělovém ochranném obleku a improvizovaných karanténních stanech. Později také taxikáři, kteří jsou označeni za „ohrožený druh“ v „první linii“. I ve vizuálním prostředí tedy pokračuje linie nabourání normality (IDN54).

Shrnutí

Ačkoliv se ve své práci soustředím na textovou stránku, považuji za relevantní doplnit svou analýzu i o krátký rozbor vizuálních materiálů. Ty totiž v mnohých případech zásadním způsobem doplňují textová sdělení – někde jsou dokonce s textem i přímo provázány a pomáhají vyprávět příběh článku (viz styl fotostory/slideshow). Tento způsob předávání informací je výhradně omezený na iDnes. U serveru Fórum 24 obrázky ani videa z ulic nebo nemocnic téměř nelze najít. Články jsou vždy pouze doplněny o ilustrační obrázek mezi nadpisem a perexem. Zobrazení jsou obvykle zástupci vlády nebo opozice, podle toho, o kom je v článku řeč, nebo kdo mluví v rozhovoru. Zcela chybí tendence iDnes ilustrovat „běžný život“ nebo přinášet obrázky, které jsou šokující a neobvyklé. V jejich případě tyto vizuální materiály zásadně ovlivňují první čtenářský dojem z článku – společně s nadpisem

jsou zobrazovány nejvíce. Také doplňující fotogalerie a obrázky v textu plní roli dokreslení příběhu. Svým obsahem jsou tyto vizuální materiály vhodným prostředníkem pro konstrukci hrozby a pomáhají čtenářům vytvářet si dojem z koronaviru, který se odkazuje na post-apokalyptickou tematiku, na prostředí nemocnic a přítomnost armády či policie. Pomáhají konstruovat koronavirus a související opatření jako jev se zásadním dopadem na společnost, s potenciálem paralyzovat veškerý život, vyprázdnit obchody, omezit svobody a ohrozit zdraví.

2.4 Ekonomická sekuritizace

Podle Waisové (2006, s. 68) se pojetí sekuritizace může vztahovat také na ekonomicko-sociální jevy. V tomto širším sekuritizačním diskurzu je tak možné pozorovat i konstrukci hrozeb, které referenční objekt ohrožují například finančně. Jako hrozbu však můžeme vnímat také ztrátu zaměstnání, inflaci či ztrátu finančních jistot a standardů (např. nedostupnost určitého druhu zboží). Tento aspekt se v koronavirovém diskurzu začíná objevovat již v polovině února sledovaného období, kdy média rozebírají možné dopady koronaviru na ekonomickou situaci, a to jak globálně, tak pohledem jednotlivců či domácností. Znamenat by mohla například nástup ekonomické recese (IDN55 a IDN56), nebo nepříznivého vývoje v různých odvětvích průmyslu včetně kultury nebo videoher (IDN57 a IDN58).

V reakci na opatření proti šíření viru pak vzniká i požadavek na kompenzaci ušlých zisků – ten bývá označován jako druhotný dopad koronaviru, ačkoliv opozice i někteří odborníci a stakeholderi přičítají tyto ztráty spíše vládě nebo konkrétním opatřením (IDN59). Jiní zase hodnotí rušení veřejných akcí a další opatření jako důsledek „hysterie“, tedy krok neopodstatněný či nerelevantní (IDN60). První omezení veřejných událostí v Lovosicích dokonce server Fórum 24 spojuje se snahou hnutí ANO (které zde vyhrálo komunální volby) zamezit občanům být přítomní na jednáních zastupitelstva (FOR15).

Typickým projevem hrozby je například ztráta zaměstnání z důvodu nemožnosti chodit fyzicky do práce, nebo finanční krize v důsledku poklesu výroby. Materiální stránku reprezentují i nové komodity, o které se zvyšuje zájem – například roušky, rukavice, dezinfekce a další ochranné materiály.

Podle ekonoma a výkonného ředitele finanční skupiny Starteepo Františka Bostla může koronavirus, který postupně zasahuje další státy Evropy, způsobit pokles české ekonomiky podobný situaci při propuknutí měnové krize v eurozóně v letech 2012 a 2013. Hospodářská komora varovala před tím, že možná preventivní a karanténní opatření kvůli novému koronaviru

by pro českou ekonomiku byla větším problémem než případné ekonomické dopady vyšší nemocnosti zaměstnanců firem. **(FOR16)**

Lednové výstupy ekonomickou linku prakticky nesledují. V únorových člancích je jasně patrné soustředění na dění v Číně. Články se přitom již nevěnují pouze samotné nákaze, ale také dalším zprávám převážně ekonomického charakteru. Koronavirus se zde převážně vyskytuje jako důvod k možnému opoždění dodávek do západních zemí, zpomalení tamní ekonomiky – a také ke zvýšenému ohrožení pro Čechy žijící v zemi, např. turisty, ale také diplomatický personál.

„Čína je dnes v podstatě mrtvá země. Veškeré fabriky stojí, provoz na ulici stojí, nic se tam neděje. Čínská vláda prodloužila prázdniny po čínském Novém roce, takže většina Číňanů odjela mimo města a nemá důvod se vracet,“ doplnil Martin Ryš, další z Čechů, jenž dnes v pět hodin ráno přiletěl posledním přímým letem mezi Čínou a Prahou. **(IDN61)**

Možné dopady koronaviru řešil premiér například při schůzce s prezidentem 24. února. Babiš poprvé otevřeně přiznal, že tamní situace je kritická a vzhledem k velikosti čínské ekonomiky by mohla mít vážné ekonomické dopady na zbytek světa. Referenčním objektem je však v tomto případě světová ekonomika, nikoliv specifická situace v ČR **(IDN62)**.

Špatné zprávy pro boháče tím ale nekončí. V pondělí zřejmě akciové trhy na svůj dosavadní propad navážou. Dnes totiž vyšlo najevo, že výroba v Číně se v únoru kvůli koronaviru propadla ještě více, než se čekalo. To ohrožuje letošní celosvětový ekonomický růst, ziskovost firem napříč planetou a v důsledku také jmění nejbohatších byznysmenů. **(FOR17)**

Na tiskové konferenci 27.2. se k potravinové a zásobovací situaci vyjádřil i premiér Babiš. Vyzval přitom občany, aby neskupovali zásoby potravin, protože jde o „*nesmysl*“. K hmotné nouzi podle něj „*nemůže dojít*“, a to ani ve spojení se státními hmotnými rezervami. Ve stejném projevu zároveň uvedl, že „*počet nakažených v Číně klesá*“ a jediní nakažení v Evropě se nacházejí v Itálii. Projev mimo to opět zaštitil diskurz čísel – premiér zmínil, že v Česku již bylo testováno 154 osob, z nichž všechny výsledky byly negativní. S ohledem na velikost populace, potenciální chybovost testů i chybějící informace o testovaných jde však o statisticky bezvýznamnou informaci.

Koronavirus se Česku stále vyhýbá. Potvrdilo to už 48 provedených testů **(IDN63)**

V ekonomické rovině existuje prokazatelná sekuritizační rétorika i na straně vlády. Projevuje se například jako varování před možnými dopady protiepidemických opatření na oblast kultury, cestovního ruchu a výroby. Sdělení jsou prognostického charakteru a obvykle se opírají o číselné, ale i čistě hodnotící (tj. daty nepodložené) odhady možných finančních ztrát.

Podle ministra by ekonomické dopady byly i v případě mírného vývoje šíření koronaviru vážné.

„Problém je v tom, že i pokud nebude velké množství (lidí) infikováno, bude se měnit chování zdravých. Lidé budou omezovat cestování, návštěvy veřejných institucí, galerií a podobně,“ poznamenal. **(IDN64)**

Ekonomickou hrozbou je také nedostatek součástek, převážně elektroniky, které jsou „*nezbytné*“ pro evropský průmysl. Vývozcem těchto součástek je majoritně právě Čína (IDN65). Koncem sledovaného období (9.3.) vydává iDnes článek s průzkumem společnosti Shoptet, podle kterého až 70 % firem, které dovážejí zboží z Číny, pocítuje nedostatek. Zdrojová data přitom veřejná nejsou – jde o text převzatý z tiskové zprávy. Účelem těchto zpráv bývá obvykle propagace značky, kterou má za úkol podpořit výběr zajímavého tématu nebo sběr vlastních dat. Zpracování dat následně neprovádí zkušený analytik, ale zaměstnanec PR agentury nebo tiskového oddělení. Vzorky těchto souborů dat bývají rovněž statisticky nevýznamné – např. respondenty z řad klientů Shoptet nelze považovat za celý trh s e-shopy či obchodními řetězci (IDN66).

Pořízení pomoci od českých firem neohrozí dostupnost ochranných pomůcek na českém trhu, řekl dnes novinářům ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD). Dalších pět milionů korun pomoci podle něj poskytne Česko Světové zdravotnické organizaci (WHO) na aktivity pro boj s koronavirem v Číně. **(FOR18)**

Rétoriku ekonomických dopadů, potažmo materiálního nedostatku, silně spojuje téma preventivních opatření proti šíření koronaviru – ta jsou v mediálním diskurzu často prezentována ve své extrémní formě, tj. uzavření hranic, zákaz vstupu pro všechny čínské občany, nebo dokonce ekonomické „*odstřižení od zbytku světa*“. Podobný diskurz později platí také pro situaci v Itálii (IDN67 a IDN68).

Pokud jde o konkrétní omezení, z mediálních výstupů je patrné soustředění na jakékoliv odchylky od normality, byť k nim v té době nedochází. Například článek iDnes z 2. března spekuluje nad možným „ohrožením“ kulturních akcí jako je Febiofest nebo festival Jeden svět. Precedens pro ně je podle článku přijímání podobných opatření ve Francii a v Británii. Mluvčí kulturních akcí ve svých výpovědích rušení nebo změny v programu prakticky nepřipouštějí, napsal i perex přesto díky spekulativnímu tónu předávají zcela opačnou zprávu.

Český lev, Andělé, Febiofest či Bluntův koncert. Ohrozí je koronavirus? **(IDN69)**

Druhým silným aspektem ekonomické sekuritizace je stránka makroekonomická. Článek iDnes ze 6.3. například mluví o koronaviru ve spojitosti s hypotečním trhem a úrokovými sazbami, jako o jevu, který „*může změnit úplně vše*“ a kterého se bankéři po celém světě „*bojí*“. O situaci ve spojených státech mluví jako o „*ekonomice sužované koronavirem*“.

V článku jsou zahrnuty také názory tuzemských odborníků – ty jsou ovšem mnohem optimističtější. Ekonom ING bank Saidler naopak obavy ze snižování sazeb považuje za předčasné. Vliv ‚koronavirové paniky‘ zatím „nepocítuje“ ani ředitel České spořitelny Hrubý. Ředitelka Creditas Brunclíková uvádí, že na změnu úrokových sazeb mívá obvykle větší vliv regulace než stav ekonomiky – tento názor je uveden v samém závěru článku. Naopak úvodní pasáže jsou silně spekulativní a nesou sekuritizační charakter – mluví například o „zbrojení“ proti dopadům koronaviru (viz. kapitola válečná rétorika).

Změnám úrokových sazeb se věnují média i 12. března – těsně před vyhlášením nouzového stavu. Téma otevírá rozhodnutí snížit úroky americké centrální banky (Fed). ČNB zatím podle médií „váhá“. V rozhovoru pro iDnes guvernér centrální banky Jiří Rusnok přirovnává koronavirovou situaci k povodním a uvádí, že zatím k opatřením přistupovat není potřeba. S tím ale nesouhlasí další experti – člen bankovní rady Aleš Michl se naopak ve stejném článku vyjadřuje pro přijetí rychlých opatření. Šéfka Evropské centrální banky se rozhodla vyzvat vlády k přijetí stimulačních balíčků. Ekonom Kříž, partner PwC, dokonce předjímá, že efekty koronaviru odezní s koncem března, a rozhodnutí o opatřeních je tedy předčasné.

Nejprve je třeba pokoušet se odvrátit akutní hrozby, tedy všemi prostředky se snažit zastavit šíření koronaviru. Současnou situaci přirovnal k povodním. „Voda je vysoko a my nevidíme, co všechno způsobí. Snižování sazeb není žádné rychlé protipovodňové opatření, které bychom teď akutně potřebovali a bylo smysluplné a účinné. Nikdo není schopný seriózně odhadnout škody, které v ekonomice vzniknou,“ uvedl Rusnok. (IDN71)

V souvislosti s vyjádřením premiéra (na Twitteru) a výzvou k tomu, aby Češi necestovali nikam na území Itálie, se rétorika vůči ekonomickým dopadům opatření stupňuje. V ohrožení se tak podle narativu některých článků, podpořených názory stakeholderů, ocitá právě ekonomika Itálie, potažmo cestovních kanceláří a dalších poskytovatelů služeb v turistickém odvětví (i v jiných zemích). Mluvčí Asociace cestovních kanceláří například označil vyjádření premiéra za „dramatické“. Média hovoří o ohrožení odvětví cestovního ruchu, ale také turistů či zájemců o zájezd do zahraničí. Těm při zrušení zájezdu nebudou vráceny peníze, nebo jim bude účtován storno poplatek. Přebírají také stanoviska stakeholderů, podle nichž není koronavirová situace natolik vážná, aby docházelo k podobným omezením – naopak jejich vlivem může dojít k poškození celého odvětví (IDN72).

Právě jsme s epidemiologem Romanem Prymulou vyhodnotili vývoj epidemie koronaviru v Itálii. Mezi denní nárůst o 769 nových případů a úmrtí o 41 případů. Vyzýváme všechny občany ČR, aby nejezdili KAMKOLIV na území Itálie. A ty, kteří se vrací, aby po návratu zůstali 14 dní doma. (IDN73)

Na ekonomické problémy nakonec vláda reaguje začátkem března – navrhuje kompenzaci ztrát zisků nebo odklady splatnosti některých půjček pro podnikatele. Program, který má podnikům zajistit celkem až 1 miliardu Kč, dostal název COVID úvěr. Ačkoliv se onemocnění z názvu jeví jako důvod k zavedení tohoto opatření, členové vlády a média jej vysvětlují dopadem ochranných opatření. Podobně je na tom tzv. program na ochranu zaměstnanosti – ačkoliv není specifikováno, před čím program cílové osoby chrání, média jej profilují jako plán, který poskytuje „(...) pomoc od státu (...) všem, kteří kvůli koronaviru nemohou vydělávat.“ Pomoc v tomto kontextu značí ochranu od efektů opatření, nikoliv koronaviru. Program primárně rozšiřuje podmínky, za kterých je možné rodičům dětí do deseti let přiznat vyplácení ošetřovného (ve výši 60 % platu).

Podpora podniků z COVID úvěru by se mohla týkat situace, kdy například dojde k nařízení karantény v podniku, zpozdí se plnění nebo se zruší obchodní kontrakty kvůli opatřením, která souvisejí s koronavirem. (IDN74)

Článek iDnes z 11.3. hovoří o „drastických dopadech opatření proti viru“, která „řadě lidí komplikují život“ – dokonce „více, než virus samotný“. Text je podpořen citací stakeholderů a finančních expertů – například mluvčí Raiffeissen bank očekává zpomalení růstu ekonomiky o 1,5 procenta. Zavřené školy podle článku dopadnou především na rodiče, kteří budou mít problém docházet do práce – mluvčí ČEZ a T-Mobile navrhuje zaměstnancům umožnit práci z domova. V případě studentů zmínil Prymula možnost distanční výuky.

„Zabezpečení nepřetržité výroby a dodávky elektřiny nemůže být ohroženo. Pracovníci v energetice jsou však na toto zvyklí a dokážou si poradit,“ říká Gazdík. (...) Větší problémy budou mít živnostníci. Ti si totiž o ošetřovné nemohou zažádat. Hospodářská komora jedná s vládou o možné podpoře takových podnikatelů, například skrze Českomoravskou záruční a rozvojovou banku. (IDN75)

Další analýza iDnes označuje koronavirus za „poslední článek řetězu“, který má být konečným důvodem pro zhroucení ekonomiky v kontextu problémů na burze a dlouhodobých potíží s ekonomickým vývojem, především vlivu centrálních bank. Koronavirus (nikoliv opatření jím způsobená) článek představuje jako „balvan“ v porovnání s dosavadními problémy – „oblázky“. Problémy ilustruje rušení koncertů, ale i běžné příklady ze života – například rozhodnutí nejít večer do kina nebo nepořídit si auto s českými pneumatikami.

ANALÝZA: Ekonomika se hroutí, lidé chudnou

(...) Trhy mají pocit, že balvan centrální banka už z cesty nebude s to odfouknout, a panikaří. Volají po ještě větších miliardách a bilionech tištěných peněz, takže úroky míří k nule i v USA. Účinek dluhového opojení vyprchává. Den zúčtování se blíží. Nebude to den radostný. (IDN76)

12. března prezident Trump oznámil třicetidenní zákaz leteckého spojení USA s EU,

v důsledku tohoto rozhodnutí následoval pokles akcií na řadě světových trhů. Kompilaci přináší článek iDnes ještě téhož dne, nadpis uvádí, že „*Evropské burzy jsou na cestě k výplachu*“. Podle článku zaznamenala pražská burza největší propad od roku 2008, klesl také kurz koruny. Investoři mají „*obavy z dopadu nového typu koronaviru na ekonomiku*“. Opatření jsou označena přívlastkem „*krizová*“.

Burzovní chmury byly zhusta cítit i v Praze v Rybné, kde české akciové tituly od rána navázaly na středeční propad. Pražská burza ve čtvrtek zaznamenala nejvýraznější sešup od začátku hospodářské krize v roce 2008.

Server iDnes převzal také výsledky průzkumu Svazu průmyslu a dopravy (mezi 347 firmami), podle kterých „*potíže kvůli šířící se nákaze nového typu koronaviru pociťuje víc než třetina českých průmyslových firem*“. Pětina společností „*očekává problém s dodávkami*“. Komplikace s dopravou a logistikou řeší zhruba 36 procent firem. Až 35 % firem se podle ředitelky Sekce zaměstnavatelské Svazu průmyslu a dopravy ČR Jitky Hejdukové „*potýká nebo bude potýkat s rušením objednávek*“. K těmto informacím připojuje autor článku odstavce k chystané vládní pomoci firmám – informaci, o jakou částku budou firmy moci žádat a za jakých podmínek a informaci o Úvěru COVID (IDN77).

Ekonomické komentáře v médiích otevírají koronavirus jako téma, které se skládá z mnoha jevů – není tedy v ekonomickém diskurzu pouze zastřešujícím pojmem, pod kterým se všechny problémy „*skrývají*“. Ekonomové a další odborníci pojmenovávají jeho dopady jasně a konkrétně – dochází k dekonstrukci pojmu na soubor přesně definovatelných faktorů.

Koronavirus a jeho šíření svádí k vytváření hrůzostrašných scénářů. Z ekonomického hlediska vyvolal neobvyklou kombinaci negativních jevů – negativní poptávkový i nabídkový šok s rychlými projevy na finančních trzích. **(IDN78)**

Naopak Forum24 se k ekonomickým dopadům vyjadřuje i skepticky – tedy s desekuritizačním tónem. Například na začátku března označuje jeden z článků obavy z nedostatku potravin a zásob za „*hysterii*“ (podobě jako například prezident Zeman) šířenou médii – jmenován je portál iDnes a televize Nova. Média prý vytvářejí „*po uprchlících nového strašáka*“, což v lidech vyvolává paniku. Pochybnosti panují také o odbornících, kteří spolupracují na tvorbě článků pro iDnes (slovo odborníci autor článku píše v uvozovkách). Jindy jsou výpovědi lidí dokonce zesměšňovány a zlehčovány autorem článku, který je označuje za „*koronahysterii*“. Obavy jsou prý neopodstatněné, protože se jedná o paniku vytvořenou médii a „*příživovanou*“ výroky premiéra.

V šíření strachu z něčeho, co se na našem území ještě ani neprojevil, se tak web ministerského předsedy postavil hned vedle TV NOVA. Zpravodajství této komerční televize je totiž už několik

dní zaměřeno převážně na koronavirus. Temný hudební podklad a strašidelná znělka jsou trumfem hlavních zpráv nejsledovanější stanice. Vzniklo už i několik speciálů, které rozhodně na diváka nepůsobí uklidňujícím dojmem. Občané, kteří rádi podléhají mediální masáži, se bojí a některé sdělovací prostředky je každý den utvrzují v tom, že je jejich obava oprávněná. Po uprchlících tu máme dalšího strašáka, který dokáže lidi zbavit logického uvažování. **(FOR19)**

Zběsilým nakupovačům desítek kilogramů mouky, těstovin braných po krabicích a hromad konzerv by měl někdo připomenout, že žijeme ve střední Evropě ve 21. století. V nejbohatším období. Zásobování a výroba potravin jedou bez nejmenších problémů. Chybějící špagety a rýži prodavači brzy zase doplní. I ty konzervy kamion přiveze z centrálních skladů. Civilizace se zatím ještě nehroutlí. Zuřivé hordy rabujících zdivočelých lidí zůstávají jen v knihách a filmech. Zatím! **(FOR20)**

Forum24 píše o reportážích o koronaviru v médiích jako o účelovém vyvolávání strachu. Jelikož média patří pod supinu Mafra ve vlastnictví Andreje Babiše, server je opakovaně obviňuje z manipulace a vyvolávání strachu. Styl, jakým podávají tato média zprávy o koronaviru, je zesměšňován, glosován a zpochybňován. Diváci a čtenáři těchto médií pak bez dalšího ověření informací „*všemu věří*“ a jednají neuváženě – například skupováním zásob v obchodech. Kritika zmiňuje opatření jako „*nesystémová*“ a špatně koordinovaná – vytvářející zmatek. Podle některých autorů portálu i to v lidech posiluje paniku (FOR21).

Je zřejmé, že v době, kdy se Nova potýká s odlivem diváků v hlavním vysílacím čase, musí upoutat svou zpravodajskou relací. Ovšem za jakou cenu? Je skutečně nutné, aby se moderátoři tvářili, jako by se schylovalo ke konci světa? Musí redaktoři monitorovat každou prkotinu, která má, byť vzdáleně, něco společného s koronavirem? Zřejmě ano. **(FOR22)**

Vláda podporuje šíření hysterie. Strašení třímilionovou pokutou je nesmyslné **(FOR21)**

Shrnutí

Ze shrnutí diskurzu vyplývá, že vláda patří v ekonomické oblasti za spíše desekuritizujícího aktéra. Způsobeno je to především jejím soustředěním na komunikaci neustálého „řešení problému“ a „situace pod kontrolou“. Aktéři budí dojem, že o všech potenciálních problémech mají přehled a učiní proti nim kroky – tzn. že mají moc vše nepříznivé ovládnout a odvrátit. Uznávají potenciál hrozby, ale nepřipouští ohrožení referenčního objektu. Náznaky sekuritizace můžeme najít při rozboru „ochrany před dopady“ – tedy ochrannými opatřeními vlády. Ty jsou ovšem komunikovány vágně a nahodile, a hlavním zdrojem zpráv i témat jsou v tomto ohledu média.

Ekonomická sekuritizace je oblastí, kde média vykazují vůbec nejmenší míru závislosti na vládních sděleních – ta mnohdy v článku nehrají primární roli a vytěsňují je názory odborníků (iDnes) nebo opozice (v případě Fórum 24). Charakter zpráv je z počátku sekuritizační pro obě média, která mají sklon k „senzačním“ titulům a vybírají témata blízká nižší a střední příjmové třídě. Ačkoliv řada článků je kompilací názorů několika expertů, jednotící linka, popř. nadpis jsou vždy zaměřeny na nejvíce negativní prognózy –

média zajímá především „černý scénář“ vývoje. Na přelomu února a března se diskurz na Fórum 24 mění v silně desekuritizační napříč téměř všemi články. Ústředním tématem je kritika opatření Babišovy vlády, ale také kritika jeho médií – tedy například i iDnes – která údajně paniku vytvářejí uměle a zcela účelově. Narativy obou médií se tak ocitají v konfliktu, přičemž ani jedno z nich není významněji závislé na vládních sděleních (ani sděleních opozice). Skrze obě sledovaná média jsou přenášeny především komentáře odborníků, které jsou ovšem silně roztržité a mnohdy si protirečí.

2.5 Rozhovory s odborníky

Od druhé poloviny února 2020 se začínají v médiích častěji objevovat také názory odborníků a jiných nevládních aktérů. Jejich perspektiva bývá v přímých citacích spíše uklidňující, věcná a neutrální. Zejména v březnu se objevují prognostické příspěvky, které o koronaviru mluví v budoucím čase (zatímco např. vládní aktéři se věnují především současnosti nebo nedávným událostem) a v mnohem delším časovém horizontu (IDN79).

Podle náměstka ministra zdravotnictví Romana Prymuly je v případě omezení hromadných akcí postupovat obezřetně. Kdyby stát podle něj na několik měsíců zablokoval veškeré akce, mohl by způsobit „obrovské národohospodářské škody“. „Pokud dojde k prvnímu přenosu, tak to zvážíme, ale nyní je míra rizika velice malá,“ uvedl na tiskové konferenci. (IDN80)

Ve většině případů jsou ale názory odborníků zahrnuty v kompilačních člancích, a ať už jejich sběr probíhal formou rozhovoru či novinářských dotazů, z textového zpracování je evidentní, že během tvorby článku došlo k jejich úpravě. Znovu se tím mohou opakovat problémy s interpretací podle Mansella. Na rozdíl od politiků dávají odborníci častěji najevo pochybnosti a nejistotu.

Svou roli v šíření strachu nejspíše hraje i poměrně nízká mediální a zdravotní gramotnost a nedůvěra Čechů k odborníkům. Numerato upozornil zároveň na to, že strach může šíření nákazy paradoxně pomoci. To by se stalo například, pokud by se někde objevil virus a lidé by odtamtud kvůli tomu začali narychlo odjíždět, uvedl. (IDN79)

Ve sledovaném období dostávají prostor také zahraniční odborníci, byť ve stejně omezeném režimu jako ti domácí. Kritériem pro převzetí zahraniční prognózy se zdá být především mediální zajímavost a faktor „šoku“, podpořený statistickým jazykem. Například Christian Drosten z Německa v rozhovoru pro zahraniční médium uvedl, že „na koronavirus by mohlo zemřít až 280 tisíc Němců“. Ačkoliv odborník dále dodává, že jde o předčasný a nepřilíš relevantní odhad, který počítá s nakažením 56 milionů občanů a 0,5% úmrtností, jeho úvodní citace se dostala do nadpisu článku.

Podle německého experta na koronaviry Christiana Drostena by nový typ koronaviru mohl

dlouhodobě zapříčinit smrt až 280 tisíc Němců. Sám však poznamenal, že samostatné výpočty dávají „málo smyslu“, v případě pomalého rozšiřování se podle něj totiž oběti koronaviru ztratí v normální úmrtnosti. **(IDN81)**

Novináři mají zároveň moc nad výběrem témat, kterým se rozhovor bude věnovat. Formulují také všechny otázky, čímž zásadně ovlivňují obsah článku. Nad ním mají kontrolu také při následné editaci, kdy mohou být některé okruhy vypuštěny či upozaděny na úkor jiných. Podobně je tomu také v případě dotazů během tiskových konferencí, které navíc nejsou součástí oficiálních zápisů (např. Média centrum Vláda.cz). Z rozboru rozhovorů s nezávislými odborníky je i z toho důvodu patrné, že otázky související s koronavirem mají větší preferenci, která navíc stoupá s časem. Otázky související s koronavirem pak postupně pronikají i do rozhovorů s odborníky, kteří s nimi stále méně souvisejí. Jedná se o názorově nesourodou skupinu, což je v kontrastu se stanovisky vlády, jež naopak působí jednotně a vzájemně se podporují.

Méně prostoru se názorům odborníků dostává i během zkoumaných tiskových konferencí po jednání vlády – jejich příspěvky jsou řazeny jako poslední a slouží spíše k doplnění sdělení politických aktérů – nejčastěji premiéra nebo ministra zdravotnictví.

Forum24 přispívá článkem na základě facebookového příspěvku Romana Šmuclera, předsedy České stomatologické komory. Ten „*paniku*“ kolem koronaviru „*kvituje*“ a vyzdvihuje její „*pozitivní*“ důsledky – třeba lepší prevenci u běžné populace způsobenou strachem z nákazy. Perex článku dává koronaviru přívlastek „*tajemný*“ a rovněž mluví o panice, která jeho působením vzniká. Šmucler v závěru vyjadřuje apel na premiéra a členy vlády, aby nevstupovali do rozhodnutí náměstka ministerstva zdravotnictví Prymuly. Babiše přirovnal k Vladimíru Putinovi, který „*ze sebe dělá supermana*“.

Začínající hysterie, podporovaná některými médii, má podle Šmuclera i pozitivní dopady. „Díky koronaviru kupují nemocní Češi, konečně, roušky a jiné obvyklé civilizační pomůcky,“ kvituje lékař na Facebooku. „Třeba to zachrání stovky mrtvých při každoroční chřipce, která tu na rozdíl od koronaviru už je,“ dodává. **(FOR23)**

Ve Fóru 24 se objevují i názory zahraničních odborníků – například ředitele Světové zdravotnické organizace. Pro tyto články je ale typické, že původní sdělení odborníka je reprodukováno ve velmi omezeném rozsahu (několik vybraných vět), přičemž kontext článku se věnuje jinému tématu, nebo dokonce sdělení převrací. Například článek ze třetího února uvádí, že „*Šéf WHO varoval před přehnanými opatřeními kvůli koronaviru*“, přičemž slovo „*přehnanými*“ v původním proslavu nezaznělo. Tato citace je následně doplněna o několik stanovisek čínské vlády (ústý tiskové mluvčí), která kritizují opatření namířená vůči

obyvatelům provincie Chu-pej.

Při zavádění preventivních opatření před novým koronavirem není vždy nezbytné omezovat mezinárodní obchod a dopravu, jednotlivé státy by měly jednat vždy na základě důkazů. Dnes to v Ženevě podle agentury Reuters prohlásil generální ředitel Světové zdravotnické organizace (WHO) Tedros Adhanom Ghebreyesus. Čínská vláda v reakci na slova šéfa WHO kritizovala ty státy, které na své území odmítají vpustit obyvatele čínské provincie Chu-pej považované za epicentrum nákazy. Podle Pekingu jsou taková omezení v rozporu s doporučeními WHO. (FOR24)

Předseda SPL (Sdružení praktických lékařů) Václav Šmatlák vnáší do diskurzu hlas normality. Článek iDnes z 9. března přejímá některé z jeho výroků v rámci pořadu Rozstřel, které legitimizují kroky vlády – hodnotí je pozitivně – a dále podporují preventivní opatření. Doporučuje například nošení roušky, kýchání do kapesníku nebo mytí rukou – tyto návyky označuje za „zcela běžné“ a „základní“, přičemž absentuje rétorika mobilizační nebo varovná.

„To absolutně základní je dát si pozor, abych někde nekýchal bez ochrany. Pokud mám problémy, tak nosit roušku. Mýt si ruce stokrát denně? Proč ne. Používat dezinfekční gely. Tato opatření jsou důležitá,“ pořadil divákům místopředseda sdružení. Lidé podle něj stále nejsou zvyklí používat kapesníky. Když to jde, lidé by prý měli omezit cestovat veřejnou dopravou. Neměli by si podávat si ruce nebo se dotýkat věcí kolem sebe. Šmatlák věří, že v České republice nenastane stejná situace jako v Itálii, kde podle něj dlouho čekali, než přistoupili k bezpečnostním opatřením. (IDN82)

S druhým březnovým týdnem je epidemiolog Roman Prymula nejcitovanější osobou, a to i v člancích, které mluví o vládních opatřeních. Zatímco ministři a premiér obvykle představují konkrétní opatření, Prymula jeho přijetí vysvětluje. Mimo to hodnotí také situaci v Evropě a dalších zemích, a svými výpověďmi pomáhá legitimizovat přijatá rozhodnutí. Neváhá mluvit o „*explozivním šíření*“ viru, nebo o tom, že některá opatření země přijaly pozdě (viz. kapitola nedostatečná ochrana) (IDN83).

Ve stejném období vyšel článek s odhadem dopadů koronaviru na cestovní ruch – očekává se podle něj ztráta až „*desítek miliard*“. Odhad vyjádřil prezident Hospodářské komory ČR Vladimír Dlouhý, sám jej označil za „*trochu negativní scénář*“. Podle článku jsou „*cestovní kanceláře, hotely a jiné firmy v cestovním ruchu ohrožené současnou situací*“ – pomoci jim mají vládní opatření jako odklad půjček nebo zrušení administrativních poplatků, která v následujících odstavcích vysvětluje ministryně financí Schillerová. Článek také uvádí, že „*ministryně financí Alena Schillerová dodala, že někteří podnikatelé hovořili o poklesu i o 70 procent.*“ (IDN84).

Jedenáctého března poskytl iDnes exkluzivní rozhovor epidemiolog Rostislav Maďar. Z výběru otázek je patrné soustředění na otázky, které nejvíce zajímají laické čtenáře, a které zároveň směřují na rizika, prevenci a zhodnocení nebezpečí. Maďar se vymezuje vůči

dosavadní mediální rétorice ohrožení – dvakrát během rozhovoru zopakuje, že „není důvod k panice“, přičemž za ohroženou skupinu (referenční objekt) neoznačuje širokou populaci, ale pouze rizikovou skupinu („imunitně oslabenou populaci“) – především chroniky a seniory. Nepotvrzuje ani tvrzení o nedostatku lůžkových kapacit. Zároveň prostřednictvím dotazů redaktorky pomáhá vysvětlit terminologii užitou náměstkem ministerstva zdravotnictví Romanem Prymulou – např. pojmy jako „bod zlomu“ a „explozivní šíření“. Maďar také vyzdvihuje, že pro spolehlivé zhodnocení ani projekci vývoje nákazy momentálně neexistují důvěryhodná data.

„Důvod k panice není. Pokud se nám podaří ochránit seniorskou populaci alespoň do té míry, že dopad na ni bude menší než u klasické sezonní chřipky, už to nebude způsobovat takovou paniku,“ uvedl Maďar. (IDN85)

V rozhovoru pro iDnes označil rektor ČVUT Vojtěch Petráček opatření přijímaná vládou za „rozumná“. Ačkoliv rozhovor se z většiny věnoval vývoji robotiky na tomto institutu, v úvodní části se redaktor ptá na otázky související s koronavirem – nejprve v souvislosti s uzavřením škol, na což je ČVUT podle Petráčka „připraven“, posléze ale pokládá i otázku osobního charakteru – „Vy osobně máte obavy?“. Petráček se podle svých slov nebojí, s koronavirem má institut zkušenosti již z dřívějších. Tyto informace, byť jako vedlejší téma rozhovoru, tvoří i nadpis článku; „Roboti nejsou třeba, stát řeší situaci s koronavirem rozumně, říká rektor ČVUT“ (IDN86).

Dvanáctého března předseda státních rezerv Pavel Švagr v rozhovoru pro MF DNES (iDnes) uvádí, že hmotných rezerv je dostatek, ačkoliv sklady nedisponují potravinovými rezervami na dobu 3 dní, ale pouze 1,3 dne. Pro dosažení předepsaného objemu rezerv prý podle něj není v rozpočtu dostatek prostředků. Článek přesto přebírá spekulativní nadpis, který implikuje nedostatek zásob a nedostatek prostředků. Švagr přitom na přímý dotaz novináře odpovídá s tím, že obavy o nedostatek jídla jsou neopodstatněné.

Obavy, že by jídlo mohlo dojít, nejsou tedy na místě?

V tuto chvíli není nejmenší důvod k nějakým obavám z nedostatku potravin. Není žádný důvod k mimořádným nákupům a ani k tomu, abychom si dělali extrémně velké zásoby. Nejdříve je potřeba říci, že u nás je dobře fungující systém zemědělství, ale i obchodu a distribučních kanálů. (IDN87)

Shrnutí

Srovnáme-li diskurz odborníků s diskurzem mediálním a vládním, narazíme na řadu odlišností. Za prvé je to výrazná nekonzistentnost a roztříštěnost, která je zapříčiněna jednak velkým počtem citovaných odborníků, ale také jejich individuálním názorovým vývojem

v čase. Nejstálejší osobou odborného diskurzu je epidemiolog a náměstek ministerstva zdravotnictví Roman Prymula. Ten se často objevuje ve spojení s vládním diskurzem, který pomáhá interpretovat a zároveň legitimizovat. Je pro něj typické hovořit o přijatých opatřeních a podpořit je argumenty odborného až technického charakteru. Zároveň pomáhá tyto termíny a logiku přijetí opatření zpracovat laické veřejnosti – v rozhovorech často vysvětluje nebo popisuje opatření a epidemiologické termíny. Podobně v diskurzu pracuje také Rostislav Maďar.

(De)sekuritizační potenciál výpovědí odborníků nelze s určitostí rozklíčovat, vzhledem k výše zmíněným problémům. Jednoznačnější je ovšem reprodukce odborného diskurzu v médiích, která má charakter sekuritizační. Média se soustředí na prognózy a odhady, které prezentuje díky záštitě odborníků jako scénáře s velkou mírou pravděpodobnosti. Názory odborníků jsou často přebírány mimo původní kontext, popřípadě je jejich zpracování často neodborné až zavádějící – Fórum 24 dokonce zneužívá citace odborníků k podpoření konspiračních názorů, které koronavirus jako onemocnění bagatelizují – hrozba je v takových případech konstruována na bázi opatření proti šíření viru a jejich dopadech. Typické je v těchto případech soustředění na čísla, prognostické fráze, přirovnání k jiným krizovým situacím a negativní až krizový vývoj.

2.6 Nefunkční/nedostatečná ochrana

Důležitým prvkem konstrukce hrozby je ochrana, či případná protiopatření. V situaci, kdy chybí, nebo jich nelze dosáhnout, potenciál hrozby stoupá. Waeverova původní sekuritizační sekvence, ač zaměřena primárně na válku a konflikt mezi suverénními státy, zahrnuje obranu (vzdor) jako jeden ze svých prvků (výzva-obrana-eskalace-uznání). Právě ochranou vůči hrozbě, a to i v případě, že se jedná o hrozbu environmentální (ve smyslu prostředí) tehdy přebírají centrální instituce (Waever, 2002 s. 6, 12-13). V mediálním diskurzu je proto zásadní také způsob, jakým je prezentována schopnost státu účinně na hrozbu reagovat – tedy například zda jsou přijatá ochranná opatření dostatečná či účinná. Zároveň je důležité také pozorovat případy, kdy je v médiích ochrana vůči koronaviru prezentována jako prakticky nedosažitelná.

Forum24 komentuje a glosuje informaci o žádosti Číny o materiální pomoc proti zamezení šíření koronaviru. Tu nakonec premiér Babiš poskytnout odmítl, protože „*si musíme vše šetřit pro sebe*“. Jedná se o vzácný případ, kdy politický aktér používá diskurz materiálního nedostatku v souvislosti s koronavirem (FOR25). Důležitá je ale také prezentace Číny, která

„*prosí o pomoc*“, což vyvolává dojem, že země samotná šíření viru nezvládá, nebo k němu nemá dostatečné prostředky. Spojíme-li tuto skutečnost s ekonomickým diskurzem o Číně ze stejného období, vzniká obraz země, která je sice ekonomickým lídrem s velkým objemem výroby, ale zároveň s nedostatkem prostředků ke zvládnutí epidemie. O den později ovšem premiér mění názor a oznamuje, že vláda poskytne Číně pomoc ve finanční formě, a to skrze státní příspěvek a veřejné sbírky různých humanitárních organizací (FOR26).

Zcela opačný přístup k diskurzu ochrany mají vládní aktéři, kteří se ve veřejné sféře snaží opakovaně zdůrazňovat, že „*dělají vše, co mohou*“. Zároveň ale není zpochybněna ani schopnost přijatých opatření skutečně zastavit hrozbu. Důležitějším komunikátem pro vládu je tedy informace o tom, že ochranná opatření byla skutečně přijata, spíše než zhodnocení toho, zda a jak mohou v praxi fungovat. Například v případě rodinných příslušníků jednoho z tří prvních nakažených (1. března 2020) ministr Adam Vojtěch informuje o jejich zařazení do domácí karantény (IDN88). Nezmiňuje však ostatní spolucestující, kteří se s rodinou do Česka vrátili, a zároveň připouští, že na kontaminaci infekce je v případě domácí karantény po pozitivním testování již pozdě.

Naprosto zásadní je informace o tom, že proti koronaviru neexistuje žádný účinný lék. Ve sledovaném období se řada látek nachází ve stádiu vývoje, které si rovněž vyžádalo mediální pozornost. Snaha informovat o nových medicínských průlomech ale vždy znovu obsahuje připomínku dosud neefektivní léčby.

Koncem ledna informuje Forum24 o „*speciální vojenské nemocnici*“ (Centru biologické ochrany) v Těchoníně, kam „*by byli v případě potřeby převezeni pacienti s koronavirem*“ v samostatné reportáži. Budova má „*nejvyšší možný stupeň zabezpečení*“ a její provoz „*připomíná sci-fi film*“. Celý článek se soustředí na diskurz „*zabezpečení*“ a případný provoz centra. Mluví také o situaci „*v praxi*“, kdy by do nemocnice byli převáženi pacienti s koronavirem.

Samotný provoz nemocnice připomíná sci-fi film. V nemocnici je udržován podtlak. Personál se tu pohybuje výhradně ve speciálních oblecích, dorozumívá se pomocí vysílaček. Budova je konstruována tak, že z ní nemůže nic uniknout. Pokud by byl její plášť porušen, kyslík bude proudit do interiéru, ale ne ven do okolí. (FOR27)

Důležitou roli hraje v diskurzu princip srovnání. Tuzemská opatření jsou nejčastěji stavěna v kontrast s opatřeními přijímanými v zemích, kde je zároveň průběh pandemie označován za nejsilnější. Srovnávána jsou ale také preventivní opatření, například napříč sousedními

zeměmi (IDN89). Tím mohou neustále vznikat pochybnosti o tom, zda je vůči šíření viru činěno dost, čímž lze dále legitimizovat tvrdší opatření. Fórum 24 má na charakter opatření rozpolcený názor – někdy je označuje za zcela zbytečná a neopodstatněná, jindy naopak při srovnání s ostatními zeměmi konstatuje, že patří mezi nejpřísnější v Evropě (FOR28).

Princip srovnávání je důležitý i pro tvorbu názorů. Konstrukci hrozby pak napomáhá zejména tehdy, je-li současný fenomén srovnán s jiným, který již status hrozby obdržel, tj. který byl historicky úspěšně sekuritizován. Tato srovnání spočívají obvykle taktéž na statistických datech o počtu nakažených nebo infekčnosti. Čtenář tak může snáze „pochopit rozsah nebezpečí“, jelikož srovnání implikuje také identický vývoj krize.

Tento argument využívají i vládní aktéři, například ministr Adam Vojtěch opakovaně podmiňuje eventuální přijetí tvrdších opatření vývojem v jiných zemích. Zároveň také opakovaně zdůrazňuje, že opatření přijatá Českem v evropském kontextu „*jsou prakticky jedna z nejpřísnějších*“ – tj. míra konstruované bezpečnosti je naplněna (IDN90).

Postupně se stává důležitým prvkem ochrany testování nakažených nebo podezřelých z nakažení. Média se soustředí na administrativní a logistickou stránku věci, a v prvotních fázích komunikace akcentují nedostatečnou připravenost státních laboratoří, později také nepřehlednost a administrativní zátěž, kterou s sebou testování přináší. Zodpovědnost spadá především na vládu a ministra zdravotnictví. Mediální pozornosti se dostalo také omylu Adama Vojtěcha při tiskové konferenci 7.3., kdy nepravdivě tvrdil o lékařce ze soukromé laboratoře Tilia, Soně Pekové, že se nakazila koronavirem.

„Ministr Vojtěch by si měl naordinovat mediální karanténu. Není to jeho první selhání. Ministrem by neměl být člověk, který potřebuje neustále exhibovat v médiích, ať to stojí, co to stojí, ale někdo, kdo bude situaci kompetentně řešit,“ napsal na Twitteru předseda ODS Petr Fiala. (IDN91)

Kritika vládních opatření je na rozdíl od ostatních sledovaných kategorií tématem, v rámci něhož dostává velký prostor k vyjádření opozice a další odborníci. Tato stanoviska jsou přitom obvykle nesourodá a nezřídka obsahují i zcela osobní útoky vůči členům vlády a dalším osobám. Tón kompilačních článků je proto silně konfliktní a obsahuje velké množství názorů – text je proto pro čtenáře obtížné zpracovat i interpretovat. Předmětem sporu není koronavirus jako takový (zda je principiálně nakažlivý či zda znamená hrozbu), ale jeho druhotné dopady a potenciál ochrany vůči nákaze.

V posledních dnech sledovaného období přibývají dvě nové komodity, resp. materiální kapacity, které jsou vyhodnocovány jako nedostatečné – lůžka v nemocnicích a plicní

ventilátory (IDN92). Obě kategorie přitom do diskurzu vnesl pravděpodobně Roman Prymula při mediálně jedné z nejsledovanější z analyzovaných tiskových konferencí – té z 10. března 2020, kdy připustil riziko nedostatku těchto kapacit. Téhož dne se tématu věnují média (vycházejíc právě z citací Prymuly) – informují, že v Česku je k dispozici „méně než 78 tisíc lůžek“, přičemž jejich počet „v minulých letech klesal“. Kontext článku je „*boj o čas*“, respektive snaha zabránit přetížení zdravotnického systému a „*kolapsu*“ systému (IDN93). Podle autora se také již „*nepodařilo zcela zabránit šíření*“. Počet ventilátorů na osobu je srovnáván s Itálií. Poslední z komodit, o jejímž nedostatku média v závěru zkoumaného období začínají hovořit, je zdravotnický personál – k jeho doplnění požádal premiér 10. března na tiskové konferenci o pomoc studenty lékařských fakult (IDN94).

Boj s časem. Zákazy kvůli koronaviru chrání před kolapsem zdravotnictví (IDN95)

11. března náměstek Prymula oznámil, že se České republice podařilo kontrahovat zásilku 10 milionů roušek. Ty by ale měly být použity jen pokud by nastal „černý scénář“. Vývoj pandemie náměstek odhadnout odmítl z důvodu nedostatku dat (IDN96).

Český vědec Jan Kulveit a mikrobiolog Simon Clarke z Británie pomáhají osvětlit, a především legitimizovat přijetí protiepidemických opatření v článku z 11. března. Všechna dosavadní opatření označuje Kulveit za „*rozumná*“, k omezení cestování z Itálie „*zatím nemá data*“. Karanténní opatření jsou podle odborníků ověřená mnoha generacemi a jedná se o spolehlivou odpověď na pandemickou situaci. Pochybnosti o efektivitě nařízení směřují experti zpět ke zodpovědnosti lidí, kteří je dodržují – bez jejich důsledného uposlechnutí nebudou nařízení fungovat nikdy (IDN97).

Kromě nefunkčnosti bývá u ochranných opatření hodnocena i jejich efektivita a případně smysluplnost jejich využití. Tyto aspekty opět obvykle stojí na srovnání s jinými případy využití identických opatření. Například při zavedení omezení na Vysočině na počátku března je vláda kritizována opoziční poslankyní Miroslavou Němcovou (na Fórum 24) za to, že v Praze podobná opatření zavedena nebyla – a turisté mohli dál volně cestovat po hlavním městě, přičemž místní se setkávali s lidmi z bezpočtu cizích zemí. Nápadné je u takového argumentu vynechání specifických podmínek regionu (FOR29), například počtu nakažených nebo reprodukčního čísla, a tedy rizika komunitního přenosu. Forum24 silně implikuje, že opatření jsou motivována nikoliv odbornými daty, ale politickým oportunismem – například že se Babiš zrušením biatlonového klání „*mstí účastníkům, kteří ho zde před dvěma lety vypískali*“, nebo že hrozbu koronaviru zneužívá k tomu, aby nepozorovaně ovlivnil složení

Rady ČT (FOR30). Opatření tak tematicky ztrácejí dimenzi bezpečnostní a přecházejí zpět do roviny politické.

Řada článků na Forum24 také neváhá vyzdvihnout jejich „bizarnost“, ať už opodstatněně či nikoliv. „*Hloupá opatření*“ se postupně stávají všudypřítomným tropem a tématem, které je vlastní hlavně opozičním politikům a částečně médiím. Ta je předávají jako určitou formu zábavy, ale také kritiky. Je nutné dodat, že absurdita či nevhodnost opatření je z velké části konstruována zejména vynecháním podstatných kontextuálních informací a vypuštěním argumentace odborníků a zástupců vlády (ta bývá mnohdy příliš technická na to, aby jí bylo možno čtenářsky přívětivě zpracovat).

Všude se mluví o přijatých ochranných opatřeních, která mají šíření viru u nás omezit nebo mu přímo zabránit. Některá jsou poněkud bizarní, jako například zákaz vstupu na galerii pro veřejnost ve Sněmovně, nebo automatické otvírání dveří v pražské MHD, aby se cestující, kteří se celou dlaní drží madel, nemuseli prstem dotknout knoflíku na dveřích. **I tak je ale nepochybné, že zavádění rozumných opatření je nutné, zodpovědné a chválné. Posiluje to reálné bezpečí, ale současně to v mnoha lidech posiluje pocit ohrožení nebezpečím, které se na nás valí: Kdyby to nebylo vážné, tak by se tohle nedělo...** (FOR31)

Tento úhel pak doplňují zprávy, které opatření vykreslují jako nepropracovaná a legislativně nevynutitelná – obrana proti koronaviru tak není možná, protože opatření jsou nastavena špatně (FOR32). Ačkoliv tato sdělení slouží především jako kritika vládní politiky směrem od opozice, ze sekuritizačního hlediska jde o další negaci ochrany; opatření jsou neúčinná, před virem nikoho neochrání, a navíc mají negativní dopad na společnost (omezení svobod nebo ekonomická újma). Právě zde se prvotně objevují také komentáře, podle kterých vláda na vynucení opatření nemá potřebné pravomoci. Odtud se dále vyvíjí odmítavé postoje, které mohou vyústit až v úplný bojkot opatření v praxi.

Populismus, hysterie, totální zmatek, zběsilá a nedomyšlená nařízení. Andrej Babiš náležitě využívá šíření koronaviru k odvádění pozornosti od svých vlastních problémů. Například aktuální nařízení ohledně lidí přijíždějících z dovolené v Itálii je naprostý nesmysl, na který Babiš nemá právo. (FOR33)

Shrnutí

Díky tomu, že opatření a jejich účinnost jsou přímo vázána k rozhodnutím vlády, a tedy její „úspěšnosti vládnutí“, lze na tématu protikoronavirových nařízení nejlépe pozorovat rozdíl v (de)sekuritizačním charakteru diskurzu mezi médii a vládními aktéry. Diskurz zástupců vlády téměř nepřipouští nefunkčnost nebo nepřiměřenost opatření – tyto názory označuje za nepravdivé, popřípadě dokonce nebezpečné – hrozbou je tedy především nedodržování nařízení či vystupování proti nim. To podtrhuje i diskurz jednotnosti („všichni se musíme spojit“) a koherence napříč jednotlivými aktéry (mluvčími). Pro legitimizaci opatření

spoléhá vládní diskurz na vybrané odborníky (Prymula, Rážová), zatímco politickou argumentaci dodává převážně premiér. Pro vládní diskurz je typický apel na „selský rozum“ a vysvětlování opatření běžným, netechnickým jazykem. Politici mluví se silně odkazují na opatření v jiných zemích a užívají srovnání a metafor pro vysvětlení kontextu. Všechny tyto aspekty pomáhají zakotvit koronavirový diskurz v normalitě a tím minimalizovat jeho sekuritizační potenciál.

Média přistupují k opatřením zcela opačně. Komunikují jejich abnormálnost a podtrhují projevy, které „nejsou běžné“ nebo „normální“. O opatřeních mluví, na rozdíl od vládního diskurzu, v dlouhodobém časovém horizontu, a pro srovnávání (kontextualizaci) pojmů využívají kromě současných také historické příklady, často záměrně ty s katastrofálním či negativním dopadem. IDnes i Fórum 24 přináší kritiku opatření, v případě Fórum 24 je ovšem obsah mnohem skeptičtější, emočně zabarvenější a vyhraněnější. IDnes zůstává naopak u informativního tónu, který události shrnuje a popisuje, ale nehodnotí. Obě média jsou k opatřením skeptická a implikují neustálé zhoršení situace (např. ve spojení se statistickým diskurzem) ve smyslu argumentu „slippery slope“ (jedno opatření povede k dalším).

Mnohem diskutovanější je v médiích dopadová stránka opatření – jsou komunikovány konkrétní případy, kdy lidé pocítují omezení ve své práci, volném čase nebo dlouhodobých plánech. Společně s posměšným tónem Fórum 24 v závěru analyzovaného období, který vyzdvihuje bizarnost opatření a konstruuje je jako nesmyslná a neoprávněná, média obecně vytvářejí negativní obraz opatření, která hodnotí nejprve jako nedostatečná, posléze též jako nelegitimní. Ve výsledku se tak z opatření proti šíření viru stává samostatné téma, které podléhá sekuritizačním tendencím ze strany médií, zcela odděleně od konstrukce hrozby nakažení samotným virem – koronavirus a opatření totiž v textech obvykle nejsou propojena, případně se (jako hrozba) komunikují odděleně. Z pohledu médií je hrozba přijímání dalších opatření (a tím omezení svobod a komfortu) větší, než pandemický potenciál viru.

2.7 Válečná rétorika

Dalším z diskurzů, na kterých zprávy o koronaviru spočívají, je diskurz válečný. Ve své nejexaktnější podobě jde o přímá přirovnání – například přidělový systém z období Druhé světové války připodobněný k situaci v obchodech během prvních únorových týdnů roku 2020. Dále jsou typickým prostředkem také řečové obraty nebo ustálená spojení, která válku evokují – např. „boj s koronavirem“, „obrana proti viru“, „bitva s pandemií“, „štit proti

nákaze“, „zbrojení proti koronaviru“ nebo „strategie ochrany“. Válečný jazyk je jedním z nejtypičtějších projevů sekuritizace. Použil jej např. George Bush po atentátech z 11. září, kdy poprvé veřejně zavedl název „válka proti teroru“ (War on Terror). Tento druh jazyka si v Česku přivlastnila média, nikoliv političtí aktéři.

Všichni premiéři vyjádřili důležitost společného postupu v boji proti šíření koronaviru. „Chtěli bychom si vzájemně vyměňovat zkušenosti,“ uvedl polský premiér Morawiecki. „To jsme vyjednali i na úrovni ministrů zdravotnictví,“ dodal. (IDN98)

V případě politiků je diskurz orientovaný prakticky. Válečnou rétoriku v něm lze najít jen zřídka, mluví naopak o „zastavení/zamezení šíření viru“ nebo „předcházení nákaze“. Sdělení tak nesou mnohem menší urgentnost. Obranný diskurz zaznívá i z opozice a přejímají jej média (například jako citaci twitterových příspěvků) (FOR34 a IDN99).

S koncem sledovaného období válečná rétorika graduje. Například Itálie podle nadpisu článku iDnes (inspirovaného Churchillovým projevem během Druhé světové války) „zažívá nejtemnější hodinu. Od války obyvatelé nic podobného nezažili“. Opatření jsou podle článku „radikální“ a začínají je zavádět také další země. Obyvatelé se cítí „izolováni zevnitř i zvenčí“ a byli „uvrženi do rudé zóny“ – tj. karantény. Článek přináší reakce Italů, kteří se cítí „vyčlenění“ a „izolováni“. Neochotu setrvávat v blízkosti Italů ze strachu z koronaviru spojuje článek s rasismem. Četné pasáže dávají najevo rozčarování a vztek, např.: „Kde jste, když vás potřebujeme?“ nebo „Koronavirus v Itálii rozsévá smrt“.

„Cítím se naprosto ponížený,“ napsal italský číšník z madridského baru na Facebooku poté, co mu pravidelný zákazník přinesl roušku na obličej a přiměl ho, aby ji nosil. „Zbavili mě důstojnosti a šikanovali bez důvodu jen proto, že jsem Ital.“ (IDN100)

Forum24 dává prostor dokonce informacím, které mluví o koronaviru jako o biologické zbrani nebo uměle vytvořeném onemocnění, které uniklo z čínských laboratoří. Sdělení chybí jakýkoliv zdroj – jde o spekulaci. Ačkoliv autor článku přiznává, informace nejsou potvrzené, nevylučuje samotnou eventualitu a věnuje se ve třech odstavcích také dalším spekulacím ze sociálních sítí – například koronaviru jako americké provokaci. Jedná se o typický příklad, kdy do médií prosakují konspirační názory, doplněné o spekulace a souvislosti, které je mohou legitimizovat. Pro článek je charakteristický i kontext mezinárodní politiky a časté hodnotící výrazy, které v případě iDnes spíše absentují.

Zajímavé je, že tyto spekulace šíří přes sociální sítě velmi často sami Číňané. Stejně tak se podle Washington Post už dříve na čínském internetu začaly šířit fámy, které pro změnu považovaly virus za konspiraci ze strany Spojených států. Američtí vědci ostatně také již dříve na koronavirech (právě ve spolupráci s čínskými specialisty) pracovali. (FOR35)

Pro kompilační články Forum24 je obvyklý kontext mezinárodní politiky a politický diskurz

na mezinárodní úrovni, který vedle dění v Česku poskytují velký prostor i událostem na celosvětové scéně – speciální pozornost přitom dostávají situace, které vedou k diplomatickým konfliktům mezi zeměmi ve spojitosti s koronavirem – například když ruské úřady zamítly žádost německého armádního letadla se 126 evakuovanými Němci z oblasti Wu-chanu přistát na letišti v Moskvě (FOR36). Řada článků skrze koronavirus kritizuje čínský politický režim (FOR37), opět s konspiračním podtextem, který vystihují spekulace a propojování souvislostí, mezi nimiž nebyla potvrzena kauzalita. Jiné příspěvky na Forum24 zase naopak varují před „řetězovými maily a dezinformacemi“, které „šíří především senioři“ a které „mají pomoci Číně“ (FOR38).

Jak napsal na Facebooku lékař Tomáš Šebek, zapojený mimo jiné do projektu Lékaři bez hranic: „Zachovejte chladnou hlavu! Vzpomeňte si na to, proč stojíme na nejvyšším stupni vývojového žebříčku. Protože jsme lidé a naučili jsme se efektivně zvládat základní emoce. Strach je jednou z nich. Přestali jsme utíkat a začali jsme bojovat. Máme totiž nejvýkonnější mozek mezi všemi. Neváhejte ho použít,“ poznamenal lékař, který při nejrůznějších misích projel řadu krizových míst na světě. (FOR39)

Shrnutí

Diskurz válečný, obsahující válečná přirovnání, metafory a další textové prostředky, stojí také na výstavbě článků a souvislostí, které koronavirus v textech obklopují. Mnohdy jde o katastrofické scénáře hlásící potravinový nedostatek, život v bunkrech či vyprázdňené ulice. V neposlední řadě může podle médií koronavirus zapříčinit konflikt mezinárodní, a to až válku. Tvrzení přitom nebývají podložena výpověďmi odborníků, a zejména u Fórum 24 jde o ryze názorové příspěvky – glosy a komentáře, bez větší informační hodnoty. Tyto příspěvky však čtenářům pomáhají zpracovávat koronavirus v jeho emergentním stádiu, a ačkoliv články s konspirační tematikou si navzájem protiřečí a nevykazují větší míru názorové, informační ani hodnotové návaznosti, jejich množství pomáhá vytvořit „změť názorů“, kterou je obtížné jako čtenář objektivně zpracovat, a tím určit, které informace jsou pravdivé či založené na faktech. IDnes zůstává na úrovni přirovnání a válečných narážek, ovšem i tento aspekt je prokazatelně sekuritizační a pomáhá konstruovat koronavirus jako hrozbu. S průběhem sledovaného období se navíc tento typ přirovnání stupňuje.

Pro politické aktéry tento typ diskurzu překvapivě typický není (ačkoliv původní koncepce vzešla právě od sekuritizátora z řad politických lídrů). Pro vládu je typický diskurz „ochrany“, který je rovněž komponentem sekuritizačního procesu, ale v tomto případě mu nepředchází konstrukce hrozby. Zástupci vlády válečná přirovnání nepoužívají, ani se nesnaží situaci prvních měsíců roku 2020 připodobnit k válečnému konfliktu nebo jiné

srovnatelné krizi. K tomuto srovnání okrajově dochází teprve poslední den sledovaného období, 12. března, kdy do diskurzu vstupují témata krize a bezpečnosti. Přijímání opatření do té doby není legitimizováno přítomností hrozby, jako spíše rozhodnutím politických elit, případně vybraných odborných autorit, které je zaštiťují.

2.8 Rady a návody

S přijímáním opatření začíná mít pandemická situace větší vliv na běžný život občanů, čímž vzniká poptávka po novém druhu informací, který by pomohl zmapovat současnou situaci. Jiní čtenáři zase mohou v podobných článcích hledat jistotu nebo potvrzení svých domněnek. V neposlední řadě jsou tyto články důležité pro tvorbu názorů – mezi jejich čtenáře totiž zdaleka nepatří (alespoň ve sledovaném období) jen lidé žijící v karanténních podmínkách nebo zasažení některými z opatření.

Nový typ článků, který se objevuje zhruba v polovině února, má charakter návodu nebo kompilace, který odpovídá na otázky podobně jako při rozhovoru – autor článku je však klade sám sobě, čímž vzniká dojem, že pokládané otázky jsou mezi populací častější než jiné (umělá poptávka). Ačkoliv cílem čtenáře může být najít uklidnění či ujištění, efekt může být zcela opačný – při čtení článku například zjistí, že existuje řada dalších otázek a na ně navazujících problémů, se kterými nepočítal.

Kvůli obavám z dalšího šíření koronaviru se musí všichni, kteří se od dnešní půlnoci vrátí z Itálie, nahlásit telefonicky, e-máilem či jiným neosobním kontaktem svému lékaři. Ten povinně rozhodne o dvoutýdenní karanténě, kterou nařídil ministr zdravotnictví. Jak postupovat, vysvětluje portál iDNES.cz bod po bodu. (IDN101)

IDnes nabízí také formát „otázek a odpovědí“ – i v tomto případě je ale tvůrcem obojího autor článku nebo redakce. Článek se věnuje například tomu, jak postupovat při dovolené v Itálii. Úvodní paragraf zároveň zmiňuje, že turistům a obyvatelům Itálie komplikují život „opatření přijatá vládou“. Textace článku také implikuje, že otázky, které jsou v něm položeny, zajímají všechny čtenáře – nebo by je zajímat měly (IDN102).

Vláda navíc formát otázek a odpovědí podpořila vlastními materiály – v březnu například prostřednictvím České pošty rozeslala informační letáky s nejčastějšími dotazy ke koronaviru. V nich je ale argumentace postavena na potřebě ospravedlnit zavedení opatření a vysvětlit jejich nutnost. Jsou proto mnohem méně „praktické“ (IDN103).

V druhém březnovém týdnu je intenzivnější i komunikace na téma edukace o koronaviru jako onemocnění. Primárně jde o informace o přenosu a možné nákaze. 10. března se článek

iDnes věnuje novým poznatkům o přenosu na základě pozorování izolované skupiny cestujících v čínském autobuse. Na základě tohoto pozorování (resp. navazující studie) článek kompiluje řadu informací o viru – na jakých površích může ulpět, jak dlouho dokáže setrvat ve vzduchu nebo v tělesných tekutinách, nebo jakou formou se přenáší nejčastěji a nejrychleji. Naopak nejsou přítomny informace, které povrchy šíření zabraňují nebo v jakých podmínkách je nákaza koronavirem nepravděpodobná či nemožná. Vzniká tak opět pocit koronavirové „všudypřítomnosti“, proti které se nelze účinně chránit. Kromě koronaviru samotného, příznaků onemocnění či pozitivně testovaných tak mohou čtenáři mít obavy i z kontaktu s vykreslovanými prostředními a předměty (například jízda autobusem, klika od dveří) (IDN104).

Shrnutí

Sekuritizační potenciál návodových článků a seznamových kompilací „z běžného života“ spočívá v propojení koronaviru, v té době relativně vzdáleného fenoménu, který běžné životy Čechů neovlivňoval nijak zásadně, s každodenním životem a rutinními denními činnostmi. Strach z koronaviru tím expanduje do intimnějších oblastí lidského života a vyvolat nebo připomenout jej může mnohem větší množství objektů a fenoménů – například návštěva nákupního centra nebo čekání na autobusové zastávce. Touto „expanzí do každodennosti“ je podpořen narativ všudypřítomné hrozby, před kterou není úniku, a která navíc vážně narušuje chod života. Za hrozbu nebo jev s velkým dopadem na běžný život označují koronavirus i samotné články.

Ve vztahu k opatřením je pak opět přítomný diskurz vystoupení z normality, absurdnosti a nebezpečí. Typicky jde o články, které předjímají, že opatření jsou velkým zásahem do života lidí (ať už jde o ta přijatá v ČR nebo v zahraničí) a je potřeba se kvůli nim chovat neobvyklým až dokonce nepřírozeným způsobem. V obou případech (návody k ochraně i návody k dodržování opatření) je v popředí jako médium spíše iDnes, který články zpracovává klasicky „lifestylovým“ způsobem „how-to“. Tento tón u Fóra 24 chybí.

Vysvětlování a návody ze strany vlády téměř absentují, nahrazuje je politická argumentace pro přijetí opatření. Informace jsou v určité formě přítomny na webových stránkách ministerstev, ovšem ve veřejných projevech, na tiskových konferencích ani při projevech v médiích téměř žádný komentář k tomu „jak“ opatření dodržovat ústy politických aktérů nenajdeme. Vysvětlovací a návodná role náleží odborníkům například během rozhovorů nebo formou novinářských dotazů (odpovědi v citacích článku).

2.9 Shrnutí analytické části

Následující oddíl je věnován shrnutí informací získaných během analýzy. Segment se věnuje obecným „trendům“ které se vyskytovaly napříč články a také souvislostem, které existují napříč jednotlivými zkoumanými aspekty. Nejprve se věnuji koronavirovému diskurzu ve sledovaném období obecně – jeho specifikům a typickým jevům. Následně se zabývám také shrnutí všech poznatků o odlišnostech mezi vládním a mediálním diskurzem z hlediska sekuritizace. Poslední oddíl je zaměřený na shrnutí rozdílů mezi zkoumanými médii – iDnes.cz a Forum24.cz napříč celou analýzou.

2.9.1 Koronavirový diskurz ve sledovaném období

V úvodní části analýzy je patrné zaměření médií na plnění zpravodajské funkce. Předávány jsou informace z čistě oficiálních a státních zdrojů. Důraz je kladen také na čísla a statistiky, které textům dodávají kredibilitu, ač jejich výpovědní hodnota pro čtenáře nemusí být nijak relevantní. Specifická pro toto období je rovněž velká závislost médií na informacích České tiskové kanceláře (ČTK). Reprodukce sdělení státních aktérů mají v limitované míře názorový charakter, naopak příspěvky odborníků, pokud se v textu vůbec vyskytují, bývají zcela věcné až „katalogizujícího“ charakteru.

Období ledna až první poloviny února je charakteristické svým zaměřením na nákazu v cizích zemích – toto téma přinášejí především média. Později se informace o stavu v zahraničí vyskytují simultánně s tématem nákazy v České republice, ovšem v tomto případě již absentují prognózy – mediální články předpovídají nebo implikují negativní vývoj nákazy v Česku na základě zahraničních zkušeností především v období, kdy koronavirus v Česku ještě není. V následující fázi slouží příklady ze zahraničí především ke srovnávání v oblasti preventivních opatření, zde je patrné i zapojení vlády, která si vybírá především případy negativního charakteru, na kterých ilustruje „nezvládnutí“ pandemie. Tato strategie vládním aktérům umožňuje legitimizovat domácí opatření a zároveň zdůraznit jejich úspěch a efektivitu, ačkoliv fáze nákazy i reakční kapacity jmenovaných zemí srovnatelné (stejně) nejsou.

Později v únoru se diskurz stáčí ke spekulacím a také prognózám – mediální prostor se dostává různým odhadům, projekcím a průzkumům, které vykreslují další dění (s nepříliš velkou přesností). Přibývá příspěvků odborníků a také politiků. Vláda začíná aktivně komunikovat na téma koronavirus teprve koncem února – nejčastěji během tiskových

konferencí. Později dostává tato forma výstupu periodicitu, vyjádření ke koronaviru vždy přichází společně s tiskovou konferencí po meetingu Bezpečnostní rady státu. Výpovědi z tiskových konferencí se pro média stávají nejčastěji využívaným materiálem k reprodukci politických sdělení (vytlačují například příspěvky na sociálních sítích nebo komentáře a reportáže).

V březnovém období začínají média plnit také funkci ochrany veřejného zájmu, potažmo ochrany demokratických institucí – to je patrné především u Fórum 24. Zprávy na základě sdělení vlády jsou komentovány a reinterpretovány – často jde o reprodukci pouze části sdělení. Koronavirový diskurz rychle nabírá dimenzi ekonomickou, v souvislosti s přijetím prvních opatření se přesouvá pozornost z viru samotného na jeho druhotné dopady. V rámci médií i opozice se diskurz začíná silně tříštit podle různých názorových proudů. Naopak jednotná zůstává komunikační linka vlády.

2.9.2 Srovnání vládního a mediálního diskurzu

Jak již bylo popsáno v souhrnech jednotlivých aspektů analýzy, vládní diskurz a diskurz médií prokazují velkou míru odlišnosti, a to v zásadních otázkách co se týče sekuritizace. Napříč téměř všemi tématy je vládní diskurz konzistentní, uklidňující, vysvětlující až argumentační. K samotnému koronaviru se vláda vyjadřuje jen zblízka – nehodnotí ani jej nepopisuje. Produkováný text slouží především k legitimizaci přijatých opatření a k návratu diskurzu do roviny normality (podobně v posledním případě funguje také diskurz odborníků, na kterém politický částečně spočívá). Shrňeme-li vládní diskurz ve vší obecnosti, jen obtížně v něm lze po celou dobu sledovaného období nalézt stopy sekuritizační rétoriky. Jedinou výjimku tvoří poslední analyzovaná tisková konference 12. března, tedy během vyhlášení nouzového stavu, kdy je ovšem využití bezpečnostního diskurzu vzhledem k okolnostem takřka nevyhnutelné (obsah prezentovaného tématu je ve své podstatě bezpečnostní, a proto jej také nelze mimo tuto rovinu obhájit).

Známky desekuritizace nese vládní diskurz po celou dobu analýzy, ať už jde o přímé vyvracení hrozby nebo méně explicitní náznaky a celkovou tonalitu produkováných sdělení. Koronavirus je pro vládu nikoliv hrozbou, jako spíše výzvou nebo politickou (nikoliv bezpečnostní) překážkou, a lze jej řešit v rovině běžné legislativy (není potřeba výjimečných pravomocí). Toto řešení je kontinuálně prezentováno jako úspěšné a efektivní, což v důsledku také značí dostatečnou ochranu před hrozbou. Argumentace stran přijatých opatření spočívá částečně na diskurzu politickém a vědeckém, přijatá rozhodnutí jsou

spojena s legitimitou osoby Andreje Babiše (premiér je garantem správnosti rozhodnutí/opatření), případně odborností vybraných expertů, předně epidemiologa Romana Prymuly, který představuje vysvětlující část diskurzu, zejména během tiskových konferencí.

Mediální diskurz lze obecně označit za sekuritizující. Příčin k této tendenci může být celá řada (viz také kapitola srovnání diskurzu iDnes a Fórum 24). Prvotně je to snaha zaujmout čtenáře a prezentovat informace, které jsou určitým způsobem zajímavé až šokující. Tento „bulvární“ trend ovšem vede k tomu, že vedle informování články také vytvářejí vlastní dojem o koronavirové epidemii – například zveličují její soudobý i potenciální dopad, předpovídají černé scénáře, soustředí se na negativní informace a komentují nepraktičnost či neúčinnost protiopatření. To vše přispívá konstrukci koronaviru jako hrozby, jako nebezpečí, které ohrožuje běžný život lidí a vede ke krizové situaci. Na druhou stranu ovšem média nevolají po konkrétních krocích nebo po rozšíření pravomocí vlády (tak, jak by to bylo možné očekávat podle původního modelu sekuritizace).

Co se týče reprezentace vládního diskurzu v médiích, rozhodně nelze hovořit o informační závislosti médií na tomto zdroji, ačkoliv řada informací je jimi skutečně přebírána. Podoba těchto informací ovšem podléhá značné úpravě – zveřejněny nikdy nejsou všechna klíčová sdělení, stejně tak není dodrženo jejich pořadí či tematická priorita. Média pojmají za zajímavější jiná sdělení než političtí aktéři, a proto také některým z nich dávají preferenci, ačkoliv to není v zájmu původního autora sdělení. Vládní diskurz je navíc v mediálních článkách obohacen o komentáře a glosy, které re-kontextualizují původní sdělení a v mnohých případech se vůči němu vymezují, což vytváří prostor pro diskuzi a formování protinázorů. Média mají tendenci vládní sdělení předávat v neúplné formě, která podléhá autorské a stylistické úpravě, kdy je primárním cílem zaujmout čtenáře a navázat komunikované téma na každodennost. Ačkoliv původní tendencí vládních sdělení může být desekuritizace tématu, v mediálních výstupech mohou tyto výroky působit sekuritizačním dojmem, nebo přinejmenším doplňovat primárně sekuritizující diskurz. Sdělení vlády proto nelze označit jako určující pro míru (de)sekuritizace sdělení mediálních.

2.9.3 Srovnání diskurzu iDnes a Fórum 24

Články iDnes, ačkoliv se nesou v uvolněnějším rázu a obsahují méně technického jazyka, jsou specifické svou prací s daty. Valná většina článků je podložena průzkumy nebo informacemi čerpanými z ověřených zdrojů, byť se často stává, že ty nejsou konkrétně uvedeny (např. „jak tvrdí WHO“). Oblíbené jsou i průzkumy veřejného mínění nebo ankety

mezi „běžnými občany“. Tyto typy reportáží u druhého sledovaného média zcela chybí. Pokud články zmiňují názor někoho jiného než autora článku, bývají jím výhradně opoziční politici a/nebo odborníci.

V článcích iDnes je neobvyklé narazit na reprezentaci názorů opozice a nestátních aktérů, obvykle se objevuje pouze stanovisko vlády. Pokud vůči němu zaznívá kritika, obvykle není přítomna ve stejném výstupu, ale je jí věnován samostatný článek. To může být způsobeno zejména novinářskou praxí, která se soustředí na předání informací (zhotovení článku) v co nejkratším čase, do čehož by se snaha o poskytnutí názoru více aktérů negativně promítla. Zároveň ale může jít o ovlivnění na straně šéfredaktora nebo majitele médií (gatekeeping). Sdělení vlády jsou tím totiž reprodukována v dominantním postavení, které je prezentováno v krajních případech dokonce jako dogma, tj. bezchybné, nikým nezpochybnované stanovisko. Naopak zazní-li kritika opozice, objeví se samostatně (bez přímé návaznosti) a zároveň v pozici, kdy jsou proti ní předloženy argumenty – tj. v defenzivním postavení.

Pro Forum24 jsou typičtější příspěvky typu glosa, které autorovi dovolují častěji využívat hodnotící jazyk a informace v článku doplnit o vlastní názor (viz profilace média jako „názorového deníku“). Tímto je dále snížen dopad „reprodukce vládních sdělení“, protože autor článku se (mnohem aktivněji než u iDnes) mnohem častěji vůči vládním stanoviskům vymezuje explicitně, nikoliv např. prostřednictvím kontextu nebo pouze zahrnutím i jiných názorů, např. komentáře opozice či odborníků. V dominantní pozici je zde naopak kritika. V případě Forum24 jsou sdělení a jejich obsah autorem označována za správná či špatná, vhodná či nevhodná. Tento jev u iDnes zcela chybí, a pokud se články na tomto serveru o hodnocení pokoušejí, činí tak nepřímě.

V případě Fórum 24 lze pozorovat do jisté míry konkrétní formu kritiky, která naznačuje směr, který by měl být politickými elitami přijat – nikdy ale nejsou jmenována konkrétní opatření ani politické kroky. iDnes se soustředí na každodennost, čímž rozšiřuje oblasti diskurzu, ve kterých se lze setkat s tématem koronaviru. Obě média konstruuji blízkost a nevyhnutelnost nákazy vzhledem k referenčnímu objektu, a v pozdějších fázích také přinášejí téma protikoronavirových opatření, které lze označit za samostatně sekuritizovaný jev.

Články iDnes a Forum24 vykazují ve specifických případech obsahovou podobnost. Ta je zapříčiněna především čerpáním ze stejného zdroje – jde o zprávy převzaté z České tiskové kanceláře (ČTK). Odlišnosti lze pozorovat ve volbě nadpisu, kompozici článku a drobných

změnách v textaci. Texty mohou obsahovat další autorské pasáže doplněné redakcí. V případě Forum24 je běžné pro všechny články důsledné uvádění zdrojů všech informací – např. pokud jsou převzaty z profilů politiků na sociálních sítích, ze zahraničních zpravodajských služeb nebo od tiskových mluvčích (FOR45). Server iDnes přebírá informace především ze sociálních sítí členů vlády a zahraničních deníků, ne vždy je ale zdroj explicitně uveden v textu.

Společným prvkem obou médií je tendence koronavirus sekuritizovat, což je patrné zejména v lednu a únoru – tehdy je diskurz obou médií podobný; přináší nové informace o nákaze, podléhá chytlavým titulkům, spekuluje a konstruuje blízkost viru a jeho potenciálně nebezpečné dopady. S přelomem února a března se diskurz na Fórum 24 částečně mění a tříští, sekuritizační linie zaniká v nesourodém názorovém proudu, z něž některé články koronavirus dále označují za hrozbu a jiné naopak situaci zlehčují. Patrný je u obou médií také postupný odklon od tématu viru jako takového k jeho ekonomickým a společenským dopadům, a následně k dopadům ochranných opatření – ty ke konci sledovaného období v člancích vystupují dokonce častěji a jsou rovněž mnohem více sekuritizovány (jako téma) než virus samotný.

Závěr

Záměrem této diplomové práce bylo popsat politický a mediální diskurz během prvních tří měsíců roku 2020, tedy diskurz, který předcházel vyhlášení nouzového stavu 12. března 2020. Vyhlášení nouzového stavu jako takové lze dle sekuritizační teorie chápat jako kulminaci sekuritizačního procesu, jako úspěšné prosazení konstrukce hrozby. Vedlejším cílem práce bylo také ověřit teoretickou premisu, která v rámci sekuritizace stále převládá, a sice že média jsou pouhým zprostředkovatelem (de)sekuritizačních sdělení politických elit, tedy že sama o sobě v tomto procesu nevystupují jako autonomní aktér.

Analyzoval jsem korpus celkem 154 textů z mediálních článků a tiskových konferencí. Napříč těmito výstupy jsem dále identifikoval sedm aspektů – kategorií, z nichž jedna je věnována výhradně srovnání vládního diskurzu s následnou reakcí médií. Zbylých šest aspektů se pak věnuje abstraktním tematickým kategoriím, které shrnují specifická odvětví zkoumaného diskurzu; ekonomická sekuritizace, statistický diskurz, válečný diskurz, rady a návody, vizuální aspekt a komentáře odborníků. Každá podkapitola obsahuje shrnutí nabytých poznatků a také srovnání diskurzu vlády a dvou vybraných médií v rámci kategorie. Třetí úroveň analýzy je závěrečné shrnutí, které je členěno do tří částí věnovaných koronavirovému diskurzu ve sledovaném období obecně, srovnání diskurzu vládního a mediálního, a srovnání diskurzu mezi dvěma vybranými médii.

Diskurzivní analýza provedená ve vymezeném období prokázala, že politický diskurz neobsahoval typické znaky sekuritizace – ať už samotné řečové akty, nebo rámec, jež by projevy politických aktérů stavěl do sekuritizační roviny. Z hlediska vládního diskurzu zůstává koronavirus jako téma v rovině politické, nikoliv bezpečnostní, a političtí aktéři (zástupci vlády) se o něm ve veřejných projevech vyjadřují jako o tématu politickém, nikoliv bezpečnostním – s výjimkou poslední sledované tiskové konference při vyhlášení nouzového stavu (12. března). Vláda po celou dobu sledovaného období označuje koronavirus za „problém“, nikoliv „hrozbu“. Dále opakovaně zdůrazňuje dostatečnou ochranu občanů proti viru a celkovou připravenost v rovině epidemiologické, ekonomické i společenské. Vláda také aktivně vystupuje proti obavám, nejistotě a pocitům materiálního nedostatku. Ve svých výpovědích navíc zůstává dlouhodobě konzistentní. Vládní diskurz lze proto na základě analýzy označit za desekuritizační.

Analýza reprodukce vládních sdělení v médiích, a s ní související analýza samostatného mediálního diskurzu prokázala, že média jsou nejen schopná původní sdělení reprodukovat

v pozměněné podobě, ale navíc také aktivně mění vyznění původních sdělení směrem k sekuritizaci. Původně desekuritizující sdělení vlády jsou tak použita pro konstrukci hrozby. Kvalitativně se mediální diskurz od politického liší svým soustředěním na informace se zpravodajským potenciálem, což zapříčiňuje, že články s koronavirovou tematikou se zaměřují na negativní informace a „šokující“ zprávy, a také na mnohdy nekvalitně podložené průzkumy a prognózy. Textový i obrazový materiál hodnotí koronavirus jako nebezpečí, na které Česká republika naopak není připravena odpovědět, nedisponuje dostatečnou ochranou a nemá dostatek materiálních prostředků. V některých případech dokonce média uvádějí, že ochrana možná není vůbec.

Ačkoliv se mediální diskurz liší mezi oběma sledovanými médii (iDnes a Fórum 24), a ačkoliv se koronavirový diskurz proměňuje v čase, rozhodně nelze mluvit o závislosti médií na výpovědích politických aktérů. Právě naopak – díky komentářům a soustředění se na negativní a nebezpečné aspekty, díky propojení téma koronaviru s každodenním životem a s tématy jako ekonomická krize, historické případy epidemií, apokalyptickou terminologií, s materiálním nedostatkem a s válečnou rétorikou, lze označit mediální tendenci za sekuritizující. Diskurz médií a politických elit ve spojení s koronavirem se tedy ve sledovaném období liší nejen v kvalitativním obsahu, ale také v obecné tendenci v rámci sekuritizační teorie – tj. jsou odlišné a zároveň si navzájem oponují. Ve vší obecnosti vytvářejí rozdílný obraz koronavirové (v té době) epidemie.

Ačkoliv závěr této diplomové práce nelze generalizovat vzhledem ke specifčnosti výzkumu, jde o příspěvek k akademické diskuzi na téma moderního pojetí sekuritizační teorie. Podobně jako jiní autoři citovaní v této práci se rovněž přikláním k názoru, že sekuritizaci nelze chápat pouze jako koncept pro zkoumání čistě politických nebo mezinárodně politických témat. Zároveň jsem přesvědčen, že budoucí výzkum na poli sekuritizace by se měl hlouběji zaměřit na roli publika v celém procesu, a především na roli médií jako aktéra s vlastními motivy a autonomií. Koncepce, která vychází ze zkušeností s americkým mediálním systémem, kde je závislost mezi médii a politickými stranami silnější a snadno čitelná, by pro své správné aplikování měla vzít potaz (mimo jiné) mediální systémy liberálních demokracií v západní a střední Evropě, kde, jak prokazuje i tento výzkum, není provázanost médií s politickou sférou tolik silná.

V rámci budoucího výzkumu by na téma vztahu mezi médii a sekuritizací bylo bezpochyby zajímavé věnovat se detailněji například roli tiskových agentur jako hlavního šířitele

vládního diskurzu (nebo řečových aktů), případně politicko-mediální dynamice na pozadí jiných významných událostí s potenciálem sekuritizace, například ekonomických krizí, brexitu, nebo krize klimatické – ať už v prostředí České republiky nebo jiných zemí. Vhodně by výzkum této práce doplnila také analýza kvantitativního charakteru, např. obsahová analýza, která by se zaměřila na přebírání konkrétních řečových aktů, případně také propracovanější analýza vizuální stránky sekuritizace koronavirové pandemie v Česku.

Bibliografie

BALZACQ, Thierry, ed. Enquiries into methods: A new framework for securitization analysis. In: BALZACQ, Thierry. *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve* [online]. London: Routledge, 2010, s. 31-54 [cit. 2022-07-08]. ISBN 9780203868508. Dostupné z:

<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203868508-9/enquiries-methods-new-framework-securitization-analysis-thierry-balzacq>

BALZACQ, Thierry. *Securitization Theory: Past, Present, and Future*. Polity [online]. 2019, 51(2), 331-348 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0032-3497. Dostupné z: doi:10.1086/701884

BAYSAL, Basar. 20 Years of Securitization: Strengths, Limitations and A New Dual Framework. *International Relations* [online]. 2020, 17.(67), 3-20 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: doi:10.33458/uidergisi.777338

BENEŠ, Vít a Petr DRULÁK, ed. *Metodologie výzkumu politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-283-8.

BULANTOVÁ, Klára. *Média a sekuritizace: islám jako bezpečnostní hrozba*. Praha, 2014. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/69592>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Vít Střítecký.

CAMPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. University of Minnesota Press, 1998. ISBN 9780816631445.

COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR [online]. ÚZIS ČR a IBA LF MU, 2022 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

ČESKO. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 9. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press, 1992. ISBN 0-7456-0674-1.

FOUCAULT, Michel. *The Order of Discourse*. In: YOUNG, Robert. *Untying the Text: A Post-Structuralist Reader*. Boston: Routledge & Kegan Paul, 1981, s. 48-78. ISBN 0-7100-0804-X.

GARCIA LANDA, Jose Angel. Notes on 'The Order of Discourse'. SSRN Electronic Journal [online]. [cit. 2022-07-08]. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.2439772

GÜNAY, Defne, Emre İŞERI a Metin ERSOY. Alternative Media and the Securitization of Climate Change in Turkey. *Alternatives: Global, Local, Political* [online]. 2018, 43(2), 96-114 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0304-3754. Dostupné z: doi:10.1177/0304375418820384

HANSEN, Lene. Reconstructing desecuritisation: the normative-political in the Copenhagen School and directions for how to apply it. *Review of International Studies* [online]. 2012, 38(3), 525–46 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: doi:10.1017/s0260210511000581

HRADILKOVÁ BÁRTOVÁ, Eliška. Strážci Babišova impéria: Co jsou zač čtyři nejvěrnější a jaké mají vazby. *Hlídací pes* [online]. Ústav nezávislé žurnalistiky, 19. září 2017 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/strazci-babisova-imperia-jsou-zac-ctyri-nejvernejsi-jake-maji-vazby/>

Chřipka versus koronavirus – podobnosti a zásadní rozdíly, situace k 18.3.2020. Státní zdravotní ústav [online]. c2022, 18. březen 2020 [cit. 2022-07-10]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/chripka-versus-koronavirus-podobnosti-a-zasadni-rozdily-k-18>

JENSEN, Leif C. Seduced and surrounded by security: A post-structuralist take on Norwegian High North securitizing discourses. *Cooperation and Conflict* [online]. 2013, 48(1), 80-99 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0010-8367. Dostupné z: doi:10.1177/0010836712461482

KLAPPER, Joseph Thomas a Bernard BARELSON, LAZARFELD, Paul, ed. *The Effects of Mass Communication*. Glencoe: The Free Press, 1960.

KLEPKA, Rafał. The role of media in informing and acting for the sake of national security. In: *State security in the contemporary world* [online]. Kraków: Drukarnia Styl Anna Dura, 2019, s. 251-263 [cit. 2022-07-08]. ISBN 978-83-952578-3-4. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/330881190_The_role_of_media_in_informing_and_acting_for_the_sake_of_national_security

KUBANT, Vít. V Česku jsou první tři nakažení koronavirem. Všichni přicestovali ze severní Itálie. *IRozhlas* [online]. Český rozhlas, 2022, 1. 3. 2020 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/wuchansky-koronavirus-2019-ncov-nakazacina_2001281313_sot

LIPPMANN, Walter. Veřejné mínění. Přeložil Ladislav KÖPPL. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0939-3.

LUKAŠÍK, Petr. Sekuritizace migrace v České republice – případ zahraničních bojovníků. Praha, 2019. Diplomová práce. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/109934>. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí práce Tomáš Kučera.

MANSELL, Warwick. Misleading the public understanding of assessment: wilful or wrongful interpretation by government and media. *Oxford Review of Education* [online]. 2013, 39(1), 128-138 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0305-4985. Dostupné z: doi:10.1080/03054985.2013.764758

MATTSSON, Noora. Securitization of Immigrants – and its Political Impacts on European Union. Praha, 2017. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/1973>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Vít Střítecký.

MAULIDIA, Halida. Securitization revisited: theories and cases [online]. October 2018 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: doi:10.13140/RG.2.2.33182.48962

MOLNÁR, Anna, Lili TAKÁCS a Éva JAKUSNÉ HARNOS. Securitization of the COVID-19 pandemic by metaphoric discourse during the state of emergency in Hungary. *International Journal of Sociology and Social Policy* [online]. 2020, 40(9/10), 1167-1182 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0144-333X. Dostupné z: doi:10.1108/IJSSP-07-2020-0349

NGUYEN, Jenna. Desecuritization and The Politics of Security [online]. Nijmegen: Radboud University, 2020 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: https://theses.uibn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/10563/Nguyen%2C_Jenna_1.pdf?sequence=1&fbclid=IwAR0ra1f8QHWGmxXZWw0XOK85uOdeLe50pcebBctQMUAtzoo2YiCKKhycaPE

O projektu FORUM 24. Fórum 24 [online]. 2022 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/o-nas/>

Okoronaviru.cz: Historie pandemií [online]. Aktuálně.cz, 2022 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: <https://www.okoronaviru.cz/historie-pandemii/>

OSKANIAN, Kevork. Securitisation gaps: Towards ideational understandings of state

weakness. *European Journal of International Security* [online]. 2021, 6(4), 439-458 [cit. 2022-07-08]. ISSN 2057-5637. Dostupné z: doi:10.1017/eis.2021.13

Pandemický plán ČR [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2012, 27.7.2012 [cit. 2022-07-09]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf

Protiepidemická opatření. *Vláda.cz* [online]. Vláda ČR, 2022, 11. 4. 2022 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/mimoradna-a-ochranna-opatreni-co-aktualne-plati-180234/>

QADRI, Syed Nasser, Framing terrorism and migration in the USA: the role of the media in REUS-SMIT, Christian a Duncan SNIDAL. *The Oxford Handbook of International Relations*. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 9780199219322.

ROZSYPAL, Michael. K panice z čínského koronaviru není důvod, u nás zabíjí ‚běžná‘ chřipka, vysvětluje lékařka. *IRozhlas* [online]. Český rozhlas, 2022, 28. 1. 2020 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/wuchansky-koronavirus-2019-ncov-nakaza-cina_2001281313_sot

RYCHNOVSKÁ, Dagmar. Securitization and the Power of Threat Framing. *Perspectives* [online]. Institute of International Relations, NGO, 2014, 22(2), 9-31 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/24625251>

securitization processes, 2020. PhD thesis, University of Glasgow. [cit. 2021-7-13]

SCHÄFER, Mike S, Jürgen SCHEFFRAN a Logan PENNIKET. Securitization of media reporting on climate change? A cross-national analysis in nine countries. *Security Dialogue* [online]. 2016, 47(1), 76-96 [cit. 2021-11-26]. ISSN 0967-0106. Dostupné z: doi:10.1177/0967010615600915

SCHLEHROVÁ, Sára-Ráchel. Změna sociální konstrukce nezaměstnaných v období krize související s COVID-19. Praha, 2021. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/126778>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Vedoucí práce Karolína Dobiášová.

SJÖSTEDT, Roxanna. Exploring the Construction of Threats: The Securitization of HIV/AIDS in Russia. *Security Dialogue* [online]. 2008, 39(1), 7-29 [cit. 2022-07-08]. ISSN

0967-0106. Dostupné z: doi:10.1177/0967010607086821

ŠAFR, Pavel. „Nebojíme se Babiše!“ Svobodné fórum se rozšíří, promění na FORUM 24 a zahajuje kampaň. Fórum 24 [online]. 2017, 7. 1. 2017 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/nebojime-se-babise-svobodne-forum-se-rozsiri-promeni-na-forum-24-a-zahajuje-kampan/>

TAGLIAPIETRA, Alberto. Media and Securitisation: The Influence on Perception. Istituto Affari Internazionali (IAI), 2021. ISBN 978-88-9368-211-4. ISSN 2610-9603.

TAGLIAPIETRA, Alberto. Media and Securitisation: The Influence on Perception. Istituto Affari Internazionali (IAI), 2021. ISBN 978-88-9368-211-4. ISSN 2610-9603. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/resrep33646>

The Framing Theory [online]. Communication Studies, 2022 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: <https://www.communicationstudies.com/communication-theories/framing-theory?fbclid=IwAR15qlgf-XXkDFuLfjOhGwixxmuCQgtx-TTBcEIEVpI8gdp4BI4kxF5Tss>

THEYS, Sarina. The basics of constructivism. International Relations Theory [online]. 2018, 36-41 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: https://eprints.ncl.ac.uk/file_store/production/243398/E34DFD4F-D44E-4ACF-9BBC-C73D632DA6BE.pdf

TKACZYK, Michal. Between Politicization and Securitization: Coverage of the European Migration Crisis in Czech Online News Media. Communication Today [online]. 2017, 8, 90-111 [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Between-Politicization-and-Securitization%3A-Coverage-Tkaczyk/9aae6f557c19ec4dd2aafc6ace232ecbce00ccd9>

VEZOVNIK, Andreja. Securitizing Migration in Slovenia: A Discourse Analysis of the Slovenian Refugee Situation. Journal of Immigrant & Refugee Studies [online]. 2017, 16(1-2), 39-56 [cit. 2022-07-08]. ISSN 1556-2948. Dostupné z: doi:10.1080/15562948.2017.1282576

VOKŘÁL, Jiří. Zpravodajský web Seznam Zprávy na začátku pandemie koronaviru. Praha, 2021. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/126779/130303340.pdf?sequence=1>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut

komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Barbora Osvaldová.

VULTEE, Fred. Securitization as a Theory of Media Effects: The Contest Over the Framing of Political Violence. 2007. Dissertation. University of Missouri. Vedoucí práce Lee Wilkins.

VULTEE, Fred. SECURITIZATION. Journalism Practice [online]. 2010, 4(1), 33-47 [cit. 2021-11-26]. ISSN 1751-2786. Dostupné z: doi:10.1080/17512780903172049

WAEVER, Ole, Barry BUZAN a Jaap DEWILDE. Security: A New Framework for Analysis. Colorado: Lynne Rienner Publishers, 1998. ISBN 1-55587-784-2.

WAEVER, Ole. Securitization and Desecuritization. In: LIPSCHUTZ, Ronnie. On Security [online]. Columbia University Press, 1995 [cit. 2022-07-08]. Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/872615/mod_resource/content/1/Waever.pdf

WAIŠOVÁ, Šárka. Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. Politologické učebnice. ISBN 8086898210.

WATSON, Scott D. The Securitization of Humanitarian Migration [online]. Routledge, 2009 [cit. 2022-07-08]. ISBN 9781134004669. Dostupné z: doi:10.4324/9780203876794

WIESNER, Claudia, ed. Rethinking Politicisation in Politics, Sociology and International Relations [online]. Cham: Springer International Publishing, 2021. ISBN 978-3-030-54544-4. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-030-54545-1

WILLIAMS, Michael C. Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics. International Studies Quarterly [online]. 2003, 47(4), 511-531 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0020-8833. Dostupné z: doi:10.1046/j.0020-8833.2003.00277.x

WILLIAMS, Michael C. Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics. International Studies Quarterly [online]. 2003, 47(4), 511-531 [cit. 2022-07-08]. ISSN 0020-8833. Dostupné z: doi:10.1046/j.0020-8833.2003.00277.x

Zpravodajský portál iDNES.cz. Mafra.cz [online]. 2022 [cit. 2022-07-15]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>

Další použité online zdroje

Analytické rozhraní Monitora – app.monitora.cz

E-portal Státního zdravotního ústavu – szu.cz

Média centrum vlády ČR – www.vlada.cz/cz/media-centrum/

Online rating domén Gemius – rating.gemius.com

Statistické rozhraní portálu MZČR ke koronaviru – onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid19

10.8.21
SCHVÁLENO

**Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
 Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce**

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
 Kroupa Jan

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
 2020

E-mail diplomantky/diplomanta:
 51684378@fsv.cuni.cz

Studijní obor/forma studia:
 Mediální studia/distanční (ND_MS)

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd	
Došlo dne:	29 -07- 2021 -1-
Čj: 203	Příloh:
Přiděleno:	

Název práce v češtině:

Diskurzivní analýza sekuritizace koronaviru v českých médiích

Název práce v angličtině:

Discourse analysis of the securitization of Covid-19 in Czech media

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2021/2022

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

O tom, zda se z konkrétního jevu či tématu stane veřejností obecně vnímaná hrozba, často nerozhodují fakta, ale diskurz, který je obklopuje. Nejčastějšími aktéry tohoto diskurzu jsou politici, kteří mohou využít médií ke konstrukci takového diskurzu. Výsledné vnímání jevu jako politického problému či dokonce bezpečnostní hrozby pro daný stát nebo segment obyvatelstva se pak stává konstruktem, který nemusí odpovídat realitě. O tom, jak političtí aktéři ovlivňují veřejné mínění o tom, co je považováno za hrozbu, a co případně nikoliv, mluví mimo jiné koncept sekuritizace.

Koncept pochází původně z pole mezinárodních vztahů, nicméně lze jej aplikovat také na oblast politologie a mediálních studií. Téma koronaviru a jeho sekuritizace nebylo dosud v kontextu České republiky či jejího politického systému hlouběji zpracováno. Existují nicméně práce, který koncept aplikují na řadu jiných jevů a politických témat, například v odvětví energetiky, klimatických změn či migrace.

Role médií v sekuritizaci je rovněž popsána v pracích zahraničních autorů, například v rámci Evropské unie, Spojených států nebo Turecka, a to i ve spojitosti s koronavirovou pandemií a snahou politických autorit vytvořit z daných problémů politická témata či přímo bezpečnostní hrozby – nebo je naopak bagatelizovat (tzv. desekuritizací).

Samotný pojem sekuritizace pramení z akademické diskuze v bezpečnostních studiích z osmdesátých a devadesátých let, kdy se jejími průkopníky stali mimo jiné Barry Buzan nebo Ole Waever, který také v roce 1995 termín poprvé použil.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Politické strany jsou racionální aktéři, kteří se snaží činit rozhodnutí a produkovat sdělení, která jim zajistí volební úspěch (například na základu teorie her). Můžeme proto předpokládat využití sekuritizace ve vztahu ke koronaviru. Vládu a vládnoucí strany bychom tak za normálních okolností měli vnímat za aktéry, kteří koronavirus budou konstruovat jako bezpečnostní hrozbu, zatímco opoziční strany se vůči tomuto názoru vymezují a tíhnou k desekuritizaci. V Česku byla ale v průběhu pandemie situace často opačná – tedy význačná především snahou vlády konstruovat pandemii jako zvládnutou. Sekuritizačním aktérem tak byla spíše opozice.

Cílem diplomové práce je především rozklíčovat mediální diskurz k tématu koronavirové pandemie během období před volbami do poslanecké sněmovny. S využitím sekuritizačních konceptů lze určit, zda vybraná média přispěla k (de)sekuritizaci tématu, tedy zkreslení diskurzu směrem ke konstrukci či negaci (pandemické) hrozby, a tím i ke stanovisku vlády nebo opozice.

Pro tyto účely jsem zvolil dva tábory médií podle toho, zda jde o tituly, u kterých je předpoklad, že tíhnou k názoru vlády (iDnes, Lidové noviny, Mladá fronta Dnes), nebo naopak tituly, u kterých je předpoklad opačný (A2arm, Deník Referendum, Respekt). Studium článků v rámci zvoleného období, rozborem užitých slov, tropů, či přiřazených sociálních rolí, lze identifikovat narativ článku, který tíhne k jednomu ze sekuritizačních pólů.

Mým předběžným předpokladem je, že v médiích provládních (vlastněných skupinou MAFRA) se bude mnohem častěji a intenzivněji objevovat jazyk a kontext, který bude koronavirovou problematiku bagatelizovat ve smyslu reprodukce desekuritizačního stanoviska vlády. Naopak média označená jako protivládní budou ve svých narativech méně konzistentní, přestože u nich lze zároveň očekávat vymezení se vůči vládním stanoviskům, a tudíž větší snahu o sekuritizaci.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

Vymezení tématu a záměrů práce, motivace za volbou tématu.

2. Teoretická a metodologická část

Přehled a krátký rozbor literatury, která pracuje s problematikou sekuritizace, vlivu médií v ní, nebo jejího užití ve spojení s koronavirem. Vysvětlení konceptu a základních pojmů podle Waevera a dalších autorů, popis kritiky konceptu a jeho nových dimenzí v moderním výzkumu (především role médií).

2.1. Současný stav poznání

2.2. Kontext koronavirové pandemie v Česku

2.3. Koncept sekuritizace

2.3.1. Historie a vývoj

2.3.2. Role médií v sekuritizaci

2.4. Politická situace v ČR v době pandemie

2.4.1. Představení vládních stran a jejich postojů

2.4.1.1. ANO 2011

2.4.1.2. ČSSD

2.4.2. Představení (vybraných) opozičních stran a jejich postojů

2.4.2.1. Pirátská strana

2.4.2.2. ODS

2.5. Metodologie

2.5.1. Diskurzivní analýza

3. Empirická část

Vymezení zkoumaných prvků a následná diskurzivní analýza. Předmětem zkoumání je diskurz ve vybraných člancích v předvolebním období napříč provládními a protivládními tituly.

3.1. Představení vybraných médií a kritérií výběru

3.1.1. Provládní média

3.1.1.1. iDnes

3.1.1.2. Mladá fronta Dnes

3.1.1.3. Lidové noviny

3.1.2. Protivládní média

3.1.2.1. A2arm

3.1.2.2. Deník Referendum

3.1.2.3. Respekt

3.2. Diskurzivní analýza mediálních výstupů

3.2.1. Příprava a průběh analýzy

3.2.2. Diskuze k výsledkům analýzy

4. Závěr

Prezentace výsledků, shrnutí nejdůležitějších poznatků, zhodnocení procesu výzkumu a náměty pro další výzkum.

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

V analytickém oddílu budou zkoumány výstupy související s koronavirovou situací v Česku v šesti vybraných médiích – tři provládní (iDnes, Mladá fronta Dnes a Lidové noviny) versus tři protivládní (A2arm, Deník Referendum a Respekt).

Časovým rámcem analýzy je předvolební období, které jsem vymezil v horizontu tří měsíců před volbami do poslanecké sněmovny, které se konají 8. a 9. října 2021, neboť předpokládám, že právě v tomto období bude mít sekuritizace témat politicky největší potenciál. Za toto období bude zvoleno alespoň 25 článků z každého z vybraných médií, a to také s přihlédnutím k datu jejich vydání – tedy tak, aby byly časově rozprostřené po celém zkoumaném období.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Jelikož se podmínky a kontext analýzy mění v čase, a jelikož cílem práce je zachytit postoje aktérů v časovém rámci, vhodnou metodou pro výzkum bude kvalitativní přístup ve formě diskurzivní analýzy. Při analýze řečových aktů se bude analýza soustředit na lingvistické prvky jednotlivých výpovědí, ale také na jejich vztah k realitě ve smyslu její konstrukce směrem k (de)sekuritizaci.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

WAEVER, Ole, Securitization and Desecuritization, in On Security, edited by Ronnie D. Lipschutz, New York: Columbia University Press, 1995, 46-86. [cit. 2021-7-13]

Waever, jeden z původních autorů konceptu, popisuje sekuritizaci v kontextu několika moderních příkladů, například Europeanizace nebo klimatické změny. Zároveň také vyzdvihuje možnost (zne)užití sekuritizace vládnoucími elitami k posílení vlastního vlivu a prosazení rozhodnutí, která by jinak nebyla politicky průchozí.

BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. Bezpečnost: nový rámeček pro analýzu. Brno: Centrum strategických studií, 2005. Současná teorie mezinárodních vztahů. ISBN 80-903333-6-2.

Syntéza původního konceptu pohledem bezpečnostních studií tzv. Kodaňské školy, která zahrnuje vymezení konceptu včetně jeho analytického rámce. Publikace vyzdvihuje také intersubjektivitu pojmu a nutnost jeho chápání v kontextu dalších sociálních jevů.

BENEŠ, Vít a Petr DRULÁK, ed. Metodologie výzkumu politiky. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-283-8.

Základní publikace pro shrnutí metodologie v politologickém výzkumu. Kapitola 4 se podrobně věnuje diskurzivní analýze, vhodnému materiálu pro tuto metodu i sociálně kritickému přístupu.

QADRI, Syed Nasser, Framing terrorism and migration in the USA: the role of the media in securitization processes, 2020. PhD thesis, University of Glasgow. [cit. 2021-7-13]

Akademický článek aplikující interdisciplinární pojetí konceptu sekuritizace v praxi, a to konkrétně na případu rámcování terorismu a migrace v USA. Počítá s médii nejen jako s prostředkem, skrze který

sekuritizace probíhá, ale rovněž jako se samostatným aktérem schopným sekuritizace.

MCDONALD, Matt. Securitization and the Construction of Security. European Journal of International Relations [online]. 2008, 14(4), 563-587 [cit. 2021-7-13]. ISSN 1354-0661. Dostupné z: doi:10.1177/1354066108097553

Akademický článek zabývající se současnou debatou kolem sekuritizace, především pak rozšíření konceptu směrem k novým tématům, metodám a zkoumaným problémům. Zásadní bude pro tuto práci především v otázkách kritického zhodnocení kvality a aplikovatelnosti sekuritizačního konceptu na oblast médií.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

BULANTOVÁ, Klára. Média a sekuritizace: islám jako bezpečnostní hrozba. 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vít Střítecký.

LUKAŠÍK, Petr. Sekuritizace migrace v České Republice. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Tomáš Kučera.

MATTSSON, Noora Tuulia. Securitization of Immigrants - and its Political Impacts on European Union. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vít Střítecký.

VOKŘÁL, Jiří. Seznam Zprávy na začátku pandemie koronaviru. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Barbora Osvaldová.

SCHLEHROVÁ, Sára-Ráchel. Změna sociální konstrukce nezaměstnaných v období krize související s COVID - 19. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Karolína Dobiášová.

JISKRA, Denis. Proces sekuritizace kybernetické bezpečnosti EU. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vít Střítecký.

Datum / Podpis studenta/ky

28.7.2021

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

MIESSLER JAN

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

29.7.2021

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU. A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Korpus analyzovaných článků iDnes.cz (seznam)

Příloha č. 2: Korpus analyzovaných článků Forum24.cz (seznam)

Příloha č. 3: Korpus analyzovaných tiskových konferencí (seznam)

Příloha č. 1: Korpus analyzovaných článků iDnes.cz (seznam)

IDN1 iDnes.cz. 26/01/20. Česko je v pohotovosti kvůli koronaviru, chce přivést Čechy z Wu-chanu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-evropa-zdravotnictvi-nakaza-letiste-cesko-postup.A200126_071721_domaci_linv

IDN2 iDnes.cz. 08/02/20. V Číně nám neustále měřili teploty, popisují Češi z posledního přímého letu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesi-letadlo-cina-teploty-praha.A200208_082913_domaci_onkr

IDN3 iDnes.cz. 08/02/20. Zatímco koronavirus řadí, čínský prezident se schovává. Nechce nést vinu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/cina-si-tin-pching-koronavirus-prezident.A200206_153538_zahranicni_jhr

IDN4 iDnes.cz. 25/02/20. Koronavirus Číňany nakonec posílí, říká sinolog Vojta. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/cina-koronavirus-vit-vojta.A200219_215742_zahranicni_lsv?zdroj=patro

IDN5 iDnes.cz. 14/02/20. Zeman nejspíš poletí navzdory koronaviru do Číny. Dříve chtěl vyslat Hamáčka. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/milos-zeman-jan-hamacek-cina-investice.A200214_153948_domaci_knn

IDN6 iDnes.cz. 06/03/20. Slovenka i Peruánec, co byl v Česku. COVID-19 ve světě zasáhl už 100 tisíc lidí. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-slovensko-prvni-pripad-nakaza-covid19-bratislava-pellegrini.A200306_114803_zahranicni_cern

IDN7 iDnes.cz. 07/03/20. Slovensko hlásí dva nové případy koronaviru, zná i pacienta nula. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-slovensko-nakazeni-opatreni-ministerstvo-zdravotnictvi.A200307_101013_zahranicni_aug

IDN8 iDnes.cz. 01/03/20. Zakážeme lety z Milána a Benátek, navrhuje Babiš. Majitele Airbnb vyzval k obezřetnosti. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-evropa-zdravotnictvi-nakaza-letiste-cesko-postup-milano-benatky.A200301_212312_zahranicni_maka

IDN9 iDnes.cz. 11/03/20. V Česku je 64 nakažených. Soukromá laboratoř hlásí další, testy se ověřují. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-zprava-pocet-nakazeni-cesko.A200311_062916_domaci_bur

IDN10 iDnes.cz. 17/02/20. Vláda schválila vyslání letounu s pomocí kvůli koronaviru do Číny. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/humanitarni-pomoc-vlada-cina-armadni-special-koronavirus.A200217_080601_domaci_kop

IDN11 iDnes.cz. 19/02/20. Pokud ANO nevyhraje příští volby, odcházím z politiky, řekl Babiš. URL:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-odejdu-z-politiky-kdyz-prohraju-volby-blesk.A200219_123545_domaci_zaz

IDN12 iDnes.cz. 08/03/20. Zachovejme chladnou hlavu, koronavirus přejde, varoval Zeman před panikou. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/milos-zeman-koronavirus-varoval-panika-nemoc-nakazeni-koncert-prazsky-hrad-vyroci-inaugurace.A200308_174342_domaci_pmk

IDN13 iDnes.cz. 06/03/20. Kupujme roušky a respirátory společně, vyzvali evropští ministři zdravotnictví. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-evropska-unie-komise-nakup-rouskey-ochranne-pomucky-ministri-zdravotnictvi-vojtech-koordin.A200306_161604_zahranicni_pmk

IDN14 iDnes.cz. 04/03/20. Omezení akcí či fixace cen roušek. Bezpečnostní rada státu řeší koronavirus. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/bezpecnostni-rada-satu-koronavirus-prevence-omezeni.A200304_065244_domaci_aug

IDN15 iDnes.cz. 02/03/20. Hamáček je pro nouzový stav, Babiš proti. Koronavirus se epidemicky nešíří. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/hamacek-koronavirus-nouzovy-stav-vlada-cssd.A200302_111607_domaci_remy

IDN16 iDnes.cz. 03/03/20. Lidi, neblázněte! Koronavirus nestojí za humbuk, říká pacient z Bulovky. URL: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/koronavirus-pacient-bulovka-infekcni-oddeleni-izolace-rozhovor.A200302_155120_usti-zpravy_pakr?zdroj=patro

IDN17 iDnes.cz. 11/02/20. Češi se koronaviru nebojí, jen pět procent by sáhlo k vyhoštění všech Číňanů URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-pruzkum-agentura-behavior-cesti-se-nakazy-neboji.A200211_085210_domaci_lre

IDN18 iDnes.cz. 05/03/20. K přenosu koronaviru v Česku nedošlo. Babiš bude řešit kompenzace za biatlon. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-babis-nakaza-biatlon-mistrovstvi.A200305_171443_domaci_kop

IDN19 iDnes.cz. 08/03/20. Hackeri zneužili paniku kolem koronaviru, Českem se šíří podvodné maily. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-panika-podvodne-maily-hackeri-elektronicka-posta-lakaji-penize.A200306_111313_domaci_chtl

IDN20 iDnes.cz. 08/03/20. Žádné podávání rukou ani líbání mezuzu. Izrael je v době koronavirové. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-koronavirus-karantena-opatreni.A200306_174543_zahranicni_jum?zdroj=patro

IDN21 iDnes.cz. 09/03/20. Ztráta kontroly nad koronavirem? Taxikář je zlomový případ, řekl Prymula. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-taxikar-komunita-prymula-sireni-infekce-karantena.A200309_230610_domaci_remy

IDN22 iDnes.cz. 09/03/20. Armáda pomůže na hranicích kontrolovat cizince, zda nemají koronavirus. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-karantena-pro-turisty-z-postizenych-oblasti-hamacek.A200309_132252_domaci_kop

IDN23 iDnes.cz. 09/03/20. Ministři schválili od úterý zákaz návštěv v nemocnicích, netýká se dětí. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/bezpecnostni-rada-statu-koronavirus-vlada-zakaz-navstev-nemocnice.A200308_232730_domaci_kop

IDN24 iDnes.cz. 10/03/20. Zákaz velkých akcí? Dochází k explozivnímu šíření, řekl Prymula. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-bezpecnostni-rada-statu-opatreni.A200310_062005_domaci_bur

IDN25 iDnes.cz. 10/03/20. Stát kvůli koronaviru zavírá všechny školy, ruší hromadné akce nad sto lidí. URL: https://www.idnes.cz/podcasty/rozstrel/bezpecnostni-rada-statu-ke-koronaviru-tiskovka.V200310_102836_idnestv_vov

IDN26 iDnes.cz. 10/03/20. Je to opožděné, ale správné rozhodnutí, pochválil vládu Kalousek. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemovna-zakaz-konani-verejnych-akci-zavreni-skol.A200310_110000_domaci_kop

IDN27 iDnes.cz. 10/03/20. Jurečka chce, ať jeden rodič může zůstat doma s dítětem a má celý plat. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jurecka-vyzva-vlade-nechat-doma-rodice-za-100-procent-platu-s-detmi.A200310_115525_domaci_kop

IDN28 iDnes.cz. 10/03/20. Schillerová odmítla, aby rodič mohl zůstat s dítětem a měl 100 procent platu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-opozice-jednani-koronavirus.A200310_125535_domaci_kop

IDN29 iDnes.cz. 10/03/20. Výuka na školách se rušila i v minulosti, často kvůli počasí či chřipce. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-opatreni-ruseni-vyuky-skola-zakladni-stredni-vysoka.A200310_133158_domaci_rko

IDN30 iDnes.cz. 10/03/20. Mimořádná opatření kvůli koronaviru zvedla internetový provoz i trojnásobně. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-internet-provoz-traffic-trojnásobek-rust-skok.A200310_160917_domaci_rapc

IDN31 iDnes.cz. 10/03/20. Lidský život je důležitější než ekonomika, řekl Zeman. Opatření podporuje. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/milos-zeman-koronavirus-opatreni-ceska-republika.A200310_194949_domaci_kane

IDN32 iDnes.cz. 12/03/20. Stovkám Čechů hrozí, že uváznou v USA. Letecké spojení s EU se na měsíc ruší. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-usa-uzavreni-hranic-amerika-donald-trump-londyn-turiste-cesi.A200312_085041_domaci_lre

IDN33 iDnes.cz. 12/03/20. Obchody zavírat nebudeme, ohradil se Babiš proti zprávám ze sítí. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-koronavirus-vlada-zakazy.A200312_055115_domaci_bur

IDN34 iDnes.cz. 12/03/20. Nouzový stav: v minulosti byl vyhlášen při záplavách, trvat může měsíc. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-v-cesku-nouzovy-stav-jan-hamacek-vlada.A200312_081748_domaci_knn

IDN35 iDnes.cz. 12/03/20. PŘEHLEDNĚ: Zákazy v karanténě. Co smíme a nesmíme v nouzovém stavu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-v-cesku-vlada-karantena-omezeni.A200312_095554_domaci_knn

IDN36 iDnes.cz. 29/02/20. Koronavirus už je i v Dolních Rakousích. V USA nevědí, jak se lidé nakazili. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-svet-sireni-britanie-prvni-obet-lod-cina-usa.A200229_072148_zahranicni_lre

IDN37 iDnes.cz. 11/03/20. Až polovina nakažených Italů měla jen mírné či žádné příznaky, tvrdí analýza. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-italie-priznaky-nakazeni-udaje-mladez-premier-conte.A200311_104701_zahranicni_kha

IDN38 iDnes.cz. 04/03/20. V Česku je osm případů nákazy koronavirem, potvrdil ministr. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-bilance-osm-lidi-cesko-pacienti-nakaza-bulovka.A200304_155319_domaci_remy

IDN 39 iDnes.cz. 03/03/20. V Česku je pátý případ koronaviru, onemocnění prokázal až druhý test. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cr-cesko-nakaza-ekvadorka-americkanka.A200303_070605_domaci_hm1

IDN40 iDnes.cz. 10/03/20. V Olomouckém kraji je prvním nakaženým Japonec, cestoval po Evropě. URL: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/koronavirus-olomouc.A200310_124721_olomouc-zpravy_alh

IDN41 iDnes.cz. 02/03/20. Koronavirus je tu. Nechte děti doma, prosí rodiče školy na severu Čech. URL: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/koronavirus-deti-skola-ustecko-decinsko-jarni-prazdniny-navrat.A200302_074314_domaci_blj

IDN42 iDnes.cz. 11/03/20. V Česku je 94 nakažených. Při rychlém šíření zavřeme hranice, řekl Prymula. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-cr-nakaza-covid-19-vazny-stav.A200311_163752_domaci_hm1

IDN43 iDnes.cz. 12/03/20. Ministr Vojtěch upřesnil, že potvrzených případů nakažení koronavirem je už 109. URL: https://tv.idnes.cz/domaci/adam-vojtech-koronavirus.V200312_181316_idnestv_pest

IDN44 iDnes.cz. 10/03/20. Rychlý nárůst. V Česku už je 63 lidí nakažených novým koronavirem. URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-nakazeni-pripady-cesko-vojtech-epidemie>

narust.A200310_181016_domaci_remy

IDN45 iDnes.cz. 12/03/20. Nakažených je 116, armáda doveze speciální testy z Číny, pomohou medicí.

URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-nakazeni-jihocesky->

kraj.A200312_065829_domaci_bur

IDN46 iDnes.cz. 10/03/20. Koronavirus v Itálii rozsévá smrt rychleji. Za 24 hodin přibylo 168 mrtvých.

URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-italie-obeti-mrtvi-bilance->

narust.A200310_182415_zahranicni_remy

IDN47 iDnes.cz. 11/02/20. Koronavirem se mohou nakazit dvě třetiny lidstva, tvrdí přední epidemiolog.

URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-epidemiolog-hongkong-svetova-zdravotnicka->

organizace-who-lekari-specialiste-cina.A200211_112216_zahranicni_jhr

IDN48 iDnes.cz. 24/02/20. Koronavirus by postihl až 3 miliony lidí v Česku, ukazuje pandemický plán.

URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-pandemie-cesko-plan-hrozba-nemoc-nakaza->

opatreni.A200224_205733_domaci_pmk

IDN49 iDnes.cz. 08/02/20. OBRAZEM: Milionové čínské metropole se proměnily v města duchů. URL:

<https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/cina-koronavirus-epidemie-wu-chan->

karantena.A200208_131012_zahranicni_knn

IDN50 iDnes.cz. 12/02/20. Čínské hotely, kanceláře a byty se mění v nouzové nemocnice pro nakažené.

URL: <https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/koronavirus-cina-hotel-nemocnice-nakaza->

epidemie.A200212_143103_eko-zahranicni_elka

IDN51 iDnes.cz. 09/03/20. Nákupní panika nejen v Česku. Prázdné regály jsou i v Německu nebo USA.

URL: <https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/koronavirus-nakupy-nemecko-usa->

australie.A200306_232922_eko-zahranicni_kou

IDN52 iDnes.cz. 05/03/20. Nakažených virem je již 12. Ministr zakázal vývoz dezinfekčních prostředků.

URL: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-nakazeni-ministerstvo->

opatreni.A200305_142537_domaci_remy

IDN53 iDnes.cz. 06/03/20. Česko má 19 nakažených včetně kojence. Stát nařídil povinnou karanténu. URL:

<https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-bezpecnostni-rada-statu-babis-hejtmani->

italie.A200306_094220_domaci_remy

IDN54 iDnes.cz. 10/03/20. Taxikáři jako ohrožený druh. Jsou mezi prvními v kontaktu s nakaženými. URL:

<https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/taxikari-koronavirus-turiste-thajsko-tchaj-wan-asie->

irsko.A200303_162805_zahranicni_jhr

IDN55 iDnes.cz. 08/02/20. KOMENTÁŘ: Z holubice jestřábem. ČNB jde proti celosvětovému trendu. URL:

https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/ceska-narodni-banka-trump-obama.A200207_180618_ekonomika_jum?zdroj=patro

IDN56 iDnes.cz. 10/02/20. Chybí součástky z Číny. V továrnách se nepracuje ani po prázdninách. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/cina-koronavirus-globalni-vliv-tovarny.A200210_125141_eko-zahranicni_svob

IDN57 iDnes.cz. 13/02/20. Koronavirus připravil filmový průmysl o miliardy, čínská kina zejí prázdnotou. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/kino-cina-koronavirus-film-ztrata-premium-zpravodajstvi.A200212_145623_eko-zahranicni_mato?zdroj=patro

IDN58 iDnes.cz. 10/02/20. Koronavirus zasáhl herní průmysl. Nintendo trpí, hry o epidemii jsou hitem. URL: https://www.idnes.cz/hry/novinky/koronavirus-videohry.A200207_123227_bw-novinky_srp

IDN59 iDnes.cz. 06/03/20. Kompenzujte podnikatele poškozené koronavirem, vyzvala vládu TOP 09. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kompanzace-podnikatelu-poskozenych-koronavirem-top-09-vlada.A200306_122618_domaci_kop

IDN60 iDnes.cz. 06/03/20. Koronavirus ruší veletrhy. Úplně nás to zruinuje, opakují výstaváři. URL: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/veletrhy-koronavirus-vystavy-veletrhy-zrusene-akce.A200306_083410_brno-zpravy_mls

IDN61 iDnes.cz. 08/02/20. V Číně nám neustále měřili teploty, popisují Češi z posledního přímého letu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesi-letadlo-cina-teploty-praha.A200208_082913_domaci_onkr

IDN62 iDnes.cz. 24/02/20. Prezident řešil s vládou na pracovním obědě koronavirus i energetiku. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/v-lanech-zacal-obed-prezidenta-zemana-se-cleny-vlady.A200224_133829_domaci_lre

IDN63 iDnes.cz. 04/02/20. Koronavirus se Česku stále vyhybá. Potvrdilo to už 48 provedených testů. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-ministerstvo-zdravotnictvi-adam-vojtech.A200204_093639_domaci_remy

IDN64 iDnes.cz. 02/03/20. Zrušení Pražského jara je krajní varianta, říká ministr kultury Zaorálek. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-kultura-zaoralek-ruseni-akci-ekonomicky-dopad.A200302_141656_domaci_brzy

IDN65 iDnes.cz. 14/02/20. Účty za koronavirus: dopady epidemie se odrážejí už i na dodávkách elektra. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/test-a-spotrebitel/koronavirus-elektronika-dodavky-cina-cesko-montovna-maloprodej.A200214_161032_test_rts

IDN66 iDnes.cz. 09/03/20. Průzkum: 40 procent českých e-shopů nemá dost zboží ze zahraničí. URL:

https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/e-shopy-dodavky-zbozi-cina-nedostatek-koronavirus.A200309_101355_ekonomika_fih

IDN67 iDnes.cz. 24/02/20. Kam v Rusku mizí léky: regály zejí prázdnotou v lékárnách i nemocnicích. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/rusko-leky-nedostatek-zahranicni-firmy-nemoci.A200221_184255_zahranicni_jum?zdroj=patro

IDN68 iDnes.cz. 25/02/20. Italové skupují zásoby. Obchody zejí prázdnotou. URL: https://tv.idnes.cz/zahranicni/italie-koronavirus-supermarkety-obchody-prazdne-regaly.V200225_081657_idnestv_ande

IDN69 iDnes.cz. 02/03/20. Český lev, Andělé, Febiofest či Bluntův koncert. Ohrozí je koronavirus? URL: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/koronavirus-cesky-lev-andel-james-blunt-febiofest.A200302_103529_filmvideo_spm

IDN70 iDnes.cz. 06/03/20. Nejistý vývoj mění situaci. Hypotéky místo zdražení mohou zlevnit. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/hypoteky-urokove-sazby-pujcky-zlevneni-koronavirus.A200305_184810_ekonomika_fih?zdroj=top

IDN71 iDnes.cz. 12/03/20. Světové centrální banky zakročily proti viru, ČNB zatím váhá. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/urokove-sazby-centralni-banka-fed-cnb-rusnok-premium-zpravodajstvi.A200311_200209_ekonomika_mato?zdroj=patro

IDN72 iDnes.cz. 07/03/20. Ze zájezdů do Itálie je Černý Petr. Cestovky peníze nevracejí. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/cestovani-italie-koronavirus.A200306_194035_eko-doprava_fih?zdroj=patro

IDN73 iDnes.cz. 06/03/20. Cestovky zpochybňují varování před Itálií. Italové do Česka jezdí dál. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/koronavirus-italie-zakaz-cestovat-babis.A200306_114527_eko-doprava_cfr

IDN74 iDnes.cz. 12/03/20. Stát chce kvůli koronaviru přispět všem. Rodičům školáků i firmám. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/ministerstvo-prace-malacova-osetrovne-koronavirus.A200311_203818_ekonomika_mato

IDN75 iDnes.cz. 11/02/20. Školy podle epidemiologa Prymuly zůstanou zavřené nejméně měsíc. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mimoradne-opatreni-skoly-zaci-studenti-koronavirus-rouscky.A200311_100126_domaci_aug

IDN76 iDnes.cz. 11/03/20. ANALÝZA: Ekonomika se hroutí, lidé chudnou. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/koronavirus-ekonomika-pokles-akcii-burza-centralni-banka-evropska-unie.A200310_183709_ekonomika_jum?zdroj=top

IDN77 iDnes.cz. 12/03/20. Koronavirus dělá problémy třetině firem, tvrdí čeští průmyslníci. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/prumysl-koronavirus-problemy-svaz-cash-flow-karantena.A200312_111741_ekonomika_svob

IDN78 iDnes.cz. 12/03/20. KOMENTÁŘ: Koronavirus vyvolal neobvyklou kombinaci negativních jevů. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/koronavirus-ekonomika-cnb-globalizace.A200311_183326_ekonomika_lsv?zdroj=top

IDN79 iDnes.cz. 28/02/20. Strach z koronaviru je přirozený, ale nesmí ovlivnit chování, míní odborníci. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/strach-sireni-koronavirus-odbornici-rozhovor-sipek-numerato-klid.A200228_185516_domaci_kane

IDN80 iDnes.cz. 04/03/20. Vláda zakáže vývoz roušek a dezinfekce. Velké akce zůstanou, řekl Babiš. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/bezpecnostni-rada-satu-koronavirus-prevence-omezeni.A200304_065244_domaci_aug

IDN81 iDnes.cz. 06/03/20. Na nový typ koronaviru by mohlo zemřít až 280 tisíc Němců, říká expert. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-covid-19-nemecko-umrti-nemoc.A200306_085904_zahranicni_rko

IDN82 iDnes.cz. 08/03/20. Mnoho lidí stále není zvyklých používat kapesníky, řekl praktický lékař v Rozstřelu. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozstrel-rozhovor-prakticky-doktor-koronavirus-pacient-sdruzeni-prakticky-lekaru-smatlak.A200309_135010_domaci_kane

IDN83 iDnes.cz. 10/03/20. Zákaz velkých akcí? Dochází k explozivnímu šíření, řekl Prymula. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-bezpecnostni-rada-statu-opatreni.A200310_062005_domaci_bur

IDN84 iDnes.cz. 10/03/20. Cestovní ruch může přijít o desítky miliard. Vláda chystá odklad daní. URL: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/cestovni-ruch-odklad-dani-koronavirus-kompenzace.A200310_081416_ekonomika_fih

IDN85 iDnes.cz. 11/03/20. Nedávejte své děti k prarodičům, naléhavě vyzývá epidemiolog Maďar. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-epidemiolog-nemoc-prevence-rastislav-madar.A200310_194654_domaci_jum

IDN86 iDnes.cz. 12/03/20. Roboti nejsou třeba, stát řeší situaci s koronavirem rozumně, říká rektor ČVUT. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vojtech-petracek-cvut-elektromobil-koronavirus.A200311_185701_domaci_lsv

IDN87 iDnes.cz. 12/03/20. Máme nulový rozpočet na nové zásoby potravin, řekl předseda hmotných rezerv. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sprava-statnich-hmotnych-rezerv-nakup-zasoby-potraviny-tendr-pavel-svagr-rozhovor.A200310_183945_domaci_kane

IDN88 iDnes.cz. 01/03/20. V Česku jsou tři lidé s potvrzenou nákazou koronavirem, oznámil Vojtěch. URL: https://tv.idnes.cz/domaci/v-cesku-jsou-tri-lide-s-potvrzenou-nakazou-koronavirem-oznamil-vojtech-koronavir.V200301_161052_idnestv_pest

IDN89 iDnes.cz. 09/02/20. Koronavirus v počtu obětí překonal epidemii SARS. Čína hlásí přes 800 mrtvých. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/novy-koronavirus-ma-uz-805-obeti-prekonal-tak-epidemii-sars-cina.A200209_022934_zahranicni_lre

IDN90 iDnes.cz. 24/02/20. Na virus budeme reagovat, řekl Vojtěch. Svolal epidemiologickou komisi. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vojtech-ministerstvo-zdravotnictvi-ctvrtek-svola-kvuli-koronaviru-epidemiologickou-komisi.A200224_102831_domaci_lre

IDN91 iDnes.cz. 07/03/20. Musela do karantény, řekl Vojtěch o lékařce z laboratoře. Nebyla to pravda. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/adam-vojtech-lekarka-laborator-koronavirus-testovani.A200307_114718_domaci_aug

IDN92 iDnes.cz. 10/03/20. Boj s časem. Zákazy kvůli koronaviru chrání před kolapsem zdravotnictví. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-covid-19-nakaza-cr-opatreni.A200310_114840_domaci_tho

IDN93 iDnes.cz. Praktický lékař: Opatření chrání před kolapsem zdravotnictví. URL: https://tv.idnes.cz/domaci/smatlak-koronavirus-zdravotnictvi-rozstrel.V200310_162205_idnestv_vov

IDN94 iDnes.cz. 10/03/20. Studenti medicíny by mohli nahradit chybějící sestry, plánuje vláda. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/studenti-nemocnice-nahradi-sestry-hlidani-deti.A200310_205924_domaci_zaz

IDN95 iDnes.cz. 10/03/20. Boj s časem. Zákazy kvůli koronaviru chrání před kolapsem zdravotnictví. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-covid-19-nakaza-cr-opatreni.A200310_114840_domaci_tho

IDN96 iDnes.cz. 11/03/20. Školy podle epidemiologa Prymuly zůstanou zavřené nejméně měsíc. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mimoradne-opatreni-skoly-zaci-studenti-koronavirus-rouscky.A200311_100126_domaci_aug

IDN97 iDnes.cz. 11/03/20. Podle expertů jsou karantény účinné. Ale jen když je lidi dodržují. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/karantena-koronavirus-italie-cina-wu-chan-cnn-experti-vedci.A200311_115900_zahranicni_jhr

IDN98 iDnes.cz. 04/03/20. Budeme si vyměňovat informace o koronaviru, shodli se na summitu premiérů V4. URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/summit-v4-praha-koronavir-nakaza-reseni-jednani.A200304_104555_domaci_aug

IDN99 iDnes.cz. 05/03/20. Nakažených virem je již 12. Ministr zakázal vývoz dezinfekčních prostředků.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesko-nakazeni-ministerstvo-opatreni.A200305_142537_domaci_remy

IDN100 iDnes.cz. 11/03/20. Itálie zažívá nejtemnější hodinu. Od války obyvatelé nic podobného nezažili.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/italie-rakousko-koronavirus-opatreni-karantena-zakaz.A200310_135202_zahranicni_jhr

IDN101 iDnes.cz. 06/03/20. Jak žít v karanténě: minimální kontakt, práce z domova a jídlo na objednávku.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/karantena-koronavirus-navod-prymula-vojtech-stat-italie-babis-narizeni-pokuta.A200306_213437_domaci_maka

IDN102 iDnes.cz. 08/03/20. OTÁZKY A ODPOVĚDI: Co karanténa v Itálii znamená pro české turisty.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-cesi-italie-turistika-co-delat-otazky-a-odpovedi.A200308_100710_domaci_remy

IDN103 iDnes.cz. 09/03/20. Doručovatelé začnou s dopisy a pohlednicemi doručovat i letáky o koronaviru.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ceska-posta-koronavirus-letaky-informace-prevence.A200309_110255_domaci_soch

IDN104 iDnes.cz. 10/03/20. Koronavirus dosáhne dál, než se soudilo, nakazit se lze i na čtyři metry. URL:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-nemoc-epidemie-cina-epidemiolog-vedec-studie-vyzkum.A200310_111515_zahranicni_dtt

IDN105 iDnes.cz. 15/02/20. Koronavirus má první oběť v Evropě. Francie oznámila smrt čínského turisty.

URL: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/koronavirus-francie-cina-smrt.A200215_111824_zahranicni_jhr

Příloha č. 2: Korpus analyzovaných článků Forum24.cz (seznam)

FOR1 Forum24.cz. 27/01/20. Češi kvůli koronaviru míří do lékáren, extrémní zájem je o roušky. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/cesi-kvuli-koronaviru-miri-do-lekaren-extremni-zajem-je-o-rouscky/>

FOR2 Forum24.cz. 28/01/20. Vláda by měla informovat, jak postupuje kolem koronaviru, požaduje ODS. URL: <https://www.forum24.cz/vlada-by-mela-informovat-jak-postupuje-kolem-koronaviru-pozaduje-ods/>

FOR3 Forum24.cz. 29/02/20. Poselství mise europoslanců se podařilo mediálně zazdit. Babiš ho převálcoval koronavirem. URL: <https://www.forum24.cz/poselstvi-mise-europoslancu-se-podarilo-zazdit-babis-ho-prevalcoval-koronavirem/>

FOR4 Forum24.cz. 28/02/20. Babiš jako akční hrdina. Jeho pseudoaktivity jsou už směšné. URL: <https://www.forum24.cz/babis-jako-akcni-hrdina-jeho-pseudoaktivity-jsou-uz-smesne/>

FOR5 Forum24.cz. 27/01/20. Další podezření na koronavirus: Dva lidé v Opavě, jeden na jihu Čech. URL: <https://www.forum24.cz/dalsi-podezreni-na-koronavirus-dva-lide-v-opave-jeden-na-jihu-cech/>

FOR6 Forum24.cz. 17/02/20. Zeman prý nepodléhá hysterii kolem koronaviru. Moc ho ta odvaha nestojí. URL: <https://www.forum24.cz/zeman-pry-nepodleha-hysterii-kolem-koronaviru-moc-ho-ta-odvaha-destoji/>

FOR7 Forum24.cz. 04/03/20. Zeman cestou do Číny velmi riskuje. Je v neohroženější skupině. URL: <https://www.forum24.cz/zeman-cestou-do-ciny-velmi-riskuje-je-v-neohrozenejsi-skupine/>

FOR8 Forum24.cz. 27/02/20. Češi propadají hysterii kvůli čínskému viru. V karanténě by měl být ale tak akorát Zeman. URL: <https://www.forum24.cz/cesi-propadaji-hysterii-kvuli-cinskemu-viru-v-karantene-by-mel-byt-ale-tak-akorat-zeman/>

FOR9 Forum24.cz. 02/03/20. Babišova vláda může zakázat protibabišovské demonstrace. Kvůli koronaviru. URL: <https://www.forum24.cz/vlada-premiera-babise-muze-ihned-zakazat-protibabisovske-demonstrace/>

FOR10 Forum24.cz. 10/03/20. Dopady Babišova nařízení: Kdo se vrátí z Itálie, má problém si nakoupit. URL: <https://www.forum24.cz/dopady-babisova-narizeni-kdo-se-vrati-z-italie-bude-mit-problem-i-si-nakoupit/>

FOR11 Forum24.cz. 10/03/20. Premiér Babiš by měl uvolnit místo expertům, nikoli exhibovat v médiích a školit ostatní země. URL: <https://www.forum24.cz/premier-babis-by-mel-uvolnit-misto-expertum-nikoli-exhibovat-v-mediich-a-skolit-ostatni-zeme/>

FOR12 Forum24.cz. 11/03/20. Opozice chtěla už před měsícem jednat o viru, ANO, ČSSD a komunisté to znemožnili. URL: <https://www.forum24.cz/opozice-chtela-uz-pred-mesicem-jednat-o-viru-ano-cssd-a-komuniste-to-znemoznili/>

FOR13 Forum24.cz. 12/03/20. Třešňák: Vláda debatu o koronaviru nejdříve odmítla. Chceme jednat elektronicky. URL: <https://www.forum24.cz/tresnak-vlada-debatu-o-koronaviru-nejdrive-odmitla-chceme-jednat-elektronicky/>

FOR14 Forum24.cz. 08/02/20 Čína eviduje 26 obětí nového viru. Už dorazil do Evropy. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/cina-eviduje-26-obeti-novcho-viru-uz-dorazil-do-evropy/>

FOR15 Forum24.cz. 10/03/20. „Babišovy“ Lovosice jako první město v ČR zakázaly veřejné akce nad 20 lidí. URL: <https://www.forum24.cz/lovosice-jako-prvni-mesto-v-cr-zakazaly-akce-nad-20-lidi/>

FOR16 Forum24.cz. 26/02/20. Testy kvůli koronaviru v ČR zatím byly negativní. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/testy-kvuli-koronaviru-v-cr-zatim-byly-negativni/>

FOR17 Forum24.cz. 01/03/20. Babiš kvůli koronaviru od pondělí zchudl o pět miliard korun. URL: <https://www.forum24.cz/babis-kvuli-koronaviru-od-pondeli-zchudl-o-pet-miliard-koron/>

FOR18 Forum24.cz. 04/02/20. ČR za pět milionů korun nakoupí materiální pomoc pro Čínu. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/cr-za-pet-milionu-koron-nakoupi-materialni-pomoc-pro-cinu/>

FOR19 Forum24.cz. 29/02/20. Kupujte zásoby, nepoteče voda a nepůjde elektřina, straší iDNES. URL: [https://www.forum24.cz/nepotece-voda-a-nepujde-elektrina-strasi-babisuv-idnes-premier-mluvi-jinak/](https://www.forum24.cz/nepotece-voda-a-nepujde-elektrina-strasi-idnes-premier-mluvi-jinak/)

FOR20 Forum24.cz. 28/02/20. „Zmutovají to. Mám zbroják, zásoby si ubráním.“ Koronahysterie všude kolem nás. URL: <https://www.forum24.cz/zmutovati-to-ja-jsem-v-pohode-mam-zbrojak-zasoby-si-ubranim-koronahysterie-vsude-kolem-nas/>

FOR21 Forum24.cz. 08/03/20. Vláda podporuje šíření hysterie. Strašení třímilionovou pokutou je nesmyslné. URL: <https://www.forum24.cz/vlada-podporuje-sireni-hysterie-straseni-trimilionovou-pokutou-je-nesmyslne/>

FOR22 Forum24.cz. 08/03/20. NOVA předvádí, jak se profituje z šíření strachu z koronaviru. URL: <https://www.forum24.cz/nova-ukazuje-jak-se-profituje-na-sireni-strachu-z-koronaviru/>

FOR23 Forum24.cz. 28/01/20. Babiš by měl běhat po letišti s teploměrem a nechat se fotit, říká Šmucler. URL: <https://www.forum24.cz/babis-by-mel-behat-po-letisti-s-teplomerem-a-nechat-se-fotit-rika-smucler/>

FOR24 Forum24.cz. 03/02/20. Šéf WHO varoval před přehnanými opatřeními kvůli koronaviru. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/sef-who-varoval-pred-prehnanymi-opatrenimi-kvuli-koronaviru/>

FOR25 Forum24.cz. 02/02/20. Poslední změna názoru trvala Babišovi přesně 10 hodin. Lekl se ostudy. URL: <https://www.forum24.cz/posledni-zmena-nazoru-trvala-babisovi-presne-10-hodin-lekl-se-ostudy/>

FOR26 Forum24.cz. 02/02/20. Petříček navrhne uvolnit 10 milionů Kč na humanitární pomoc Číně. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/petricek-navrhne-uvolnit-10-milionu-kc-na-humanitarni-pomoc-cine/>

FOR27 Forum24.cz. 28/01/20. FOTO: Špičková armádní nemocnice v lesích, kam převezou pacienty s koronavirem. URL: <https://www.forum24.cz/foto-spickova-armadni-nemocnice-v-lesich-kam-prevezou-pacienty-s-koronavirem/>

FOR28 Forum24.cz. 09/03/20. Naši sousedé ohledně viru improvizují. Někoho měří, někoho ne, hranice jsou ale všude volné. URL: <https://www.forum24.cz/nasi-sousedehledneviruimprovizuji-nekoho-meri-nekoho-ne-hranice-ale-vsude-volne/>

FOR29 Forum24.cz. 04/03/20. Vláda nezvládá koronavirus. Němcová přináší sedm důkazů. URL: <https://www.forum24.cz/vlada-nezvlada-koronavirus-nemcova-prinasi-sedm-dukazu/>

FOR30 Forum24.cz. 11/03/20. Koronavirus nesmí být záminkou k potlačení kritiky babišismu. URL: <https://www.forum24.cz/koronavirus-nesmi-byt-zaminkou-k-potlaceni-kritiky-babisismu/>

FOR31 Forum24.cz. 03/03/20. Máme ještě prezidenta? Vláda bombasticky burcuje proti koronaviru, Zeman mlčí. URL: <https://www.forum24.cz/mame-jeste-prezidenta-vlada-bombasticky-burcuje-proti-koronaviru-zeman-mlci/>

FOR32 Forum24.cz. 07/03/20. Policisté na hranicích mají lidem měřit teplotu. To už je konečná. URL: <https://www.forum24.cz/policiste-na-hranicich-maji-lidem-merit-teplotu-to-uz-je-konecna/>

FOR33 Forum24.cz. 07/03/20. Koronahysterie Andreje Babiše: kampaň, lži, zmatek a maskování vlastních kauz. URL: <https://www.forum24.cz/koronahysterie-andreje-babise-kampan-lzi-zmatek-a-zastirani-vlastnich-kauz/>

FOR34 Forum24.cz. 02/02/20. Šéfkomunista Filip se pustil do exkomunisty Babiše. Asi nějaký třídní boj. URL: <https://www.forum24.cz/hlasy/sefkomunista-filip-se-pustil-do-exkomunisty-babise-asi-nejaky-tridni-boj/>

FOR35 Forum24.cz. 30/01/20. Koronavirus mezi řádky. Co všechno říká náказа o Číně a jejím vlivu na světovou politiku. URL: <https://www.forum24.cz/koronavirus-mezi-radky-co-vsechno-rika-nakaza-o-cine-a-jejim-vlivu-na-svetovou-politiku/>

FOR36 Forum24.cz. 01/02/20. Počet nakažených koronavirem v Číně přesáhl 11 000. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/pocet-nakazenych-koronavirem-v-cine-presahl-11-000/>

FOR37 Forum24.cz. 28/01/20. Koronavirus nechává vzpomenout na Černobyl. Byla Čína upřímná?. URL: <https://www.forum24.cz/hlasy/koronavirus-nechava-vzpomenout-na-cernobyl-byla-cina-uprimna/>

FOR38 Forum24.cz. 03/02/20. Řetězové e-maily i proruské weby šíří, že za koronavirus mohou Spojené státy a Bill Gates. URL: <https://www.forum24.cz/retezove-e-maily-i-proruske-weby-siri-ze-za-koronavirus-mohou-spojene-staty-a-bill-gates/>

FOR39 Forum24.cz. 07/03/20. Koronahysterie Andreje Babiše: kampaň, lži, zmatek a maskování vlastních kauz. URL: <https://www.forum24.cz/koronahysterie-andreje-babise-kampan-lzi-zmatek-a-zastirani-vlastnich-kauz/>

FOR40 Forum24.cz. 26/01/20. Nakažení Čecha koronavirem ve Vietnamu se nepotvrdilo. Babiš zveřejnil manuál, jak se bránit. URL: <https://www.forum24.cz/koronavirem-uz-se-nakazil-cech-ve-vietnamu/>

FOR41 Forum24.cz. 26/01/20. Babiš: Kontrolujeme, zda cestující mají příznaky nákazy koronavirem. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/babis-kontrolujemezda-cestujici-maji-priznaky-nakazy-koronavirem/>

FOR42 Forum24.cz. 26/01/20. Kvůli koronaviru zasedne v pondělí ráno Bezpečnostní rada státu. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/kvuli-koronaviru-zasedne-v-pondeli-rano-bezpecnostni-rada-statu/>

FOR43 Forum24.cz. 14/02/20. Babišovi navzdory. ČR poslala do Číny i materiální pomoc. URL: <https://www.forum24.cz/babisovi-navzdory-cesko-posle-do-ciny-i-materialni-pomoc/>

FOR44 Forum24.cz. 02/02/20. Jestli přivezu ten vir, nakazím na Čapáku surikaty, vzkazuje Topolánek. URL: <https://www.forum24.cz/jestli-privezu-ten-vit-nakazim-na-capaku-surikaty-vzkazuje-topolank/>

FOR45 Forum24.cz. 26/01/20. Koronavirus se u Čecha ve Vietnamu nepotvrdil, uvedl Vojtěch. URL: <https://www.forum24.cz/udalosti/koronavirus-se-u-cecha-ve-vietnamu-nepotvrdil-vedl-vojtech/>

Příloha č. 3: Korpus analyzovaných tiskových konferencí (seznam)

TK1 Vláda.cz. 02/03/20. Tisková konference po jednání Bezpečnostní rady státu, 2. března 2020. URL: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-bezpecnostni-rady-statu--2--brezna-2020-179979/>

TK2 Vláda.cz. 04/03/20. Tisková konference po jednání Bezpečnostní rady státu, 4. března 2020. URL: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-bezpecnostni-rady-statu--4--brezna-2020-180042/>

TK3 Vláda.cz. 10/03/20. Tisková konference po jednání rozšířeného předsednictva Bezpečnostní rady státu, 10. března 2020. URL: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-rozsireneho-predsednictva-bezpecnostni-rady-statu--10--brezna-2020-180194/>

TK4 Vláda.cz. 12/03/20. Tisková konference po mimořádném jednání vlády, 12. března 2020. URL: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-mimoradnem-jednani-vlady--12--brezna-2020-180249/>